

อ่านสถาปัตยกรรม : ถอดระบบความสัมพันธ์ผ่านชั่ววาทกรรม และความจริง

โดย
นายอันวาร์ ล่าม้าย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

อ่านสถาปัตยกรรม : ถอดระบบความสัมพันธ์ผ่านชั่ววาทกรรม และความจริง

โดย
นายอันวาร์ ล่ามูญ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาสถาปัตยกรรม

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

READING ARCHITECTURE

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Master of Architecture (Architecture)

Department of Architecture

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

61054208 : สถาปัตยกรรม แผน ก แบบ ก 2 แนวความคิดในการออกแบบ ระดับปริญญา
มหาบัณฑิต

คำสำคัญ : การทำหน้าที่, การสื่อความหมาย, ความจริง, วาทกรรม

นาย อันวาร์ ล่าญญ์: อ่านสถาปัตยกรรม : ถอดระบบความสัมพันธ์ผ่านข้อความจริง และ
ความจริง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : อาจารย์ ดร. อติศร ศรีเสาวนันทน์

ตลอดยุคสมัยของประวัติศาสตร์ กระบวนการเกิดหรือการก่อรูปทางสถาปัตยกรรม
เกิดขึ้นจากข้อของความต้องการที่แตกต่างกันสองข้อหลัก ๆ คือ ข้อของความจริง (Intrinsic) และข้อ
ของวาทกรรม (Rhetoric) โดยในข้อของความจริงสถาปัตยกรรมจะแสดงออกถึงหน้าที่การใช้อยู่
การแสดงออกด้วยรูปทรงที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน ในขณะที่ข้อของวาทกรรม
สถาปัตยกรรมจะพูดถึงการสื่อความหมาย การสร้างภาษา และการแสดงออกถึงเนื้อหาผ่านระบบ
สัญลักษณ์ แม้จะมีความแตกต่างกันที่ชัดเจนแต่ก็มีความสัมพันธ์กันที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้
หากเลือกที่จะแสดงออกข้อความคิดใดเพียงด้านเดียวสถาปัตยกรรมจะแสดงออกถึงการเป็นวัตถุเพื่อ
ตอบสนองความต้องการในการใช้อยู่แต่จะขาดมิติด้านการสื่อสารที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ
หรืออาจจะเป็นการสร้างอาคารเพื่อสื่อความหมายแต่บกพร่องในการทำหน้าที่เพื่อรองรับการใช้งาน
ของมนุษย์

จึงกล่าวได้ว่า ข้อของความคิดทั้งสองเป็นรากฐานที่สำคัญของการเกิดงานสถาปัตยกรรม
และเป็นการสร้างพื้นฐานทางความคิดที่ผลักดันงานสถาปัตยกรรมจากยุคกรีกโบราณมาจนถึงยุค
ปัจจุบัน ดังนั้นสถาปัตยกรรมที่เริ่มต้นมาจากพื้นฐานที่แข็งแรง จึงสามารถยืนหยัดได้อย่างมั่นคง เป็น
การแสดงออกถึงสาระสำคัญของงานสถาปัตยกรรมและคงไว้ซึ่งคุณค่าเมื่อเวลาผ่านไป

วิทยานิพนธ์นี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อกลับไปศึกษาพื้นฐาน (Basic) ของการเกิดงาน
สถาปัตยกรรม ซึ่งส่งผลต่อการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมทั้งในมิติของการทำหน้าที่ (Role) และการสื่อ
ความหมาย (Meaning) เนื่องจากปัจจุบันมิติทางความคิดอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สาระสำคัญของการเกิดงาน
สถาปัตยกรรมเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ ในทางกลับกันมิติที่เป็นพื้นฐานกลับถูกละเลยอย่าง
มีนัยยะสำคัญ ซึ่งทำให้สถาปัตยกรรมดำเนินไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้อง ถึงกระนั้นก็ไม่ได้หมายความว่า
สถาปัตยกรรมจะปฏิเสธมิติทางความคิดอื่น ๆ อย่างสิ้นเชิง ดังนั้นการสร้างสรรค์ที่ดี สิ่งนั้นจะต้องมา
จากพื้นฐานที่มั่นคงเพื่อสนับสนุนองค์ประกอบอื่น ๆ ให้สรรค์สร้างได้อย่างเต็มที่

61054208 : Major (Architecture)

Keyword : Role, Meaning, Rhetoric, Intrinsic

MR. ANWAR LANUI : READING ARCHITECTURE THESIS ADVISOR : ADISORN SRISAOWANUNT, Ph.D.

Throughout the ages of history, the process of forming or architectural formations arises from two different needs: It is the pole of truth (Intrinsic) and the pole of meaning (Rhetoric). The Intrinsic architecture will express the function. Expression with shapes that respond to the user needs, while the rhetoric architectural speak of significance, creating a language and displaying content through the symbol system. Although there are obvious differences but there is a relationship that cannot be separated. If choosing to express only one side of the idea, architecture will present that it is an object to respond to the user needs, but there is no communication dimension that shows relationships with other things or maybe the creation Buildings to communicate, but lacking in function to support human use.

Can be said that the poles of both ideas are the cornerstone of the architecture. And it is the foundation of ideas that pushed architecture from ancient Greek to the present day. Consequently, the architecture that started from a strong foundation will be able to stand firmly, is an expression of the essence of architecture and maintain value when the time passed.

The objective of this thesis is return to study the basics of the occurrence of architecture which affects architectural formations both in term of role and the significance. Because at present the other thought conceptual that are not the essence of the architecture began to play more roles. On the other hand, the basic concept was ignored significantly. Which causes the architecture to move in the wrong direction .Even so, it doesn't mean that architecture will completely reject the other thought. Accordingly, good creation must come from a solid foundation to support other elements to be fully creative.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีได้ ด้วยความกรุณาและเมตตาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัฒนปกรณ์ ลีลาพฤทธิ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ต่อผู้วิจัย รวมถึงรองศาสตราจารย์ ดร. ต้นข้าว ปาณินท์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ เกียรติคุณ อรศิริ ปาณินท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ อีกทั้งอาจารย์ ดร. อติสร ศรีเสาวนันทน์, อาจารย์ จีรศักดิ์ เกื้อสมบัติ, อาจารย์ เจนยุทธ ล่อใจ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุกต ยุกติ จารุณุช, อาจารย์ ธนาคาร โมกษะสมิต, อาจารย์ เชาว์วัฒน์ กิตติธรรกุล สำหรับคำแนะนำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยส่งผลให้ วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีเนื้อหาที่ ชัดเจนและถูกต้อง ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาและเมตตาของทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรสถาปัตยกรรม สาขาแนวความคิดในการออกแบบ และคณาจารย์ที่ไม่ได้เอ่ยนามทุกท่านที่ให้ความรู้คำแนะนำตลอดระยะเวลา 2 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาและ ประสบการณ์อันมีค่าสำหรับตัวผู้วิจัย ทำยที่สุดขอบคุณพ่อแม่ ที่คอยแนะนำ สนับสนุนและให้ กำลังใจอย่างดีเสมอมา ผลของคุณค่าและประโยชน์ จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บุพการีทั้งสองท่าน

อันวาร์ ล่ามูย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา.....	1
1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	2
1.4 ขอบเขตการศึกษา.....	2
1.5 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา.....	2
บทที่ 2.....	4
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 ระบบสัญลักษณ์กับการสื่อความหมาย (Sign Systems and Signification).....	4
2.2 นิยามของ “เก้าอี้” ผ่านวัตถุใช้สอยในชีวิตประจำวัน.....	6
2.3 สถาปัตยกรรม กับ “การสื่อความหมาย” และ “หน้าที่”.....	7
2.4 ความจริงกับวาทกรรม.....	9
2.5 Type.....	12
บทที่ 3.....	13

วิธีดำเนินการวิจัย	13
3.1 นำหนักของ “ข้อความคิด” ผ่านยุคสมัยทางสถาปัตยกรรม.....	13
3.2 “เนื้อหา” ทางสถาปัตยกรรม กับประเภทอาคาร	16
3.3 คน กับความคิดทางสถาปัตยกรรม.....	24
3.3.1 Daniel Libeskind	24
3.3.2 Santiago Calatrava	25
3.3.3 Frank Gehry	27
3.3.4 Peter Zumthor.....	28
3.3.5 Renzo Piano	30
3.3.6 Bjarke Ingles.....	31
3.3.7 SANAA (Kazuyo Sejima + Ryue Nishizawa).....	33
3.3.8 Barozzi Veiga	34
3.3.9 Lacaton Vassal.....	36
3.3.10 Office KGDVS.....	37
3.4 กรณีศึกษาอาคาร (Case Study).....	43
3.5 วิธีการ “อ่าน” สถาปัตยกรรม.....	47
3.5.1 การอ่านโครงสร้างความสัมพันธ์	47
3.5.1.1 อ่านกายภาพทางสถาปัตยกรรม	47
3.5.1.2 อ่านมโนภาพทางสถาปัตยกรรม	48
3.5.2 การอ่านระบบความสัมพันธ์.....	49
3.5.2.1 อ่านที่ว่าง	49
3.5.2.2 อ่านโครงสร้าง	50
3.5.2.3 อ่านสภาพปิดล้อม	50
3.5.2.4 อ่านทางสัญจร.....	51

บทที่ 4	53
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	53
4.1 อ่านระบบสถาปัตยกรรม.....	53
4.1.1 Kolumba Museum	53
4.1.2 Rolex Learning Center.....	56
4.1.3 Helsingor Psychiatric Hospital.....	60
4.1.4 Vitra Warehouse	63
4.1.5 Valetta City Gate	67
4.1.6 Central Saint Giles Court.....	70
4.1.7 Saint Benedict Chapel.....	73
4.1.8 79 & Park.....	77
4.2 วิเคราะห์ระบบสถาปัตยกรรม	81
4.2.1 ระบบที่ว่าง.....	81
4.2.2 ระบบโครงสร้าง.....	89
4.2.3 ระบบสภาพปิดล้อม.....	97
4.2.4 ระบบทางสัญจร.....	105
บทที่ 5	113
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	113
5.1 ผลการวิจัยที่สำคัญ	113
5.2 อภิปรายผล	120
5.3 ข้อเสนอแนะ	121
รายการอ้างอิง	122
ประวัติผู้เขียน	124

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การแสดงออกของข้อความคิดในยุคสมัยกรีกโบราณ - ยุคเรเนซองส์	13
ตารางที่ 2 การแสดงออกของข้อความคิดในยุคสมัยบาโรก - ยุคโมเดิร์น.....	14
ตารางที่ 3 Range ของระดับการสื่อสาร และการใช้สอยในกลุ่มอาคารทั้ง 8 ประเภท.....	23
ตารางที่ 4 กลุ่มสถาปนิกกับอาคารทั้ง 8 ประเภท	42
ตารางที่ 5 ลักษณะการแสดงออกขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับอาคารทั้ง 8 ประเภท	113

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แก้อธิบายความเป็น "หน้าที่".....	6
ภาพที่ 2 แก้อธิบายการ "สื่อความหมาย".....	6
ภาพที่ 3 วิหารเฮร่าที่ 2 สถาปัตยกรรมสมัยกรีก.....	8
ภาพที่ 4 อาคารซีแกรมสถาปัตยกรรมโมเดิร์นซึ่งลดทอนรูปทรง.....	8
ภาพที่ 5 การแสดงออกของน้ำหนักรู้ความคิด ผ่านการแสดงตัวทางสถาปัตยกรรม.....	15
ภาพที่ 6 ประเภทอาคาร (Building Type) ทั้ง 8 ประเภท.....	16
ภาพที่ 7 กรณีศึกษาอาคารประเภทวัฒนธรรม.....	17
ภาพที่ 8 กรณีศึกษาอาคารประเภทการศึกษา.....	18
ภาพที่ 9 กรณีศึกษาอาคารประเภทดูแลสุขภาพ.....	18
ภาพที่ 10 กรณีศึกษาอาคารประเภทอุตสาหกรรม.....	19
ภาพที่ 11 กรณีศึกษาอาคารราชการ.....	20
ภาพที่ 12 กรณีศึกษาประเภทอาคารทางศาสนา.....	20
ภาพที่ 13 กรณีศึกษาประเภทอาคารเชิงพาณิชย์.....	21
ภาพที่ 14 กรณีศึกษาประเภทอาคารพักอาศัย.....	22
ภาพที่ 15 Daniel Libeskind.....	24
ภาพที่ 16 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Daniel Libeskind.....	25
ภาพที่ 17 Santiago Calatrava.....	26
ภาพที่ 18 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Santiago Calatrava.....	26
ภาพที่ 19 Frank O. Gehry.....	27
ภาพที่ 20 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบ โดย Frank O. Gehry.....	28
ภาพที่ 21 Peter Zumthor.....	29

ภาพที่ 22 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Peter Zumthor.....	29
ภาพที่ 23 Renzo Piano	30
ภาพที่ 24 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Renzo Piano	31
ภาพที่ 25 Bjarke Ingles	32
ภาพที่ 26 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Bjarke Ingles	32
ภาพที่ 27 SANAA (Kazuyo Sejima + Ryue Nishizawa).....	33
ภาพที่ 28 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย SANAA.....	34
ภาพที่ 29 Fabrizio Barozzi.....	35
ภาพที่ 30 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Barozzi Veiga	35
ภาพที่ 31 Anne Lacaton , Jean Philippe Vassal.....	36
ภาพที่ 32 สถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Lacaton Vassal.....	37
ภาพที่ 33 Kersten Geer – David van Severen.....	38
ภาพที่ 34 สถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย OFFICE KGDVS	38
ภาพที่ 35 ใจความสำคัญของปรัชญาการทำงาน หรือวิธีการคิดของสถาปนิก.....	39
ภาพที่ 36 ใจความสำคัญของข้อความคิดทั้งสองขั้ว	40
ภาพที่ 37 การจำแนกประเภทของสถาปนิก กับข้อความคิดทั้งสองฝั่ง.....	41
ภาพที่ 38 Kolumba Museum	43
ภาพที่ 39 Rolex Learning Center.....	43
ภาพที่ 40 Helsingor Hospital.....	44
ภาพที่ 41 Vitra Warehouse	44
ภาพที่ 42 Valetta City Gate	45
ภาพที่ 43 Central saint Giles Court.....	45
ภาพที่ 44 Saint Benedict Chapel.....	46
ภาพที่ 45 79 & Park.....	46

ภาพที่ 46 การเปรียบเทียบระหว่างกายภาพ กับ มโนภาพทางสถาปัตยกรรม	48
ภาพที่ 47 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 องค์ประกอบ	49
ภาพที่ 48 มิติความสัมพันธ์ของระบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 ระบบ	51
ภาพที่ 49 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างระบบทางสถาปัตยกรรม	52
ภาพที่ 50 พื้นที่ว่างภายใน Kolumba Museum.....	54
ภาพที่ 51 ลักษณะของเสาบาง (Pillars) ที่รองรับโครงสร้างอาคารใหม่.....	54
ภาพที่ 52 ลักษณะการเว้นช่องอิฐ เพื่อให้เกิดช่องแสงเล็ก ๆ ทำให้สามารถควบคุมปริมาณแสงได้ ..	55
ภาพที่ 53 ลักษณะของทางสัญจรภายในอาคาร Kolumba Museum.....	56
ภาพที่ 54 ระบบที่ว่างภายในอาคาร Rolex Learning Center	57
ภาพที่ 55 โครงสร้างของตัวอาคารที่มีบางส่วนยกตัวสูงขึ้นและลอยเหนือพื้นดิน	58
ภาพที่ 56 สภาพปิดล้อมภายในอาคารที่ไม่มีผนังกัน	58
ภาพที่ 57 ลักษณะทางสัญจรของอาคารที่สัมพันธ์ไปกับพื้นที่ของอาคาร.....	59
ภาพที่ 58 ระบบที่ว่างภายในอาคารที่มีลักษณะแบบ Radial Organization	61
ภาพที่ 59 โครงสร้างอาคารที่มีมีลักษณะของการสอดประสานกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่.....	61
ภาพที่ 60 ส่วนพื้นที่กลางอาคารที่มีระกับการปิดล้อมมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของอาคาร	62
ภาพที่ 61 ทางเดินภายในอาคารที่มีการเชื่อมระหว่างอาคารเข้าด้วยกันเป็น Common Space.....	63
ภาพที่ 62 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็น 2 ฝั่ง โดยมีพื้นที่ตรงกลางเป็นตัวเชื่อมเข้าด้วยกัน	64
ภาพที่ 63 ระบบโครงสร้างที่วางตัวไปตามพื้นที่ชั้นเก็บสินค้าในทิศทางเดียวกัน	65
ภาพที่ 64 เปลือกอาคารที่ใช้วัสดุเป็น Double Acrylic Glass.....	66
ภาพที่ 65 ลักษณะรูปทรงอาคารที่มีพื้นผิวโค้งทำให้การสัญจรเข้าตัวอาคารทำได้ง่าย	66
ภาพที่ 66 ลักษณะรูปทรงอาคารที่แบ่งแยกอาคารออกเป็น 2 ฝั่งอย่างชัดเจน.....	67
ภาพที่ 67 ลักษณะของระบบโครงสร้างที่แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ	68
ภาพที่ 68 เปลือกอาคารที่เกิดภาษาทางสถาปัตยกรรม จากการคำนวณและของวิธีการก่อรูป	69
ภาพที่ 69 ทางเดินที่ทำหน้าที่เชื่อมอาคารทั้ง 2 เข้าด้วยกัน.....	69

ภาพที่ 70	ลักษณะการกระจายตัวอาคารเป็น Fragment	70
ภาพที่ 71	โครงสร้างของอาคารที่ใช้เสาถอยเพื่อให้ตัวอาคารสัมผัสพื้นดินน้อยที่สุด	71
ภาพที่ 72	Courtyard ตรงกลางที่ถูกปิดล้อมจากอาคารในทุก ๆ ด้าน	72
ภาพที่ 73	ทางสัญจรภายในอาคาร และลักษณะของเปลือกอาคาร	73
ภาพที่ 74	ลักษณะพื้นที่ว่างที่มีการลดทอนบางส่วนของสถาปัตยกรรมประเภทโบสถ์	74
ภาพที่ 75	ลักษณะของโครงสร้างที่มีความต่อเนื่องและทำงานสัมพันธ์กันเป็นระบบ	75
ภาพที่ 76	การเจาะช่องเปิดส่วนบนสุดของผนังเพื่อช่วยกระจายแสง	75
ภาพที่ 77	ลักษณะทางเข้าอาคารที่วางเฉียงกับตัวอาคาร	76
ภาพที่ 78	ลักษณะของพื้นที่ว่างแบบพิกัด (Grid Organization)	77
ภาพที่ 79	ลักษณะการวางตัวของโครงสร้างของอาคารที่เป็น Modular prefabricate	78
ภาพที่ 80	ลักษณะการวางตัวของโครงการที่ทำหน้าที่ปิดล้อม Courtyard ตรงกลาง	80
ภาพที่ 81	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Kolumba Museum	81
ภาพที่ 82	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Rolex Learning Center	82
ภาพที่ 83	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Helsingor Psychiatric Hospital	83
ภาพที่ 84	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Vitra Warehouse	84
ภาพที่ 85	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Valetta City Gate	85
ภาพที่ 86	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Central Saint Giles Court	86
ภาพที่ 87	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Saint Benedict Chapel	87
ภาพที่ 88	แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง 79 & PARK	88
ภาพที่ 89	แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Kolumba Museum	89
ภาพที่ 90	แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Rolex Learning Center	90
ภาพที่ 91	แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Helsingor Psychiatric Hospital	91
ภาพที่ 92	แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Vitra warehouse	92
ภาพที่ 93	แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Valetta City Gate	93

ภาพที่ 94 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Central Saint Giles Court.....	94
ภาพที่ 95 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Saint Benedict Chapel	95
ภาพที่ 96 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง 79 & Park	96
ภาพที่ 97 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Kolumba Museum	97
ภาพที่ 98 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Rolex Learning Center	98
ภาพที่ 99 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Helsingor Psychiatric Hospital	99
ภาพที่ 100 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Vitra Warehouse.....	100
ภาพที่ 101 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Valetta City Gate.....	101
ภาพที่ 102 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Central Saint Giles Court.....	102
ภาพที่ 103 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Saint Benedict Chapel.....	103
ภาพที่ 104 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม 79 & Park.....	104
ภาพที่ 105 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Kolumba Museum	105
ภาพที่ 106 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Rolex Learning Center.....	106
ภาพที่ 107 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Helsingor Psychiatric Hospital.....	107
ภาพที่ 108 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Vitra Warehouse	108
ภาพที่ 109 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Valetta City Gate	109
ภาพที่ 110 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Central Saint Giles Court	110
ภาพที่ 111 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Saint Benedict Chapel.....	111
ภาพที่ 112 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร 79 & Park.....	112

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

ตลอดยุคสมัยของประวัติศาสตร์ กระบวนการเกิดหรือการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมเกิดขึ้นจากข้อของความต้องการที่แตกต่างกันสองข้อหลัก ๆ คือ ข้อของความจริง (Intrinsic) และข้อของวาทกรรม (Rhetoric) โดยในข้อของความจริง สถาปัตยกรรมจะแสดงออกถึงหน้าที่การใช้สอย การแสดงออกด้วยรูปทรงที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน ในขณะที่ข้อของวาทกรรม สถาปัตยกรรมจะพูดถึงการสื่อความหมาย การสร้างภาษาและการแสดงออกถึงเนื้อหาผ่านระบบสัญลักษณ์ แม้จะมีความแตกต่างกันที่ชัดเจนแต่ก็มีความสัมพันธ์กันที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หากเลือกที่จะแสดงออกข้อความคิดใดเพียงด้านเดียว สถาปัตยกรรมจะแสดงออกถึงการเป็นวัตถุเพื่อตอบสนองความต้องการในการใช้สอยแต่จะขาดมิติด้านการสื่อสาร ที่แสดงถึงความสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ๆ หรืออาจจะเป็นการสร้างอาคารเพื่อสื่อความหมายแต่บกพร่องในการทำหน้าที่เพื่อรองรับการใช้งานของมนุษย์

โดยในแต่ละยุคสมัยน้ำหนักของข้อความคิดหนึ่งจะถูกแสดงออกมาอย่างเด่นชัด เช่น ยุคกรีกโบราณ ข้อของความจริงหรือความต้องการในด้านหน้าที่จะถูกแสดงออกอย่างชัดเจนผ่านระบบโครงสร้างและการรับน้ำหนัก ในขณะที่ยุคกลางข้อของวาทกรรม หรือความต้องการในด้านการสื่อสารถูกยกขึ้นมาเป็นใจความสำคัญเพื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อผ่านองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม เช่น ความสูงของอาคาร การที่น้ำหนักของข้อความคิดทางสถาปัตยกรรมในแต่ละยุคสมัยมีการเปลี่ยนแปลงสลับข้อไปมาส่วนมาจากแนวคิดของยุคสมัยที่ส่งอิทธิพลต่อคนในยุคสมัยนั้น

แต่ในปัจจุบันการสร้างงานสถาปัตยกรรมเปลี่ยนแปลงไป ทฤษฎีและแนวคิดถูกสร้างเพื่อนำพาสถาปัตยกรรมไปสู่สิ่งแปลกใหม่ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน คาดหวังให้วิธีคิดใหม่ ๆ สร้างปรากฏการณ์เพื่อเปลี่ยนแปลงโลก มิติทางความคิดอื่น ๆ จึงเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญ ในขณะที่มิติพื้นฐานที่สำคัญอย่างการทำหน้าที่และการสื่อความหมายถูกผลัดออกไปเป็นเพียงฉากหลัง เป็นการละเลยการตอบคำถามในข้อของความคิดทั้งสองซึ่งเป็นหัวใจหลักของการเกิดงานสถาปัตยกรรม ความพยายามในการสร้างความแปลกใหม่จึงอาจจบลงด้วยความใหม่ที่ฉาบฉวย ไม่สามารถรองรับความต้องการใด ๆ ทำยที่สุดก็ไม่ได้ถูกจดจำในฐานะของสถาปัตยกรรมที่มีคุณค่า

1.2 ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อของความคิดทั้งสองซึ่งเป็นพื้นฐานของการเกิดงานสถาปัตยกรรม โดยเลือกที่จะศึกษาข้อความคิดทั้งสองผ่านประเภทอาคาร (Building Type) หลากหลายประเภท เพื่อเข้าใจถึงที่มาที่ไปของการเกิดงานสถาปัตยกรรม รวมไปถึงน้ำหนักของข้อความคิดที่แตกต่างกันซึ่งถูกแสดงออกผ่านเนื้อหาและความต้องการของอาคาร

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

เมื่อใดที่สามารถเข้าใจมิติของการทำหน้าที่และการสื่อความหมาย ซึ่งเป็นมิติพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมการนำมิติอื่น ๆ เข้ามาช่วยสรรค์สร้างงานสถาปัตยกรรมจะช่วยเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและผลักดันให้งานสถาปัตยกรรมสามารถตอบคำถามได้อย่างชัดเจนและมีทิศทางที่มั่นคงไม่โอนเอียงไปกับกระแสของสังคมในยุคที่ทุกอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาเพื่อกำหนดนิยามเกี่ยวกับ “หน้าที่” และ “การสื่อความหมาย” ผ่านวัตถุในชีวิตประจำวัน ซึ่งเชื่อมโยงกับทฤษฎีการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่การใช้สอย รวมไปถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อความหมายและศึกษาแนวคิดของสถาปนิกที่มีผลต่อการเลือกอาคารกรณีศึกษา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์อาคารผ่านการอ่านสถาปัตยกรรมในเชิงระบบความสัมพันธ์

1.5 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา

1. การศึกษาเชิงทฤษฎีซึ่งเกี่ยวข้องกับกับการแสดงออกทางข้อความคิด ทั้งในแง่ของการทำหน้าที่หรือการใช้สอยและในแง่ของการสื่อสาร หรือสื่อความหมาย เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์รวมถึงความสำคัญของการแสดงออกทางสถาปัตยกรรมสำหรับข้อความคิดทั้งสอง

2. ศึกษาน้ำหนักของแต่ละข้อความคิดผ่านการเปรียบเทียบยุคสมัยทางสถาปัตยกรรมเพื่อมองหาความสำคัญในแต่ละยุคสมัยและวิเคราะห์ออกมาเป็นลักษณะทางกายภาพที่สามารถเข้าใจได้ง่าย นำไปสู่การเข้าใจประเด็นของข้อตรงข้ามที่ถูกอธิบายผ่านการแสดงตัวของงานสถาปัตยกรรมในแต่ละยุคสมัย

3. ศึกษาภาพถ่ายและเนื้อหาของงานสถาปัตยกรรมผ่านประเภทอาคาร (Building Type) แบบต่าง ๆ เพื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาทางสถาปัตยกรรมกับระดับความสามารถในการสื่อสารของอาคารแต่ละประเภท

4. ศึกษาปรัชญาหรือแนวคิดในการออกแบบของสถาปนิกเพื่อหาเกณฑ์ (Criteria) ในการเลือกกรณีศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับเนื้อหาประเภทอาคาร (Building Type)

5. วิเคราะห์อาคารผ่านวิธีการ “อ่านสถาปัตยกรรม” ที่อธิบายระบบความสัมพันธ์ในการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมเพื่อหาลักษณะร่วม หรือแง่มุมบางประการที่มีความสัมพันธ์กันของมิติในเชิงการทำหน้าที่และการสื่อความหมาย

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระบบสัญลักษณ์กับการสื่อความหมาย (Sign Systems and Signification)

ก่อนหน้าที่จะมีการศึกษาทางภาษาศาสตร์อย่างเป็นระบบนั้น นักภาษาศาสตร์เชื่อกันว่าน่า จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างวัตถุในโลกและภาษาที่เราใช้กันในการกล่าวถึงวัตถุหนึ่ง ๆ ซึ่งสามารถอธิบายคำถามหลายประการ อาทิเช่น ทำไมคำ ๆ หนึ่งจึงหมายถึงวัตถุหนึ่ง ๆ และทุกคนใน สังคมนั้นเข้าใจได้ตรงกัน และเหตุใดคำ ๆ นั้นจึงมีความหมายแตกต่างไปจากคำอื่น ๆ ในระบบภาษา เดียวกันอีกด้วย

การศึกษาทางด้านภาษาศาสตร์อย่างจริงจังนั้น เริ่มต้นขึ้นในโลกตะวันตกนับแต่ปลายคริสต์ ศตวรรษที่ 19 เป็นต้นมา โดยนักภาษาศาสตร์ชาวสวิสชื่อว่า เฟอร์ดินองด์ เดอ โซซูร์ (Ferdinand de Saussure) เป็นบุคคลแรกที่ได้ศึกษาถึงโครงสร้างของภาษาจากมุมมองทางทฤษฎีภายใต้ความคิดที่ว่า ความหมายของสิ่งใด ๆ ก็ตามมิใช่อยู่ว่าความหมายของสิ่งนั้นแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะขึ้นอยู่กับ ‘โครงสร้างความสัมพันธ์’ ของสิ่งนั้นกับสิ่งอื่น ๆ ในสังคมเดียวกันอีกด้วย ศาสตร์ที่ศึกษาทางด้านนี้ได้ ถูกขนานนามเฉพาะว่า ‘สัญวิทยา (Semiology) หรือสัญศาสตร์ (Semiotics)’ อันหมายถึงศาสตร์ ของเรื่องสัญลักษณ์ (The Science of Signs) หรือการศึกษาเรื่องสัญลักษณ์ (The Study of Signs) หรือ ระบบสัญลักษณ์ (Sign Systems) ¹

โซซูร์ได้สร้างงานประพันธ์ที่มีชื่อเสียงขึ้นในปี ค.ศ. 1916 คือ Course in General Linguistics ซึ่งสาระสำคัญในงานชิ้นนี้ได้แก่การที่โซซูร์ได้แยก ‘ภาษา (langue)’ ออกจาก ‘การพูด หรือการใช้ภาษา (parole)’ และนำเสนอว่าสิ่งที่สำคัญในการศึกษาคือ ภาษามากกว่าการพูดหรือการ ใช้ภาษา เหตุผลเนื่องมาจากภาษาถือเป็นความสามารถของมนุษย์ในการคิดค้นระบบเพื่อใช้ในการ สื่อสารในสังคม ส่วนการพูดหรือการใช้ภาษาถือเป็นสิ่งที่มีได้หลายรูปแบบในการสื่อสารและเป็นสิ่งที่ ขึ้นอยู่กับบุคคลในการเลือกรูปแบบหรือวิธีการที่จะสื่อสาร อีกสิ่งหนึ่งที่ได้กลายเป็นคุณูปการอัน ยิ่งใหญ่ต่อการศึกษาภาษาศาสตร์ในภายหลังจากงานเขียนชิ้นนี้ก็คือการศึกษาภาษาในระบบที่เป็น

¹ สันติรักษ์ ประเสริฐสุข, “การสื่อและการสร้างความหมายในสถาปัตยกรรม: จากโครงสร้างนิยมถึงหลังโครงสร้างนิยม”.

หน่วยย่อย ซึ่งโซซูร์สสรุปว่าภาษาเป็นระบบที่ประกอบด้วยหน่วยที่เล็กที่สุดที่เรียกว่า ‘สัญญาณ (sign)’ สัญญาณเป็นระบบที่สื่อความหมายหรือความคิดต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างมนุษย์ขึ้นในสังคมและเป็นระบบที่เป็นอิสระจากการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา สัญญาณซึ่งถือเป็นหน่วยพื้นฐานของภาษานี้ยังประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ระหว่าง 2 สิ่งด้วยกัน คือ รูปสัญญาณ (signifier) คือ รูปเสียง พยัญชนะเสียงที่เปล่งออกมา เครื่องหมาย วัตถุหรือภาพ และความหมายสัญญาณ (signified) คือ มโนทัศน์ (concept) หรือความหมาย (meaning) ที่โยงถึงรูปสัญญาณนั้น ๆ

ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณและความหมาย สัญญาณนี้ก่อให้เกิดความหมายในการรับรู้ภาพหรือเสียงนั้น ๆ ในสมองของมนุษย์ในสังคม ตัวอย่างเช่น คำ ๆ หนึ่งในภาษา อังกฤษประกอบด้วยตัวอักษร d-o-g ตัวอักษรทั้งสามตัวจะทำหน้าที่เป็นรูปสัญญาณ และรูปสัญญาณนี้จะสร้างมโนทัศน์หรือความหมายสัญญาณในสมองของผู้รับรู้ซึ่งเข้าใจภาษาอังกฤษว่า หมายถึง สัตว์สี่ขาชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า “dog”

คำถามที่เกิดขึ้นต่อตัวอย่างความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณและความหมายสัญญาณดังกล่าวก็คือ ทำไมถึงต้องเป็นคำว่า “dog” ถึงจะหมายถึงความถึงสัตว์ชนิดนั้นโดยเฉพาะ ทำไมไม่เป็นคำที่สะกดด้วยพยัญชนะอื่น ๆ เช่น “nim” และ ใครเป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ดังกล่าวไว้ โซซูร์สได้กล่าวถึงเหตุผลเพื่อตอบคำถามเหล่านี้ไว้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญญาณและความหมายสัญญาณนี้เป็นไปตาม ‘ที่กำหนดไว้ (arbitrariness)’ ไม่มีเหตุผลที่แน่ชัดว่าทำไมถึงเป็นคำเฉพาะนั้น ๆ ที่จะหมายถึงสิ่ง ๆ นั้น แต่เนื่องจากความสัมพันธ์ดังกล่าวได้ถูกกำหนดขึ้นและผ่านกระบวนการของเวลาจนกลายเป็นที่ยอมรับของสังคมนั้น ๆ ไปแล้ว จึงไม่อาจเปลี่ยนคำอื่นมาทดแทนคำนั้น ๆ ได้ สำหรับกระบวนการที่เกิดขึ้นในการสื่อสารนั้นสามารถอธิบายได้ดังนี้ เมื่อเรารับรู้ถึงคำว่า “dog” ไม่ว่าจะจากการมองเห็นหรือจากการฟังเสียงก็ตามสมองจะทำหน้าที่แปลคำ ๆ นั้นให้ตรงกับมโนทัศน์ที่มีอยู่ซึ่งเป็นข้อมูล อันได้มาจากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร เช่น รูปร่าง หน้าตา การเดิน หรือการส่งเสียง เป็นต้น โดยที่มนุษย์ทุกคนจะรับรู้ความหมายเหมือนกัน เนื่องจากมโนทัศน์ในสมองนั้นเป็นสากล เช่น เมื่อเห็นคำว่า “dog” ผู้ที่เข้าใจภาษาอังกฤษจะรับรู้ถึงความหมายถึงสัตว์สี่ขาชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า “dog” เหมือนกันทุกคน ขณะเดียวกันมโนทัศน์หรือความหมายของคำ ๆ หนึ่งก็แตกต่างไปจากคำ ๆ อื่นด้วย เช่น “dog” ก็จะมี ความหมายแตกต่างไปจาก “cat”²

² สันติรักษ์ ประเสริฐสุข, “การสื่อและการสร้างความหมายในสถาปัตยกรรม: จากโครงสร้างนิยมถึงหลังโครงสร้างนิยม”.

2.2 นิยามของ “เก้าอี้” ผ่านวัตถุใช้สอยในชีวิตประจำวัน

หากจะจำกัดความหรือนิยามความหมายของคำว่า “หน้าที่” กรณีศึกษาที่สามารถเห็นภาพได้ชัดเจนที่สุด คือสิ่งของต่าง ๆ รอบตัวที่เราใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเราจะต้องเข้าใจว่าการที่เก้าอี้มีรูปทรง ขนาด และสัดส่วนอย่างที่เป็นนั้นก็เนื่องมาจากความสัมพันธ์กับขนาดสัดส่วนร่างกาย ธรรมชาติของมนุษย์ในอิริยาบถของการนั่งไม่ได้เกิดจากคิดค้นของนักออกแบบคนใดคนหนึ่งที่ต้องการให้เก้าอี้มีรูปทรงแบบใดแบบหนึ่ง แต่เพราะมนุษย์ยังคงมีสรีระและความต้องการที่คงเดิมไม่เปลี่ยนแปลง

ภาพที่ 1 เก้าอี้กับความเป็น "หน้าที่"

ในขณะที่ขบวนการสื่อความหมายไม่สามารถเกิดขึ้นได้ด้วยตัวเอง ความหมายนั้นต้องผูกอยู่กับสิ่งที่เป็นรูปธรรมหรือวัตถุที่รองรับให้เกิดการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์ เป็นการแสดงออกผ่านเอกลักษณ์ของรูปทรงที่สื่อถึง หรือเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่นเดียวกับเก้าอี้ในรูปทรงอื่นที่ออกแบบมาเพื่อสื่อสาร หรือเป็นตัวแทนความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดการบิดเบือนการทำหน้าที่ของวัตถุชิ้นนั้น ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุและมนุษย์เริ่มถูกลดทอนลงด้วยน้ำหนักของการสื่อสารที่ไต่ลงไป

ภาพที่ 2 เก้าอี้กับการ "สื่อความหมาย"

2.3 สถาปัตยกรรม กับ “การสื่อความหมาย” และ “หน้าที่”

สถาปัตยกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์และความหมายอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ สถาปัตยกรรมตั้งแต่ยุคคลาสสิกเรื่อยมาต่างก็สื่อสารถึงสัญลักษณ์ที่ซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ มากกว่าสิ่งก่อสร้างในยุคก่อนประวัติศาสตร์ เนื่องจากสภาพสังคมมีความซับซ้อนมากขึ้นกว่าเดิม ตัวอย่างเช่นการแสดงความศรัทธาต่อพระเจ้า (ภาพที่ 3) การสะท้อนถึงสภาพสังคมและการปกครอง รวมไปถึงการสื่อสารถึงแบบแผนทางความคิดของสังคมในการยึดถือมนุษย์เป็นศูนย์กลางของทุก ๆ สิ่ง ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในรูปของการอุปมาอุปมัย (metaphor) กับร่างกายมนุษย์ที่เป็นเพศชายกับสถาปัตยกรรม เช่น การเปรียบเปรยรูปผังอาคารทางศาสนาราวกับร่างกายของมนุษย์ หรือการเปรียบเทียบปล่องไฟของบ้านกับกระดุกสันหลังของมนุษย์ เป็นต้น

ในขณะที่ประเด็นเรื่องของการใช้สอยหรือ “หน้าที่” ในเชิงสถาปัตยกรรมเริ่มมีการพูดถึงตั้งแต่ยุคคลาสสิกเช่นเดียวกัน คือระบบโครงสร้าง การรับน้ำหนัก การถ่ายแรงที่เรียกกันว่า “Order” ในขณะที่ยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาการก็เริ่มมีการพัฒนาในแง่ของประเภทอาคารใหม่ๆ หรือการจัดระบบทางสัญจร (Circulation) ตามผู้ใช้งานที่มีความหลากหลาย แต่ก็ยังคงมีการสื่อความหมายในเชิงสัมพันธ์กับศรัทธาต่อศาสนาเป็นส่วนสำคัญ จนในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ความคิดแบบโมเดิร์น (Modernism) การปฏิวัติอุตสาหกรรมและระบบทุนนิยมในสังคมตะวันตกส่งผลให้สถาปนิกในกลุ่มโมเดิร์นจำนวนมากได้ผลักดันสถาปัตยกรรมเข้าไปสู่กรอบของนามธรรม (abstract) หันมาเชิดชูคุณค่าของเครื่องจักรกลแทนการให้ความสำคัญกับมนุษย์ด้วยกันเอง และยึดถือความคิดแบบ ‘ประโยชน์นิยม (Functionalism)’ เป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างสรรค์สถาปัตยกรรม ซึ่งพื้นฐานของความคิดแบบประโยชน์นิยมนั้นเชื่อว่า รูปทรงของอาคารเป็นผลมาจากข้อกำหนดทางกายภาพภายนอกที่ชัดเจน เช่น โครงสร้าง ภูมิอากาศ และจุดมุ่งหมายสิ่งอื่น ๆ เช่น ลวดลาย หรือการประดับประดากลายเป็นสิ่งไม่จำเป็น แนวความคิดนี้ได้ผลักดันสถาปัตยกรรมไปสู่การเป็นวัตถุที่เหลือเพียงแค่รูปทรงบริสุทธิ์ปราศจากความหมายของการสื่อสาร³

³ สันติรักษ์ ประเสริฐสุข, “การสื่อและการสร้างความหมายในสถาปัตยกรรม: จากโครงสร้างนิยมถึงหลังโครงสร้างนิยม”.

ภาพที่ 3 วิหารเฮร่าที่ 2 สถาปัตยกรรมสมัยกรีก
แสดงถึงความศรัทธาต่อเทพผ่านทางลัดส่วนของรูปทรง

ภาพที่ 4 อาคารซีแกรมสถาปัตยกรรมโมเดิร์นซึ่งลดทอนรูปทรง
จนการสื่อสารของสถาปัตยกรรมสูญหายไป

2.4 ความจริงกับวาทกรรม

(ต้นข้าว ปาณินท์, 2561) ประชาชนในยุคกรีกโบราณมักจะอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ของโลกผ่านเรื่องราวของข้อตรงข้ามที่เกิดขึ้นในธรรมชาติเสมอ ๆ ศาสตร์ต่าง ๆ ในหลากหลายแขนง เช่น ศาสตร์ทางการแพทย์ การเกษตร การเพาะปลูก ศิลปะ หรือศาสตร์แห่งการก่อสร้างก็ตั้งอยู่บนรากฐานของความสมดุลระหว่างข้อตรงข้าม ความคิดดังกล่าวยังเป็นรากฐานของความเชื่อทางศาสนาในยุคกรีกและโรมันที่อธิบายปรากฏการณ์และระบบต่าง ๆ ของโลกผ่านลักษณะและหน้าที่ของเทพต่าง ๆ มากมาย เทพเหล่านี้ล้วนมีวิถีคิดและหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ไม่มีเทพองค์ใดที่มีอำนาจเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง อำนาจของเทพล้วนถูกถ่วงดุลด้วยหน้าที่และพลังของเทพที่มีลักษณะตรงข้ามกันเสมอ วิสัยทัศน์การมองโลกผ่านความสมดุลของความแตกต่างในยุคกรีกและโรมันนี้เป็นส่วนสำคัญของการพัฒนารากฐานทางความคิดทั้งหลาย ตั้งแต่ยุคคลาสสิกจนมาถึงยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 19

ประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมได้แบ่งรูปแบบทางสถาปัตยกรรมไปตามยุคสมัยและช่วงเวลา โดยให้คำนิยาม ชื่อ และรูปแบบในลักษณะที่สามารถจดจำได้ง่าย ไล่ไปตั้งแต่สถาปัตยกรรมกรีกโรมัน โรมานเนสก์ กอทิก เรอเนซองส์ บารอก นีโอคลาสสิก จนถึงสถาปัตยกรรมโมเดิร์น ในขณะที่เราจำลักษณะภายนอกรูปร่างหน้าตาของอาคารได้ แต่เรากลับไม่รู้ถึงที่มาที่ไปของความคิดความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบและรูปแบบตลอดจนวิธีการก่อรูปของพื้นที่ ดังนั้นความรู้ทางสถาปัตยกรรมจำเป็นต้องเกิดภายใต้ความเข้าใจที่สัมพันธ์กัน 2 ประเภท คือ ความเข้าใจความแตกต่างทางกายภาพของงานสถาปัตยกรรมในยุคต่าง ๆ เช่น ระบบระเบียบ รูปร่าง รูปทรง หน้าตา ระบบพื้นที่ การวางผัง และความเข้าใจความแตกต่างทางความคิดอันเป็นที่มาของการพัฒนาเปลี่ยนแปลงของสถาปัตยกรรม โดยการเข้าใจความแตกต่างทางความคิดนั้นดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะลักษณะทางกายภาพของรูปแบบในยุคต่าง ๆ นั้นมีความหลากหลาย แต่ในความเป็นจริงแล้วถ้าหากมองความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบในประวัติศาสตร์ทั้งหมดในภาพรวมจะพบว่า การพยายามแยกย่อยรูปแบบและยุคสมัยออกเป็นช่วงต่าง ๆ ที่ขาดกันอย่างสมบูรณ์นั้น เราจะเข้าใจเพียงแค่เปลือกทางความคิดแต่จะไม่สามารถเข้าใจพื้นฐานความคิดที่แท้จริงได้ ดังนั้นการมองประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมให้เป็น “เรื่องราวเดียวกัน” มากกว่าที่จะเป็นเศษส่วนของเรื่องราวหลาย ๆ เรื่องที่เชื่อมโยงกัน ซึ่งจะพบว่าแท้จริงแล้วปรากฏการณ์ทางสถาปัตยกรรมในประวัติศาสตร์นั้น คือการต่อสู้ ถกเถียงและการเอาชนะกันระหว่างข้อตรงข้ามทางความคิดเพียงสองขั้วเท่านั้น

โดยย้อนกลับไปทำความเข้าใจพื้นฐานทางปรัชญาตะวันตกที่เป็นรากฐานทางความคิดและการสร้างสรรค์ของมนุษย์ตั้งแต่ยุคกรีกโบราณ จากความคิดของปราชญ์เพลโตและอริสโตเติล ในขณะที่เพลโตแบ่งความสัมพันธ์ของคนกับสรรพสิ่งในโลกออกเป็นสองระบบหลัก ๆ คือ ระบบความคิด ความเข้าใจ (Intellect) และระบบของการรับรู้สิ่งเร้าภายนอกด้วยประสาทสัมผัส (Senses) เพลโตพูดถึง Form โดย Form ในที่นี้ไม่ได้หมายถึงรูปทรงจับต้องได้ด้วยประสาทสัมผัส แต่หมายถึงความเป็นตัวตน ตลอดจนวัตถุประสงค้อันแท้จริงในการเกิดขึ้น มีอยู่ และดำรงอยู่ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง Form จึงมีความบริสุทธิ์เป็นแก่นความคิดในอุดมคติที่มั่นคงไม่สามารถเปลี่ยนแปลงด้วยสิ่งเร้าใด ๆ

ในขณะที่ศิษย์ของเพลโตที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพัฒนาศิลปวิทยาการในยุคต่อมา คือ อริสโตเติลกลับมีความคิดแตกต่างออกไป ถึงแม้ว่าความคิดของอริสโตเติลจะมีจุดเริ่มต้นจากทฤษฎีต่าง ๆ ของเพลโต แต่อริสโตเติลก็มีความคิดเห็นที่เป็นตัวของตัวเองอย่างชัดเจน ในขณะที่เพลโตเห็นว่าจุดสูงสุดของความรู้คือความเข้าใจหลักการความคิดของสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยปราศจากอิทธิพลทางรูปลักษณะของวัตถุสิ่งนั้น แต่สำหรับอริสโตเติลกลับไม่เชื่อในความสำคัญของแก่นความจริง หรือ Form ที่ปราศจากการเชื่อมโยงกับรูปวัตถุ สำหรับอริสโตเติลโลกแห่งความจริงและโลกแห่งรูปวัตถุไม่ควรแยกออกจากกันและไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กล่าวคือ สำหรับอริสโตเติล ความบริสุทธิ์ของแก่นความหมายของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นไม่มีอยู่จริงและจะไม่เกิดขึ้นหากปราศจากรูปวัตถุที่เรารับรู้และสัมผัสได้

จากความแตกต่างระหว่างเพลโตและอริสโตเติลนี้เอง จึงมีส่วนทำให้ศิลปวิทยาการต่าง ๆ ถูกแบ่งออกเป็นสองขั้วเสมอ ในขณะที่บางศาสตร์ศึกษาความจริงมากกว่ารูปวัตถุ เช่น Metaphysics ที่ศึกษาธรรมชาติของสรรพสิ่ง Ethics ศึกษาคุณธรรมจริยธรรม ส่วนศาสตร์อีกแขนงหนึ่งกลับศึกษาและสร้างผลลัพธ์ทางวัตถุเพื่อสร้างสิ่งเร้าให้แก่ประสาทสัมผัสของเรา เช่น ศิลปะ ดนตรี และวรรณกรรม

สำหรับสถาปัตยกรรม ด้วยความเป็นศาสตร์ที่ซับซ้อนประกอบไปด้วยหน่วยย่อยขององค์ความรู้แขนงต่าง ๆ มากมาย การศึกษาและทำความเข้าใจสถาปัตยกรรมจึงพบกับคำถามและปัญหาเสมอ ๆ ไม่ว่าจะพิจารณาภายใต้ทฤษฎีของเพลโตหรืออริสโตเติลก็ตาม ซึ่งปราชญ์ทั้งสองก็ไม่ได้ให้คำตอบว่า สำหรับสถาปัตยกรรมนั้นแก่นของรูปความหมายหรือวัตถุเป็นสิ่งที่ควรพิจารณาหรือให้น้ำหนักกับอะไรมากกว่า ในทางตรงข้ามหากสถาปัตยกรรมจะตอบสนองความต้องการทั้งสองด้าน เราจะหาจุดสมดุลระหว่างความหมายที่แท้จริงและการแสดงออกของรูปลักษณะภายนอกได้อย่างไร

คำถามเหล่านี้จึงเป็นแรงผลักดันของการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมมาทุกยุคทุกสมัยตั้งแต่ยุคกรีกโรมันจนถึงปัจจุบัน ในบางยุคสมัยปรัชญาในการสร้างงานสถาปัตยกรรมเกิดขึ้นจากความต้องการแสวงหาความจริงและกฎระเบียบ ทำให้เราได้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์โดยตรงกับเหตุแห่งการเกิดและการก่อรูปขององค์ประกอบต่าง ๆ เช่นงานสถาปัตยกรรมในยุคคลาสสิกที่เราพบกฎเกณฑ์แห่งระบบ หรือออร์เดอร์ (Order) ที่ถึงแม้จะมีรูปวัตถุที่เป็นตัวแทนภายใต้ชื่ออย่าง ดอริก (Doric) ไอออนิก (Ionic) อีทรัสคัน (Etruscan) ลักษณะทางกายภาพเหล่านี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อการรับรู้หรือกระตุ้นประสาทสัมผัสของมนุษย์เป็นหลัก แต่ระบบดังกล่าวเกิดขึ้นเพื่อควบคุมบทบาทหน้าที่ขององค์ประกอบ ตลอดจนพื้นที่ทางสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้น ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าสถาปัตยกรรมคลาสสิกนั้นถูกพัฒนาภายใต้ข้อความคิดที่เพลโตเรียกว่า แก่นของความหมาย (Form) หรือแก่นของความคิดที่เน้นการสร้างระบบระเบียบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและพื้นที่

แต่เมื่อยุคของสถาปัตยกรรมออร์เดอร์สิ้นสุดลง อำนาจของอารยธรรมในยุโรปได้ถูกกระจายออกไปยังดินแดนต่าง ๆ อันเป็นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์เยอรมันเผ่าต่าง ๆ ซึ่งเป็นดินแดนที่ศาสนาคริสต์แพร่กระจายเป็นวงกว้างจนเข้ามามีอิทธิพลต่อระบบสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมืองการปกครอง กลายมาเป็นปัจจัยหลักของการจัดระบบสังคมยุโรป ความเชื่อในศาสนา การเคารพบูชาพระเจ้า สถาปัตยกรรมทางศาสนาจึงกลายมาเป็นวิธีในการสื่อสารและเล่าเรื่องราวของความเชื่อ ความศรัทธา ดังนั้นการแสดงออกด้วยรูปวัตถุอาคาร ทั้งรูปทรง ลักษณะพื้นที่ภายใน พื้นผิวสัมผัส การประดับตกแต่งจึงเกิดขึ้นเพื่อการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสต่าง ๆ ของมนุษย์เป็นประเด็นสำคัญ และกลายมาเป็นลักษณะทางสถาปัตยกรรมที่ถูกพัฒนาจนถึงจุดสูงสุดในยุคของสถาปัตยกรรมกอทิก องค์ประกอบต่าง ๆ ถูกใส่ลงไปเพื่อสื่อสารเรื่องราวให้ได้มากที่สุด จนไม่สามารถอ่านความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบได้อย่างชัดเจนเหมือนกับยุคคลาสสิก งานสถาปัตยกรรมกอทิกจึงมีลักษณะเหมือนกับคำนิยามที่อริสโตเติลได้พูดไว้ว่าเป็นการสื่อสาร หรือ Rhetoric ที่เน้นการรับรู้รูปวัตถุเป็นประเด็นสำคัญ ซึ่งก็ไม่ได้หมายความว่างานในยุคกอทิกนั้นขาดระบบระเบียบ เพียงแต่ระบบเหล่านั้นถูกผลักให้กลายเป็นฉากหลัง โดยมีรูปวัตถุที่สื่อสารกับการรับรู้เป็นฉากหน้า

อย่างไรก็ตามการจำแนกงานสถาปัตยกรรมในประวัติศาสตร์ออกเป็นชั่วของความจริงและชั่วของวาทกรรมนั้นไม่ได้หมายความว่าชั่วใดมีคุณค่าหรือความดีงามมากกว่าอีกชั่วหนึ่ง แต่เป็นเพียงการจำแนกเพื่อเป็นเครื่องมือในการทำความเข้าใจการพัฒนารูปแบบการเปลี่ยนแปลงของงานสถาปัตยกรรมในยุคต่อ ๆ มาจนถึงการเกิดงานสถาปัตยกรรมยุคโมเดิร์นในที่สุด

2.5 Type

ในงานสถาปัตยกรรมส่วนใหญ่มีสิ่งๆที่เรียกกันว่าโปรแกรมและประโยชน์ใช้สอยที่ถูกกำหนดขึ้นมาเพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน แต่ทั้งโปรแกรมและประโยชน์ใช้สอยไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดกรอบทางความคิดหรือกรอบของการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมทั้งหมด เนื่องจากยังมีปัจจัยสำคัญอื่น ๆ ที่เป็นแรงผลักดันในการออกแบบให้ผลงานสถาปัตยกรรมปรากฏเป็นรูปธรรมในลักษณะต่าง ๆ กันไป

ในการออกแบบอาคารที่มีโปรแกรมอาคารแตกต่างกัน แต่ตั้งอยู่ในบริบทเดียวกันหรือการออกแบบอาคารที่มีลักษณะการใช้สอยแบบเดียวกัน แต่ต่างกันที่บริบท “ภาพ” ที่เกิดขึ้นจะไม่ใช่สิ่งเดียวกัน จินตภาพที่เกิดขึ้นเช่นนี้จึงมีความหมายในทางทฤษฎีใกล้เคียงกับคำว่า “Type” ซึ่งเป็นพื้นฐานของการจำแนกหมวดหมู่ประเภท หรือแจกแจงความแตกต่างระหว่างอาคารทั้งหลายที่เกิดขึ้นในโลก

คำถามคือ การจำแนกหมวดหมู่ของอาคารจนเกิดเป็น Type หรือประเภทต่าง ๆ นั้นทำได้ด้วยกฎเกณฑ์ใดบ้าง โดยในความเป็นจริงแล้วการจำแนกประเภทอาคารไม่ได้มีกฎเกณฑ์ตายตัวส่วนมากขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจำแนก เช่นแบ่งตามประโยชน์ใช้สอย หรือ Function รูปร่างลักษณะ Form หรือในบางครั้งก็อ้างอิงถึงแนวความคิด หรือ Concept ในการออกแบบ

แต่วิธีการจำแนก type อาคารที่เป็นมาตรฐานมาตั้งแต่ยุคกรีกโรมันจนถึงปัจจุบัน คือการแบ่งด้วยกลุ่มของการใช้งาน เช่น อาคารทางศาสนา อาคารอยู่อาศัย อาคารสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นแนวทางที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของสถาปนิกหลายยุคสมัย และพัฒนาต่อมาจนกลายเป็นการจำแนกอาคารด้วยแนวความคิดสองแนวทางที่มีความสัมพันธ์กัน แนวทางแรกแบ่งโดยประโยชน์ใช้สอย หรือ Use และ Function เช่น สนามบิน โรงเรียน โรงแรมโรงพยาบาล อาคารพักอาศัย อาคารทางศาสนา เป็นต้น ส่วนแนวทางที่สองเป็นการแบ่งโดยใช้โครงร่างของรูปทรงและพื้นฐานของการก่อร่างรูปทรงอาคาร หรือ Morphology เช่น อาคารทรงกลม อาคารที่มีผังมุ่งสู่ศูนย์กลาง อาคารที่มีรูปทรงของพื้นที่เป็นแนวยาว เป็นต้น โดยการแบ่งประเภทด้วยประโยชน์ใช้สอยเป็นวิธีที่เข้าใจง่ายและสถาปนิกทุกยุคสมัยเข้าใจร่วมกัน ในขณะที่การแบ่งด้วยรูปทรงและโครงสร้างของพื้นที่จะส่งผลต่อความคิดและวิธีการทำงานของสถาปนิก⁴

⁴ ต้นข้าว ปาณินท์, คนและความคิดทางสถาปัตยกรรม (กรุงเทพฯ: สมมติ, 2554), 77-80

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

กระบวนการศึกษานี้ เริ่มต้นจากการทำความเข้าใจแนวความคิดพื้นฐานของทั้งสองขั้วความคิด นั่นคือขั้วของความจริงและขั้วของวาทกรรม ผ่านยุคสมัยทางประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมมุ่งเน้นให้เกิดความเข้าใจในความสัมพันธ์ของประวัติศาสตร์สถาปัตยกรรมในภาพรวม

3.1 นำหนักของ “ขั้วความคิด” ผ่านยุคสมัยทางสถาปัตยกรรม

จากการศึกษาถลกลงไปในแต่ละยุคสมัยจะพบว่าสถาปัตยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงในเชิงขั้วของความคิดอยู่ตลอดเวลา โดยสิ่งที่ทำให้สถาปัตยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงสลับขั้วไปมาเกิดจากความ เป็นขั้วตรงข้ามกัน (Polarity) ของความคิด เช่นเมื่อใดที่ขั้วของความจริงมีอิทธิพลต่อคนในยุคสมัยนั้น สถาปัตยกรรมก็จะถูกแสดงตัวผ่านทฤษฎีที่เน้นการแสดงออกในเชิงการใช้สอยที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งาน จนเมื่อเวลาผ่านไปเมื่อผู้คนเริ่มเบื่อกับวิธีคิดเดิม ๆ ขั้วของความคิดนั้นก็จะเริ่ม ถึงจุดอิ่มตัว จึงเปิดโอกาสให้ผู้คนได้ค้นหาสิ่งใหม่ๆที่แตกต่างจากวิธีคิดเดิม ๆ จนกระทั่งผู้คนรู้สึกว่สิ่ง ใหม่นี้ตอบสนองความต้องการได้มากกว่า และเป็นที่ยอมรับของคนหมู่มากแนวคิดใหม่นี้ก็จะเข้ามา แทนที่แนวคิดแบบเดิมและกลายเป็นขั้วความคิดใหม่ที่ขับเคลื่อนสถาปัตยกรรมต่อไป ซึ่งสลับ ผลัดเปลี่ยนกันไปเรื่อยตามยุคสมัย สิ่งสำคัญคือการเข้าใจว่าในแต่ละยุคสมัยของสถาปัตยกรรมถูกเล่า ด้วยทฤษฎี (Theory) หรือข้อมูลชุดใดที่จะนำไปสู่การกำหนดนิยาม (Define) ว่ายุคสมัยนั้นอยู่ภายใต้ ขั้วความคิดใด

ANCIENT GREEK		MIDDLE AGES		RENAISSANCE	
ROLES	MEANING	ROLES	MEANING	ROLES	MEANING
ระบบโครงสร้าง การถ่ายแรง และ การรับน้ำหนัก	การเล่าเรื่องของเทพต่างๆ ที่ เป็นตัวแทน ของปรากฏการณ์	ความสูงของอาคาร ที่ สัมพันธ์กับ โครงสร้าง และ องค์ประกอบต่างๆ	การเล่าเรื่องราวของศาสนคริสต์ และความเชื่อที่มีอิทธิพล	ระบบ Space ที่มีความยืดหยุ่น ตาม Type อาคารไม่คงและ การ Circulation ตาม User	การยืนจุดแบบทาง สัญลักษณ์ ของยุคคลาสสิก แสงผ่า เปิดอาคาร
ELEMENTS	Classical order , Proportion	ELEMENTS	Buttressed , Dome , Vault , Arches	ELEMENTS	Stone walls , stringcourse
BUILDING TYPE		BUILDING TYPE		BUILDING TYPE	

ตารางที่ 1 การแสดงออกของขั้วความคิดในยุคสมัยกรีกโบราณ - ยุคเรเนซองส์

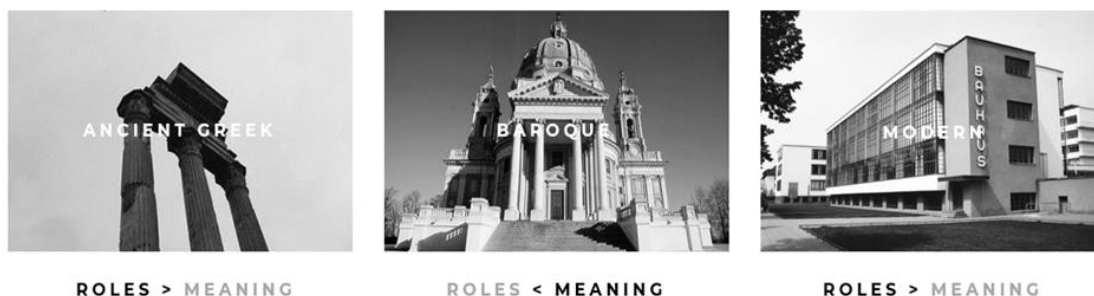
BAROQUE		HISTORICISM		MODERN	
ROLES	MEANING	ROLES	MEANING	ROLES	MEANING
รูปทรง ขนาด และสัดส่วนของอาคารที่มีความ Overscale	การสื่อสาร ถึงความหรูหรา ภูมิใจ ชำนาญ ผ่าน Ornament. ทนไม่สึกฉีก	Style หรือ รูปแบบอาคารตามประวัติศาสตร์ ที่เหมาะสมกับประเภทอาคาร	การสื่อสารถึง กาลึกเห็นความเจริญรุ่งเรือง ความมีอำนาจ เศรษฐกิจ	ความสันทัด ระหว่างรูปทรง Pureform กับ แนวความคิด เกี่ยวกับ Space	การสื่อสาร มาจากเทคนิคการก่อสร้าง และวัสดุใหม่ ๆ
ELEMENTS Oval Shapes , Convex , Distortion		ELEMENTS -		ELEMENTS Curtain Wall , Flat Roof , Open plan	
BUILDING TYPE 		BUILDING TYPE 		BUILDING TYPE 	

ตารางที่ 2 การแสดงออกของข้อความคิดในยุคสมัยบาโรก – ยุคโมเดิร์น

โดยเมื่ออ่านกายภาพไล่เรียงตามยุคสมัยจะพบว่าในยุคกรีกโบราณประเด็นเรื่องโครงสร้าง การรับแรง การถ่ายน้ำหนัก รวมถึงระบบสัดส่วน (Proportion) และความสมมาตร (Symmetry) สามารถมองเห็นได้ชัดเจน ซึ่งสัมพันธ์กับอิทธิพลความคิดในเชิงข้อของการใช้งาน ในขณะที่ยุคกลาง คริสต์ศาสนามีความเจริญรุ่งเรือง ประเด็นเรื่องความเชื่อความศรัทธาจึงถูกถ่ายทอดผ่านทาง โครงสร้างและความสูงของอาคารเพื่อสื่อถึงพระเจ้า รวมไปถึงส่วนประดับตกแต่งอาคารที่เพิ่มขึ้นมา ด้วย ต่อมาในยุคเรเนซองส์หรือยุคฟื้นฟูศิลปวิทยาเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม การเมือง การปกครองอย่างมีนัยสำคัญ จึงทำให้เกิดอาคารประเภทใหม่ ๆ ขึ้นมาในยุคนี้เพื่อตอบสนองระบบ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ประเด็นเรื่องการใช้สอยจึงกลับมามีความสำคัญ โดยเริ่มมีการจัดระบบทาง สัณฐานภายในอาคารเพื่อแยกประเภทผู้ใช้งาน ในขณะที่ยุคบาโรกเกิดขึ้นมาจากการที่ผู้คนเริ่มอึดตัว และเบื่อหน่ายความคิดแบบเรเนซองส์ ผู้คนจึงเริ่มมองหาสิ่งใหม่ ๆ เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงซึ่ง แนวคิดแบบบาโรกจะเน้นไปที่การสร้างจินตนาการ การหลุดจากกรอบแบบเดิม ๆ ทำให้สถาปัตยกรรมในยุคนี้ถูกเน้นไปที่การสร้างรูปทรงที่เร้าอารมณ์ เน้นความรุ่มรวย หวิอหาวและเน้นส่วนประดับ ตกแต่งอาคารเพื่อให้ดูอลังการ แต่ในยุคประวัติศาสตร์นิยม (Historicism) กลับเป็นเพียงแค่การหยิบ ยืมรูปแบบในอดีตมาครอบใส่ให้ตัวอาคาร จนกระทั่งในยุคโมเดิร์นที่แนวคิดด้านการใช้สอยมีอิทธิพล ปฏิเสธสิ่งที่ไม่จำเป็น สถาปัตยกรรมในยุคนี้จึงเน้นไปที่รูปทรงเรขาคณิตที่เรียบง่ายบริสุทธิ์ เกิดการ สร้างองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาเช่นระบบ Curtain wall รวมถึงการใช้ Flat slab เป็นต้น โดยทั้งหมดทั้งมวลจะเห็นได้ว่าทุกยุคสมัยถูกขับเคลื่อนด้วยข้อความคิดใดข้อหนึ่งเสมอ ทำให้ เรามองเห็นความสัมพันธ์ของเรื่องราวกับงานสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นไปควบคู่กัน

โดยจากประเด็นเรื่องความเป็นขั้วตรงข้าม (Polarity) จึงเกิดการตั้งคำถามว่า ถ้าสถาปัตยกรรมเกิดขึ้นจากขั้วของความคิดที่แตกต่างกันสองขั้วหลักๆ คือขั้วของความจริง (Intrinsic) และขั้วของวาทกรรม (Rhetoric) หมายความว่าสถาปัตยกรรมต้องเกิดจากขั้วความคิดทั้งสองควบคู่ไปพร้อมๆ กัน ไม่สามารถขาดอย่างใดอย่างหนึ่งได้ ซึ่งถ้าหากขาดขั้วความคิดใดไปสถาปัตยกรรมก็จะถูกตั้งคำถามถึงคุณค่าของการมีอยู่ของตัวมันเอง คำถามต่อมาคือถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วสถาปัตยกรรมคือส่วนผสมที่สมดุลของขั้วความคิดทั้งสองหรือไม่?

ซึ่งเมื่อย้อนกลับไปศึกษายุคสมัยสถาปัตยกรรมจะพบว่าด้วยความเป็นขั้วตรงข้ามกัน (Polarity) ขั้วความคิดทั้งสองจึงมีสิทธิ์ที่จะเหลื่อมล้ำกันได้ มีการผสมผสานซ้อนทับกันของขั้วความคิดซึ่งอาจจะเทไปยังขั้วความคิดใดขั้วความคิดหนึ่ง เช่น ยุคคลาสสิกที่ขั้วของความจริงมีความสำคัญมากกว่าขั้วของวาทกรรม หรือในยุคบาโรกที่ขั้วของวาทกรรมกลับโดดเด่นกว่าขั้วของความจริง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นผ่านการแสดงตัวของสถาปัตยกรรมในทุกยุคทุกสมัยว่า “ความสมดุล” ของขั้วความคิดไม่ใช่คำตอบของการเกิดงานสถาปัตยกรรม แต่กลับกลายเป็น “น้ำหนัก” ที่เหลื่อมล้ำของขั้วความคิดทั้งสองนี้เองที่ช่วยกำหนดทิศทางของงานสถาปัตยกรรมและสร้างเอกลักษณ์ของการก่อรูปสถาปัตยกรรมในแต่ละยุค

ภาพที่ 5 การแสดงออกของน้ำหนักขั้วความคิด ผ่านการแสดงตัวทางสถาปัตยกรรม

ดังนั้น ถ้าความสมดุลทางขั้วความคิดไม่ใช่ประเด็นหลักของการเกิดงานสถาปัตยกรรม แต่เป็น “น้ำหนัก” ของขั้วความคิดทั้งสองที่ถูกผสมผสานตามความเหมาะสมเพื่อสื่อสารในฐานะสารัตถะทางสถาปัตยกรรม แล้วเราใช้อะไรเป็นตัวกำหนดหรือกฎเกณฑ์ “น้ำหนัก” ของขั้วความคิดทางสถาปัตยกรรมทั้งสองและกำหนดอย่างไร

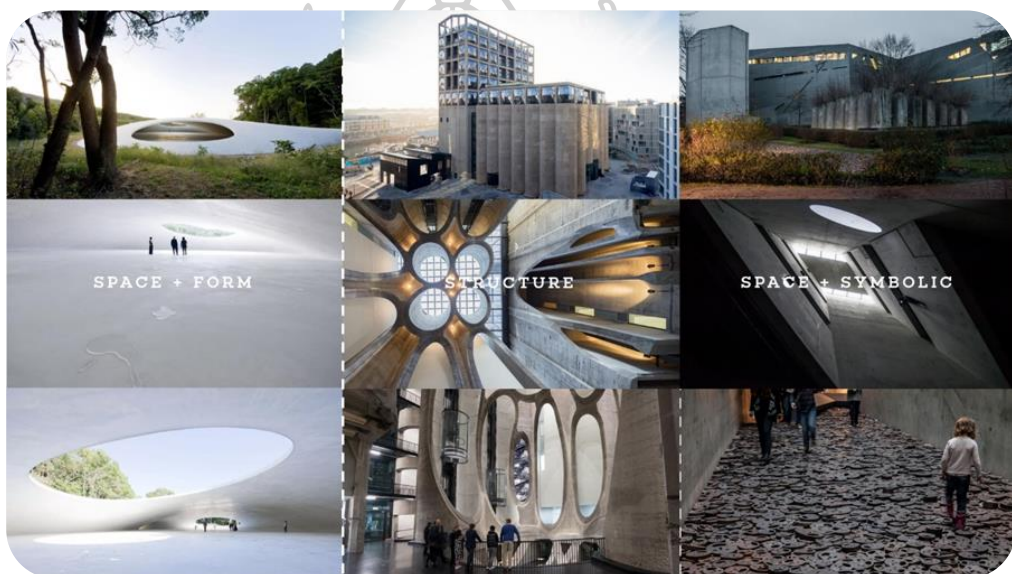
3.2 “เนื้อหา” ทางสถาปัตยกรรม กับประเภทอาคาร

จากประเด็นเรื่องกฎเกณฑ์ในการกำหนด “น้ำหนัก” ของข้อความคิดที่สื่อสารออกมาผ่านงานสถาปัตยกรรมนั้นพบว่าประเภทอาคาร (Building Type) เป็นประเด็นที่มีความใกล้เคียงมากที่สุด เนื่องจากการจำแนกประเภทอาคารเป็นสิ่งที่มีความวัตถุประสงค์ (Objective) และนัยทางทฤษฎีที่ทำให้เกิดการตั้งคำถามถึงความหมายของประเภทอาคารต่าง ๆ รวมถึงความสัมพันธ์และบทบาทหน้าที่ของอาคารประเภทนั้น ๆ โดยสามารถจำแนกประเภทอาคารที่มีความแตกต่างในเชิง “เนื้อหา” และมีความสัมพันธ์ในแง่ของการกำหนดโปรแกรมกับระดับความสามารถในการสื่อความหมายและการใช้สอยที่สามารถวิเคราะห์และนำมาเปรียบเทียบให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจนได้ทั้งหมด 8 ประเภทอาคาร ได้แก่ อาคารวัฒนธรรม (Cultural Architecture) , อาคารการศึกษา (Educational Architecture) , อาคารการดูแลสุขภาพ (Healthcare Architecture) , อาคารอุตสาหกรรม (Industrial Architecture) , อาคารราชการ (Government Architecture) , อาคารเชิงพาณิชย์ (Commercial Architecture) , อาคารทางศาสนา (Religious Architecture) , อาคารพักอาศัย (Residential Architecture)

ภาพที่ 6 ประเภทอาคาร (Building Type) ทั้ง 8 ประเภท

อาคารประเภทวัฒนธรรม (Cultural Architecture) เช่น พิพิธภัณฑ์ (Museum) , อนุสรณ์สถาน (Memorial) รวมไปถึงอาคารจัดนิทรรศการ (Exhibition Center) ซึ่งเมื่อมองในภาพกว้างจะพบว่าอาคารประเภทเหล่านี้จะถูกกำหนดด้วยเรื่องราวหรือเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อสารเป็นหลัก และโปรแกรมทางสถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นก็จะสัมพันธ์กับเรื่องราวหรือเนื้อหาที่ต้องการจะนำเสนอ ในขณะที่เดียวกันก็เป็นอาคารที่มีความสลับซับซ้อนในเรื่องของความต้องการของการใช้งานที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันในแต่ละพื้นที่ รวมไปถึงการจัดลำดับการเข้าถึงของพื้นที่การใช้งาน (Hierarchy) โดยเมื่อวิเคราะห์ให้เหลือเพียงกายภาพง่ายๆจะพบว่าประเด็นเรื่องของรูปทรง โครงสร้างและพื้นที่ว่างภายในมีส่วนสำคัญในการสื่อสารเนื้อหาของงานสถาปัตยกรรม

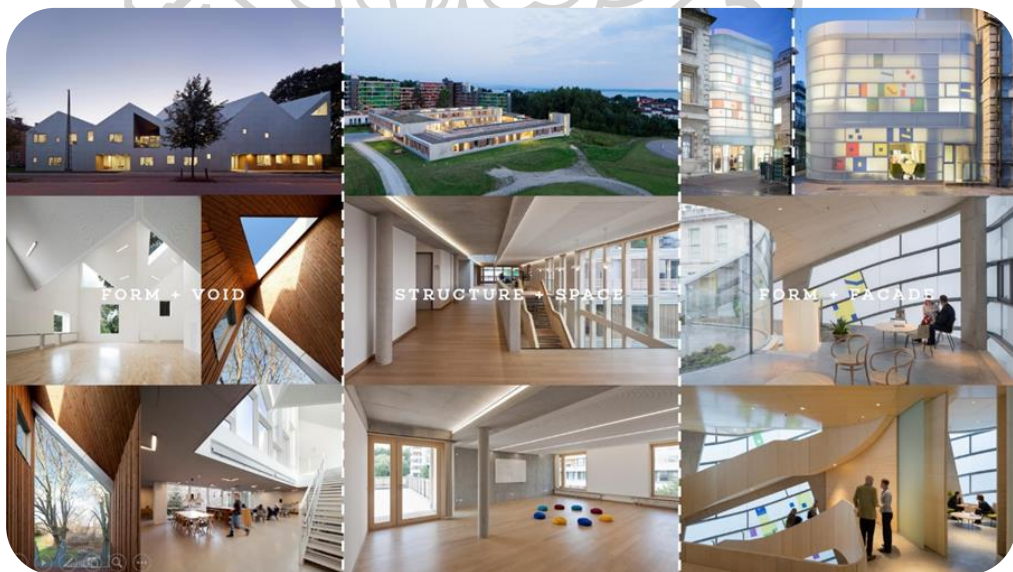
ภาพที่ 7 กรณีศึกษาอาคารประเภทวัฒนธรรม

อาคารประเภทการศึกษา (Educational Architecture) เช่น โรงเรียน (School) ห้องสมุด (Library) รวมไปถึงสถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยประเด็นหลักของประเภทอาคารนี้คือความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในและพื้นที่ภายนอกที่ส่งเสริมการทำกิจกรรมและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ การจัดทางสัญจรที่ดี (Circulation) เพื่อให้สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ง่ายและช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ให้กับผู้ใช้อาคาร ในขณะที่เดียวกันก็สร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการศึกษาให้กับเหล่าผู้ใช้งานที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา โดยกายภาพที่สามารถอ่านได้จากอาคารประเภทนี้ คือพื้นที่ว่างภายในและภายนอกที่สัมพันธ์กัน รวมไปถึงรูปทรงอาคารที่เอื้อให้เกิดคุณภาพของการใช้งานพื้นที่ภายใน

ภาพที่ 8 กรณีศึกษาอาคารประเภทการศึกษา

อาคารประเภทการดูแลสุขภาพ (Healthcare Architecture) โดยอาคารประเภทนี้จะเน้นไปที่การฟื้นฟูหรือการดูแลสุขภาพของผู้ใช้งาน พื้นที่ว่างภายในกับการออกแบบรูปทรงให้ได้รับแสงสว่างที่เหมาะสมจึงเป็นข้อพิจารณาหลักของอาคารประเภทนี้ ในขณะที่เดียวกันการจัดทางสัญจร (Circulation) ก็เป็นสิ่งที่สำคัญที่จะต้องคำนึงไม่ให้เกิดการรบกวนกันของผู้ใช้งานแต่ละประเภทเพื่อให้การฟื้นฟูมีประสิทธิภาพมากที่สุด

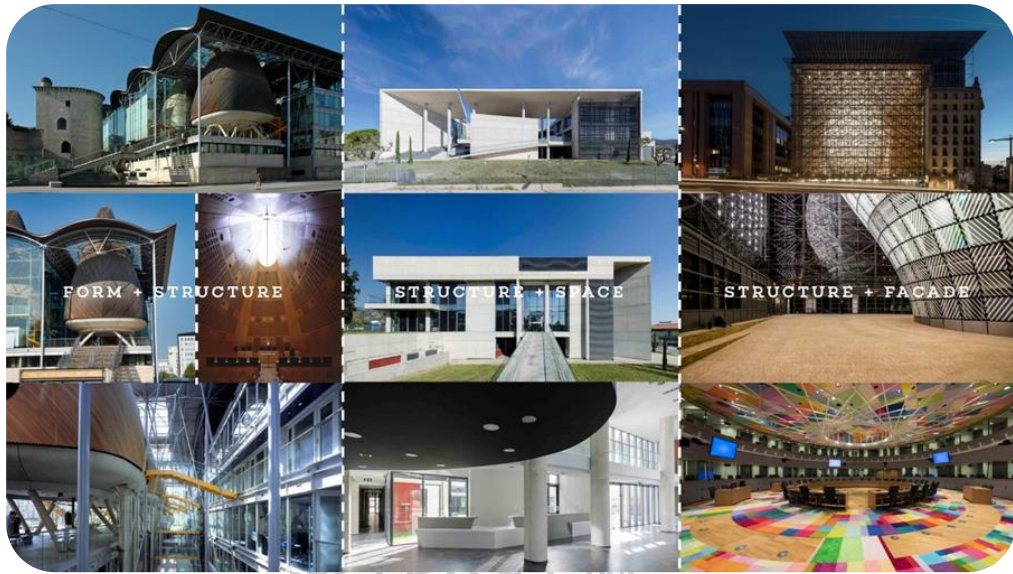
ภาพที่ 9 กรณีศึกษาอาคารประเภทดูแลสุขภาพ

อาคารประเภทอุตสาหกรรม (Industrial Architecture) โดยส่วนใหญ่แล้วจะเป็นอาคารโรงงานอุตสาหกรรมในแขนงต่าง ๆ โดยประเด็นหลักของประเภทอาคารนี้คือ การตอบสนองความต้องการด้านการผลิตในปริมาณมาก ดังนั้นอาคารอุตสาหกรรมจึงต้องมีขนาดใหญ่พอที่จะรองรับการผลิตในปริมาณมากได้ ปัจจัยเรื่องโครงสร้างอาคารที่สามารถสร้างในช่วงเสา (Span) กว้าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับอาคารประเภทนี้ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่การใช้งานภายในก็มีความสำคัญในการจัดระบบพื้นที่เพื่อให้กระบวนการผลิตมีความไหลลื่นและมีประสิทธิภาพ

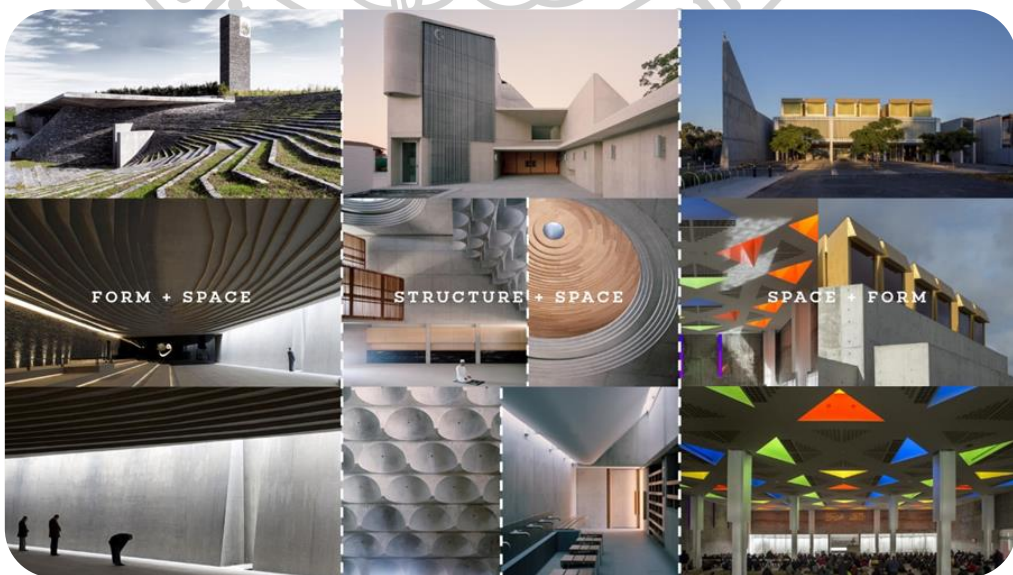
ภาพที่ 10 กรณีศึกษาอาคารประเภทอุตสาหกรรม

ประเภทอาคารราชการ (Government Architecture) อาคารราชการโดยส่วนใหญ่แล้วมักจะถูกกำหนด ด้วยโปรแกรมทางสถาปัตยกรรมที่หลากหลายตั้งแต่อาคารสำนักงาน (City Hall) ศูนย์ประชุม (Convention Center) ศาล (Court) อาคารรัฐสภา (Parliament) เป็นต้น ทำให้อาคารประเภทนี้เป็นอาคารที่มีความเฉพาะเจาะจงในแง่ของโปรแกรมทางสถาปัตยกรรม เนื่องจากจะต้องตอบสนองเนื้อหาทางสถาปัตยกรรมในระดับที่แตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกันอาคารประเภทนี้จะมีความชัดเจนในแง่ของพื้นที่ใช้สอยอาคาร การจัดทางสัญจร (Circulation) ที่เชื่อมแต่ละพื้นที่อาคารให้มีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย อาคารประเภทเหล่านี้จึงเน้นไปที่การแสดงออกของรูปทรงและโครงสร้างที่มีความชัดเจนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้คนภายนอก

ภาพที่ 11 กรณีศึกษาอาคารราชการ

ประเภทอาคารทางศาสนา (Religious Architecture) อาคารประเภทนี้มีการกำหนดเนื้อหาหรือเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสารผ่านทางสถาปัตยกรรม แต่จะอยู่ในระดับที่เฉพาะเจาะจงมากกว่า เนื่องด้วยอาคารประเภทนี้จะเน้นไปที่การสื่อสารเป็นหลัก การสื่อความหมาย (Signification) หรือการสร้างระบบสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารถึงเรื่องราวหรือสิ่งต่าง ๆ ตามความเชื่อของมนุษย์ ในขณะที่ด้วยกันอาคารทางศาสนามีความละเอียดอ่อนของเรื่องราวที่ต้องการจะสื่อสารมากกว่า ดังนั้นวิธีการในการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญ ภายนอกของอาคารประเภทนี้จึงเป็นประเด็นของรูปทรงและโครงสร้างที่สามารถสื่อสารได้ชัดเจนหรือสามารถทำให้คนตีความได้เข้าใจตรงกัน

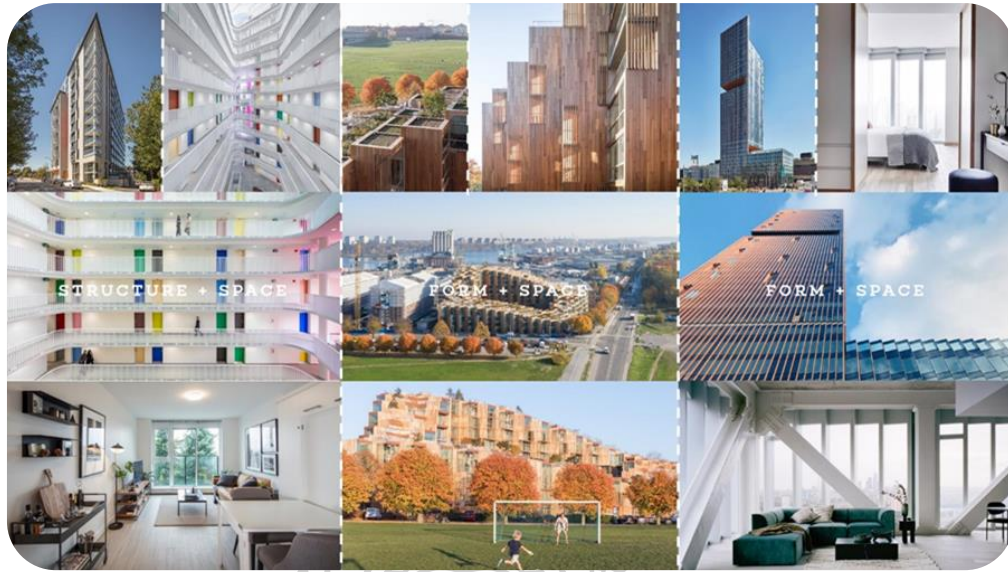
ภาพที่ 12 กรณีศึกษาประเภทอาคารทางศาสนา

ประเภทอาคารเชิงพาณิชย์ (Commercial Architecture) เนื่องด้วยเป็นอาคารเชิงพาณิชย์ โดยส่วนใหญ่แล้วอาคารประเภทนี้จะเป็นอาคารสำนักงาน (Office) หรือพื้นที่ให้เช่าสำหรับเอกชน ดังนั้นขนาดพื้นที่ใช้งานภายในอาคารพาณิชย์จึงต้องการพื้นที่ที่มากพอเพื่อที่จะรองรับความต้องการเหล่านี้ โดยมักจะสร้างอาคารให้มีความสูงแทนที่จะสร้างอาคารให้มีขนาดกว้างและใหญ่ด้วยเหตุผลในเชิงเศรษฐกิจ รวมไปถึงการสร้างอาคารให้มีความสูงสามารถจัดแบ่งพื้นที่ในแต่ละชั้นได้ง่าย ดังนั้น ภายภาพหลักที่สามารถอ่านได้จากอาคารประเภทนี้คือ ความสูงของอาคารที่สัมพันธ์กับโครงสร้าง ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญเรื่องการจัดพื้นที่ทางสัญจร (Circulation) ภายในอาคาร

ภาพที่ 13 กรณีศึกษาประเภทอาคารเชิงพาณิชย์

ประเภทอาคารพักอาศัย (Residential Architecture) อาคารประเภทนี้มีความสัมพันธ์กับมิติของมนุษย์มากที่สุดเมื่อเทียบกับอาคารประเภทอื่น ๆ เนื่องด้วยมนุษย์ใช้เวลากับอาคารประเภทนี้มากที่สุด ประเด็นที่สำคัญคือการเป็นที่พักอาศัย พื้นที่ภายในและภายนอกต้องมีความสัมพันธ์กัน และตอบสนองความต้องการใช้งานพื้นที่ที่หลากหลายของมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ดี แสงแดด และอุณหภูมิที่เหมาะสมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของการอยู่อาศัย ดังนั้น ประเด็นเรื่องของพื้นที่ว่างภายใน การจัดทางสัญจรภายในอาคารเพื่อเชื่อมต่อพื้นที่ต่าง ๆ จึงเป็น ภายภาพที่สำคัญของอาคารประเภทนี้

ภาพที่ 14 กรณีศึกษาประเภทอาคารพักอาศัย

จากการศึกษาพบว่าการจำแนกประเภทอาคาร (Building Type) เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดและทำความเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตัวอาคารกับกลุ่มผู้คนที่เข้ามาใช้งาน ไม่ใช่กฎเกณฑ์หรือตัวกำหนดข้อบังคับวิธีการออกแบบที่กำหนดว่าอาคารประเภทนี้มีการใช้สอยแบบนี้ควรมีรูปทรงและพื้นที่เป็นเช่นใด เพราะความเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม เทคโนโลยี ตลอดจนความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปอาจก่อให้เกิดระบบการจัดการพื้นที่และรูปทรงใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลา แต่ในขณะเดียวกันเมื่อวิเคราะห์ในเชิง “เนื้อหา” ของอาคารทั้ง 8 ประเภทพบว่า แต่ละประเภทอาคารมีระดับการสื่อสารหรือ “น้ำหนัก” ที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ จะเห็นได้ว่าลักษณะของโปรแกรมทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันมีผลต่อ Range ความสามารถในการสื่อความหมายและความสามารถในการเชิงการใช้สอย เช่น อาคารประเภทวัฒนธรรมและอาคารทางศาสนามีความสามารถในการที่จะสื่อสารเรื่องราวได้มากกว่าอาคารประเภทการศึกษาหรืออาคารเชิงพาณิชย์ที่มีข้อจำกัดทางการใช้สอย (Function) ในขณะเดียวกันอาคารประเภทอุตสาหกรรมมีประเด็นเรื่องของการใช้สอยเพียงอย่างเดียว ทำให้ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสารหรือสื่อความหมายในระดับที่เท่ากับอาคารประเภทอื่น ๆ

ตารางที่ 3 Range ของระดับการสื่อสาร และการใช้สอยในกลุ่มอาคารทั้ง 8 ประเภท

จากประเด็นของระดับการสื่อสารหรือ “น้ำหนัก” ที่แตกต่างกันไปตามเนื้อหา หรือวัตถุประสงค์ทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันซึ่งมีผลต่อ Range ความสามารถในการสื่อความหมาย และความสามารถในเชิงการใช้สอย ซึ่งในความเป็นจริงแล้วประเภทอาคาร (Building Type) เป็นเพียงกรอบกว้าง ๆ ที่ใช้ในการพิจารณาและสร้างแนวทางในการออกแบบสถาปัตยกรรมของอาคารแต่ละประเภท ซึ่งถ้าศึกษาลึกลงไปจะพบว่าแท้จริงแล้วปัจจัยสำคัญที่ใช้การพิจารณาประเด็นเรื่องของ “น้ำหนัก” ได้อย่างชัดเจนนั้นเกี่ยวข้องกับสถาปนิกผู้ออกแบบที่เป็นผู้สรรค์สร้างงานสถาปัตยกรรมขึ้นมา ดังนั้นปรัชญาการทำงาน แนวความคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่หล่อหลอมให้สถาปนิกแต่ละคนมีวิสัยทัศน์ในการมองโลกและงานสถาปัตยกรรมที่แตกต่างกันออกไป และปัจจัยเหล่านี้เองก็ส่งผลโดยตรงกับการพิจารณาประเด็นเรื่องของ “น้ำหนัก” ที่สถาปนิกพยายามถ่ายทอดเรื่องราวหรือสิ่งที่ตนเองคิดเอาไว้ลงไปในงานออกแบบของตนเอง

ในกระบวนการต่อไปนี่จึงเป็นการพิจารณาปรัชญาการทำงานและวิธีคิดของสถาปนิกแต่ละคนว่าสถาปนิกเหล่านี้ให้คำนิยามของงานสถาปัตยกรรมไว้ว่าอย่างไร ซึ่งจะมีผลต่อไปในการเลือกกรณีศึกษาอาคารที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์ในประเด็นเรื่องของ “น้ำหนัก” ของแต่ละข้อความคิด

3.3 คน กับความคิดทางสถาปัตยกรรม

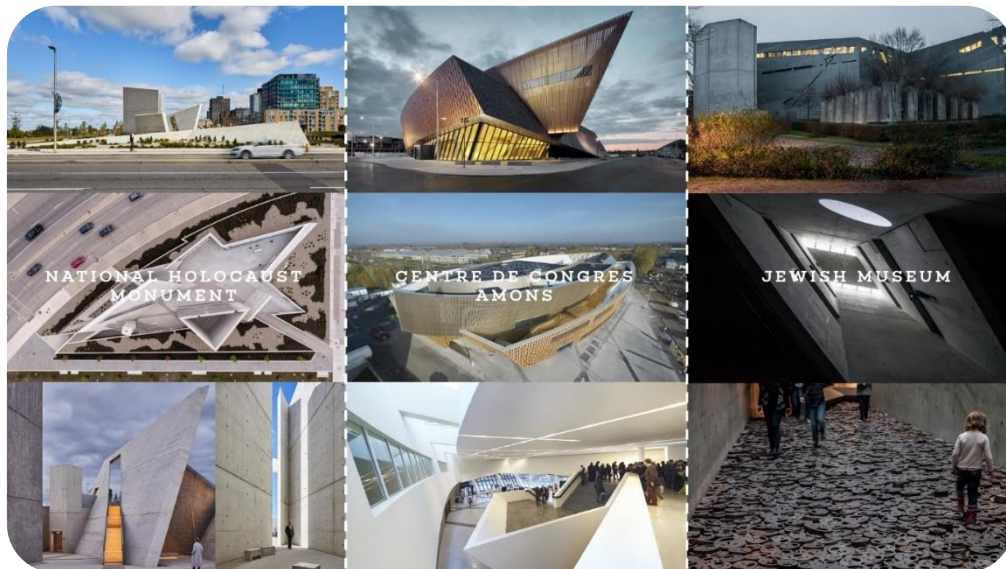
3.3.1 Daniel Libeskind

ปรัชญาการทำงาน หรือแนวคิดในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมของ Libeskind นั้น สถาปัตยกรรมคือการถ่ายทอดเรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึกให้ผู้มาเยือน เน้นการสื่อสารรูปวัตถุที่โดดเด่นเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัสของผู้ใช้งานให้เกิดประสบการณ์ร่วมกับพื้นที่ เพราะ Libeskind เชื่อว่าสถาปัตยกรรมควรจะพูดหรือสื่อสารบางอย่างออกมา งานออกแบบของ Libeskind จึงเต็มไปด้วยเรื่องราวที่ถูกแปลงออกมาเป็นระบบของพื้นที่ รวมไปถึงระบบสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ถูกใส่ไว้ในองค์ประกอบต่าง ๆ ของอาคาร

“The building has to express something, Say something”

ภาพที่ 15 Daniel Libeskind

ภาพที่ 16 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Daniel Libeskind

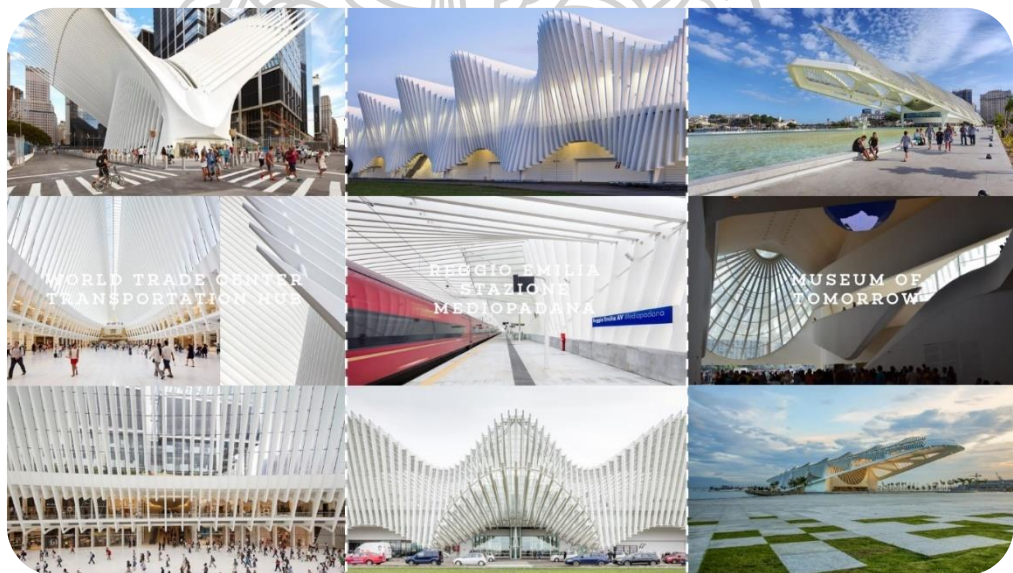
3.3.2 Santiago Calatrava

Calatrava เป็นทั้งสถาปนิก วิศวกร และประติมากร ทำให้ปรัชญาและวิธีการทำงานของ Calatrava นั้นเกิดขึ้นจากศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านี้ที่หลอมรวมให้งานออกแบบของ Calatrava โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ สถาปัตยกรรมของเขาถูกแสดงผ่านความเป็นเนื้อเดียวกันของระบบพื้นที่กับระบบโครงสร้างที่สัมพันธ์กันอย่างลงตัว งานของเขาหมักหมมทำทาบกับกฎแรงโน้มถ่วงของโลก และยังเต็มเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ความรู้สึกที่สะท้อนผ่านงานสถาปัตยกรรม ซึ่งสัมพันธ์กับสิ่งที่ Calatrava กล่าวไว้ว่าเขาต้องการที่จะใส่ความคิด รูปแบบ สัญลักษณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ลงไปในงานสถาปัตยกรรมของตัวเองเพื่อสร้างให้เกิดภาษาทางสถาปัตยกรรมที่เฉพาะตัว

“What I wanted to find is my own language, Independent from any dictate. I have the right to say whatever I want to say is my own manner”

ภาพที่ 17 Santiago Calatrava

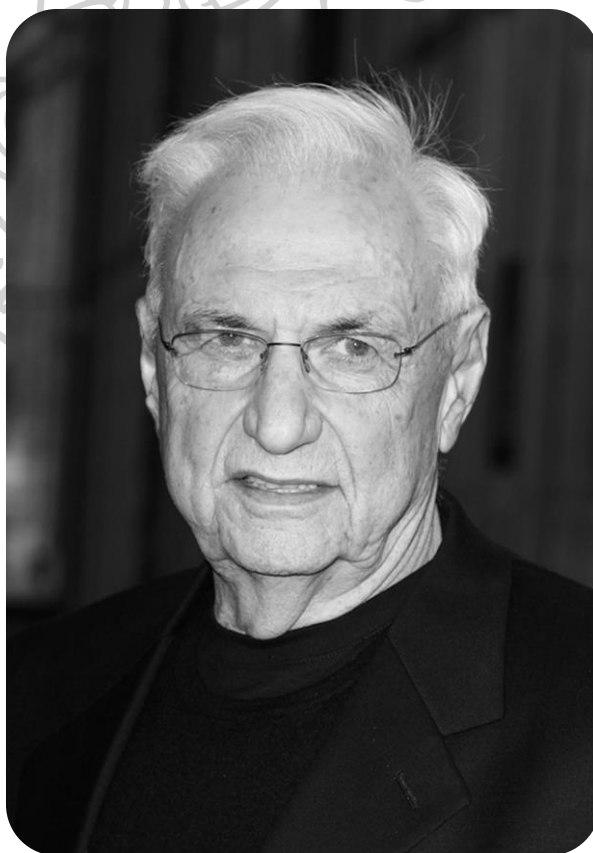

ภาพที่ 18 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Santiago Calatrava

3.3.3 Frank Gehry

ปฏิเสธไม่ได้ว่าอิทธิพลแบบ “Deconstructivism” นั้นส่งผลให้งานสถาปัตยกรรมมีความโดดเด่นและพยายามฉีกกฎเกณฑ์แบบเดิมของงานออกแบบสถาปัตยกรรม ซึ่งเราสามารถเห็นภาพนั้นได้อย่างชัดเจนในงานของ Frank Gehry ปรชญาการทำงานและการออกแบบของ Gehry จึงสัมพันธ์กับวิธีคิดแบบ Deconstructivism โดยตรง เอกลักษณะจากรูปแบบการแตกกระจาย รูปร่างที่ไม่ใช่เส้นตรงที่ทำให้เกิดการทำให้บิดเบี้ยวและความไม่เป็นระเบียบขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม แสดงให้เห็นถึงจิตวิญญาณแห่งการออกแบบที่ไม่ผูกติดกับข้อบังคับใด ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้คือแนวคิดที่ Gehry ใส่ลงไปในงานสถาปัตยกรรมของเขาทุกชิ้น ดังที่เขาเคยพูดไว้ว่า “ในที่สุดทุกคนจะสร้างสิ่งที่แตกต่างเป็นส่วนตัวและไม่เหมือนใครอย่างสมบูรณ์ - เหมือนลายเซ็น ”

“your personal spirit has to evolve into the language that you create”

ภาพที่ 19 Frank O. Gehry

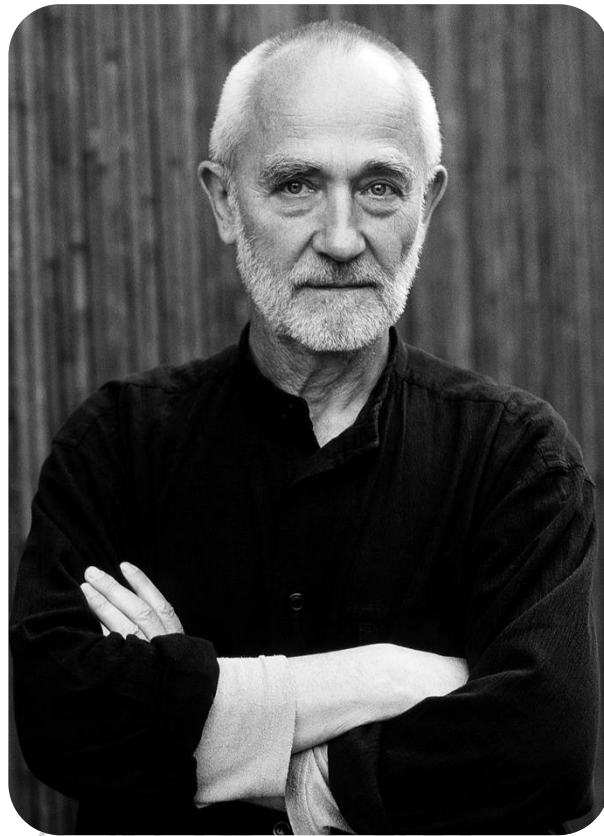

ภาพที่ 20 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบ โดย Frank O. Gehry

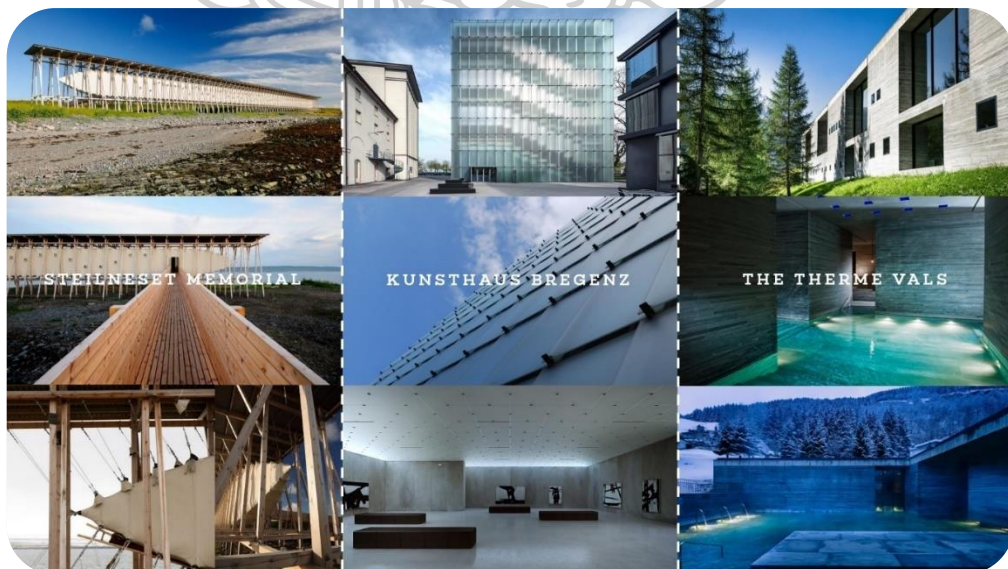
3.3.4 Peter Zumthor

Zumthor เป็นคนใส่ใจรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ของวัสดุสิ่งของใกล้ตัวมาตั้งแต่เด็ก เป็นช่างไม้มาก่อนจนมีโอกาสดำเนินงานเกี่ยวกับการออกแบบอาคาร จากประสบการณ์เหล่านี้ทำให้ Zumthor มีปรัชญาหรือวิธีคิดที่แตกต่างจากคนอื่น ๆ งานของ Zumthor ค่อนข้างลุ่มลึกในด้านความคิดการออกแบบ ไม่โดดเด่นในรูปทรงแต่มีความละเอียดลออ ประณีตทุกรายละเอียด มีผลต่อพื้นที่และความรู้สึกของคน องค์กรประกอบทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผลและสัมพันธ์กันเป็นระบบ ดังที่ Zumthor เคยกล่าวไว้ว่า “ สถาปัตยกรรมต้องต่อต้านและตอบสนองต่อความรู้รูปร่าง และความหมายและกลับไปพูดภาษาของตนเอง ” นั่นคือการทำให้สถาปัตยกรรมได้ทำหน้าที่ของมันเองอย่างแท้จริง

“Architecture is always these two things: the place and the use. You can build something where you feel fine and where all is made in relation to use and function. Maybe beauty comes after that”

ภาพที่ 21 Peter Zumthor

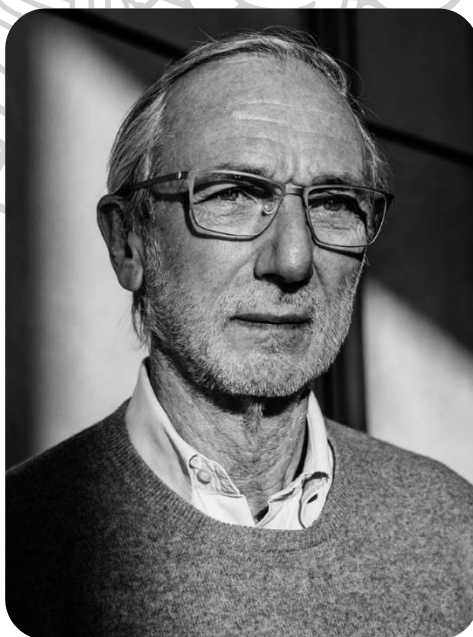

ภาพที่ 22 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Peter Zumthor

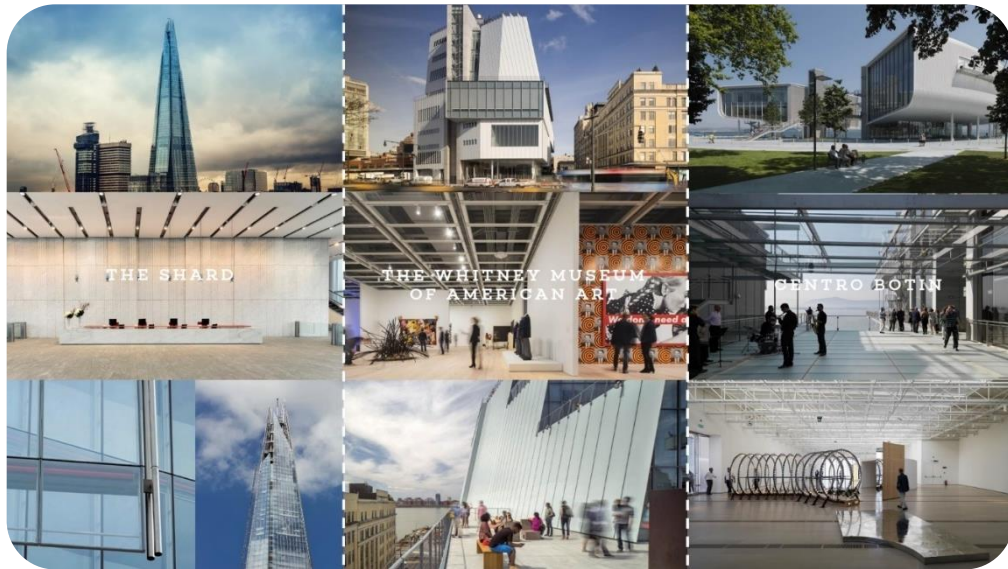
3.3.5 Renzo Piano

ปรัชญาในการออกแบบงานสถาปัตยกรรมของ Piano นั้นจะแสดงถึงความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อม ความใส่ใจในการทำงานและการออกแบบที่มีความร่วมสมัย Piano จึงไม่มี Style ในการออกแบบที่ชัดเจน แต่ทุกงานออกแบบของ Piano โดดเด่นในเรื่องของความสมดุลและบริบท ซึ่งมากจากการที่ Piano ให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องของ Place กับประเด็นเรื่องของความสัมพันธ์ของมนุษย์กับพื้นที่กับสถานที่นั้น ๆ ซึ่ง Piano เคยกล่าวเอาไว้ว่า “คุณไม่จำเป็นต้องอ่านหนังสือที่เขียนไม่ดี คุณไม่จำเป็นต้องฟังเพลงที่ไม่ไพเราะ แต่อาคารที่คุณต้องเดินผ่านทุก ๆ วัน คุณเลือกที่จะไม่มองมันไม่ได้ คุณไม่มีทางเลือก และถ้าหากคุณต้องเป็นผู้ที่ใช้อาคารนั้น ก็จะกลายเป็นฝันร้ายในระดับที่สูงขึ้นไปอีก ดังนั้นความรับผิดชอบของสถาปนิกจึงค่อนข้างที่จะหนักหนาสาหัส”

“You are not just a builder, you are also a civic person, so you make a shelter for human beings and human communities. And this becomes even more interesting, because then you make buildings that are for people to stay together and to share values”

ภาพที่ 23 Renzo Piano

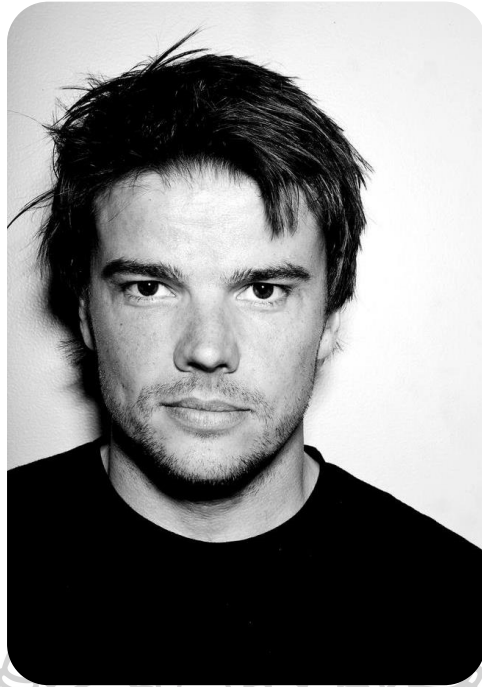

ภาพที่ 24 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Renzo Piano

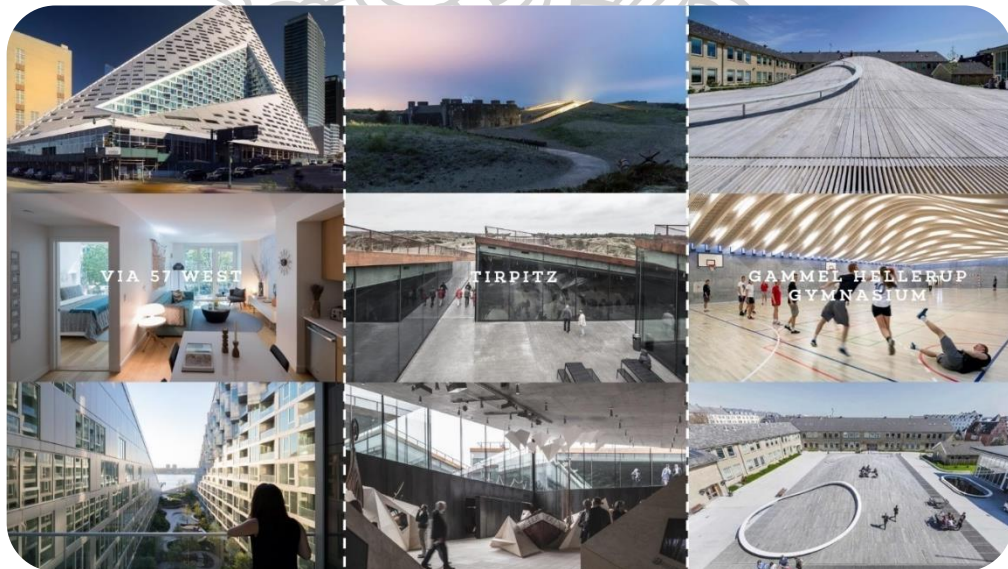
3.3.6 Bjarke Ingles

Bjarke คือคำนิยามของสถาปนิกที่เปลี่ยนแปลงและสร้างแรงบันดาลใจให้กับคนในวงการสถาปัตยกรรมในยุคปัจจุบันได้ดีที่สุด ปรัชญาการทำงานและวิถีคิดของ Bjarke สะท้อนให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ ความสนุก การมองโลกในแง่ดี เข้าถึงง่าย อีกทั้ง Bjarke ยังมอบวิถีคิดใหม่ ๆ รวมถึงการตั้งคำถามกับอาคารในรูปแบบเดิม ๆ ที่ทำซ้ำกันมาจนเกิดเป็นระบบพื้นที่ใหม่ที่มีความน่าสนใจแต่ก็ยังคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับมนุษย์และการตอบสนองความต้องการในระดับที่ซับซ้อน จึงกล่าวได้ว่างานออกแบบของ Bjarke เกิดจากความคิดสร้างสรรค์แต่ก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และเป็นสถาปัตยกรรมที่เกิดจากความต้องการพื้นฐานของมนุษย์

“Architecture is “a framework for the life we live.” However, it shouldn't simply be a checklist, it has to be able to transform to accommodate different situations and enable people rather than restrict them”

ภาพที่ 25 Bjarke Ingles

ภาพที่ 26 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Bjarke Ingles

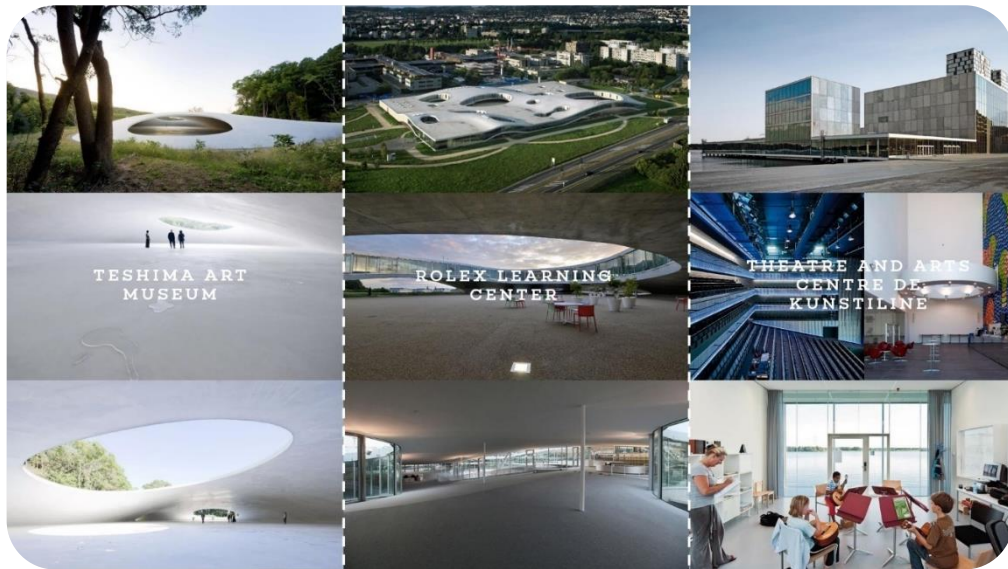
3.3.7 SANAA (Kazuyo Sejima + Ryue Nishizawa)

ปรัชญาการทำงานของ SANAA คือการผสมผสานแนวคิดแบบตะวันออกกับความร่วมสมัยเข้าด้วยกัน สถาปัตยกรรมของ SANAA จึงมีความเรียบง่ายแต่เต็มไปด้วยแนวคิดของการตั้งคำถาม หรือการค้นหาความหมายของสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ในขณะเดียวกัน ปัจจัยที่สำคัญสำหรับแนวคิดในการสร้างสรรค์งานของ SANAA คือ การทำงานกับความซับซ้อนในหลากหลายมิติ เช่นความสัมพันธ์ของพื้นที่กับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน รวมไปถึงถึงคนและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งถูกกลั่นกรองออกมาให้กลายเป็นสถาปัตยกรรมที่สามารถเข้าใจได้ง่าย รวมไปถึงการใช้สีขาวหรือการเล่นกับระดับความโปร่งแสงที่แตกต่างกัน ทำให้งานสถาปัตยกรรมของ SANAA เต็มไปด้วยชีวิตชีวาอยู่เสมอ

“We try to design architecture using white as the main color to avoid hierarchy in architecture and we still bring natural light into our space Which reflects independence It is the goal of creating experience, feeling and continuity for people who use it”

ภาพที่ 27 SANAA (Kazuyo Sejima + Ryue Nishizawa)

ภาพที่ 28 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย SANAA

3.3.8 Barozzi Veiga

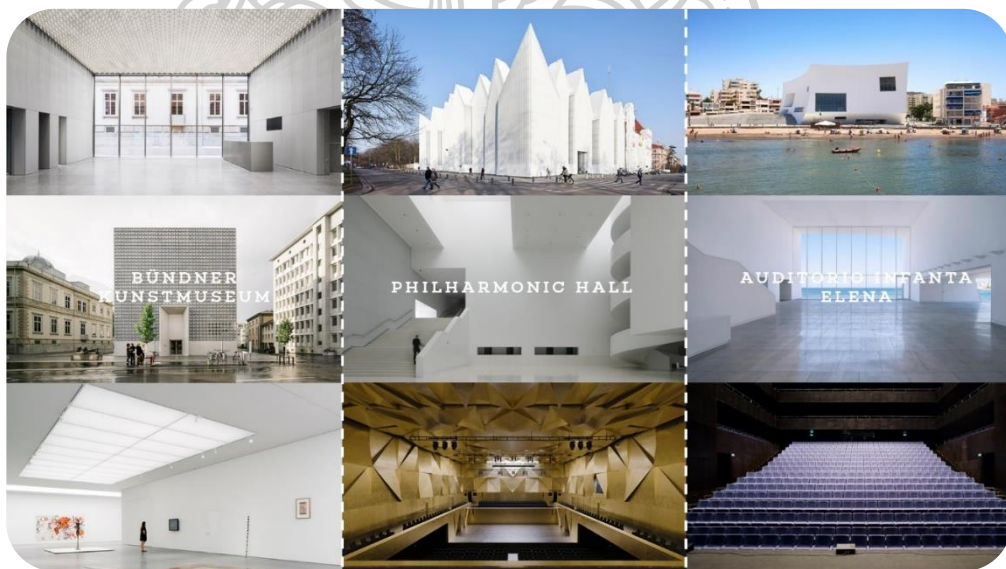
Veiga เริ่มต้นวิธีคิดด้วยการมองว่าสถาปัตยกรรมควรที่จะสื่อสารต่อตนเองนั่นคือการแสดงออกถึงสาระสำคัญที่ควรเกิดขึ้นในงานสถาปัตยกรรม เป็นสถาปัตยกรรมที่มีพื้นฐานจากความมีระเบียบวินัยซึ่งทุกคนสามารถเข้าใจได้ง่ายและตัวเขาเองก็ต้องการที่จะส่งสารที่เรียบง่ายนั้นไปสู่ผู้ใช้งานเช่นกัน

“From the beginning, we were both interested in this kind of honest architecture, an architecture based from the essence of the discipline – very, very simple things and we wanted to transmit simple messages to the users”

“we try to do is to always transmit something, try to transmit something, at least so that the people who are going to use the building feel something”

ภาพที่ 29 Fabrizio Barozzi

ภาพที่ 30 งานสถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Barozzi Veiga

3.3.9 Lacaton Vassal

Lacaton Vassal คือสถาปนิกที่นำมิติอื่น ๆ มาพิจารณาในการทำงานร่วมกันนอกเหนือไปจากมิติพื้นฐาน หลักการทำงานของ Lacaton ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการปฏิบัติตัวอย่างประณีตประนีประนอมกับพื้นที่ ให้ความสำคัญกับผู้ใช้งานเป็นหลัก การคำนึงถึงสภาพภูมิอากาศ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด รวมไปถึงประเด็นเรื่องเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างมากในการสร้างงานสถาปัตยกรรม

“Some principles in our practice is generosity of space, care of the users, care of the climate, utilization of all the natural resources, economy is extremely important that can create affordable architecture”

“Nowadays we never work in empty spaces but in established city landscapes and take into account all the existing elements, aiming to keep them in the project as maximum resources”

ภาพที่ 31 Anne Lacaton , Jean Philippe Vassal

ภาพที่ 32 สถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย Lacaton Vassal

3.3.10 Office KGDVS

OFFICE Kersten Geers David Van Severen หรือ OFFICE KGDVS มีปรัชญาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดที่ว่า ทุกส่วนที่ไม่จำเป็นได้ต้องถูกกำจัดออกไปให้เหลือแต่รูปทรงที่เป็นรากฐานสำคัญที่สุดเพื่อสื่อสารถึงสาระสำคัญของงานสถาปัตยกรรม ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญเรื่องของเศรษฐกิจการจัดการกับประเด็นเหล่านี้จะทำให้งานที่ออกแบบมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพ

“economy of means this is how you could really make something succeed or not you want to build, but not only built, you want to be built in a good way this is a limit. But actually, to concern of this thing it makes your action or work more precise

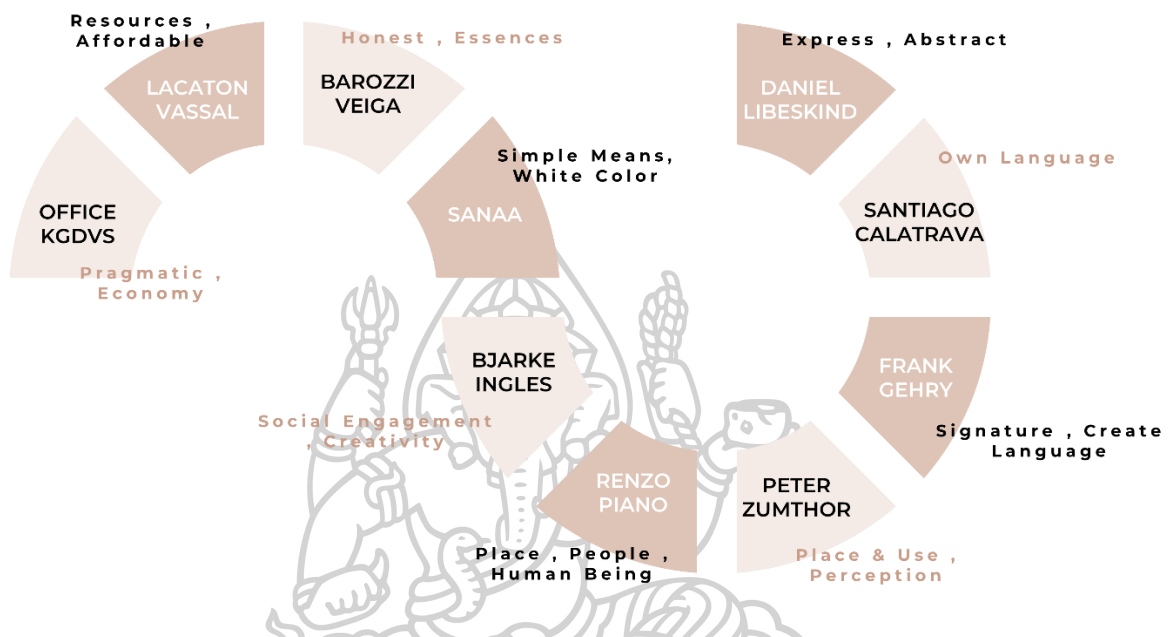

ภาพที่ 33 Kersten Geer – David van Severen

ภาพที่ 34 สถาปัตยกรรมที่ออกแบบโดย OFFICE KGDVS

จากประเด็นของปรัชญาการทำงานและวิธีคิดของสถาปนิกจะพบว่าแต่ละคนก็ให้ความสำคัญในประเด็นหรือมิติทางทางความคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งสรุปออกมาเป็นใจความสำคัญของสถาปนิกในแต่ละคนได้ดังนี้

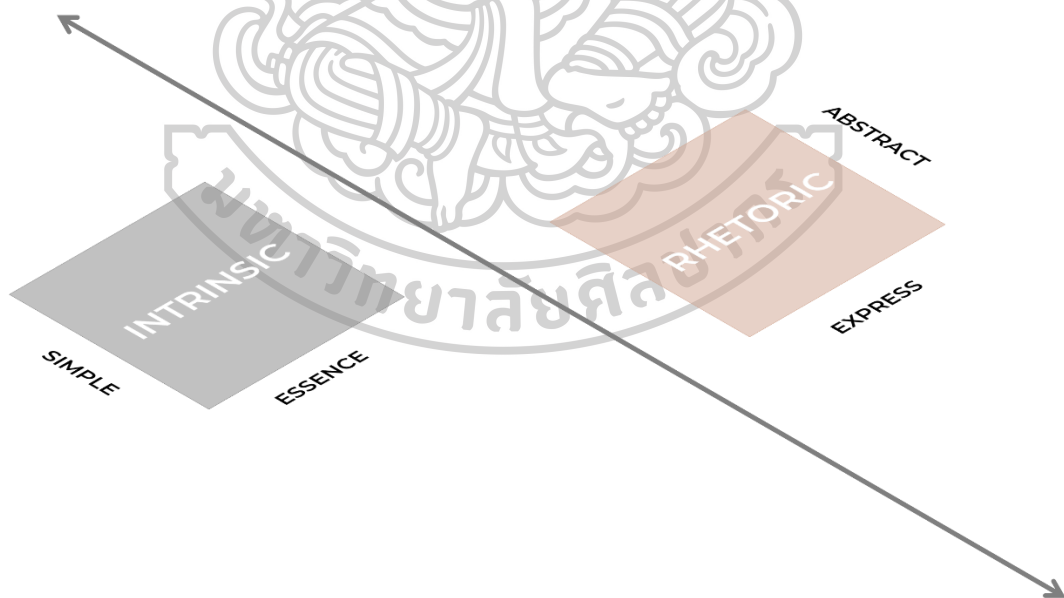
ภาพที่ 35 ใจความสำคัญของปรัชญาการทำงาน หรือวิธีการคิดของสถาปนิก

จะเห็นได้ว่า Libeskind ให้ความสำคัญในเรื่องของการสื่อสาร การแสดงตัวถึงบางสิ่งบางอย่างออกมาซึ่งแปรผันตรงกับรูปแบบ รูปทรงของอาคารของ Libeskind ที่มีลักษณะความเป็นนามธรรมสูง (Abstract) ในขณะที่ Calatrava จะให้ความสำคัญของการสร้างภาษาที่เฉพาะตัวที่สื่อออกมาในงานสถาปัตยกรรม ส่วนปรัชญาของ Gehry ค่อนข้างคล้ายคลึงกับ Libeskind ที่พูดถึงการสื่อสารเรื่องราวและสถาปัตยกรรมไม่ควรถูกปิดกั้นจากจินตนาการของผู้คน ทุกคนควรมีจิตวิญญาณในการสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความแตกต่างเสมือนลายเซ็น

ในทางตรงกันข้ามกลุ่มสถาปนิกอย่าง Barozzi Veiga, Lacaton Vassal และ OFFICE KGDVS กลับมองว่าประเด็นอย่างการใช้สอย (Function) คือหัวใจหลักของสถาปัตยกรรม โดยสถาปนิกควรจะแสดงถึงสาระสำคัญ ส่วนมิติอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องควรจะเอาออกไปให้หมดเพื่อให้สถาปัตยกรรมสามารถสื่อสารและเข้าถึงผู้คนได้ง่ายที่สุด

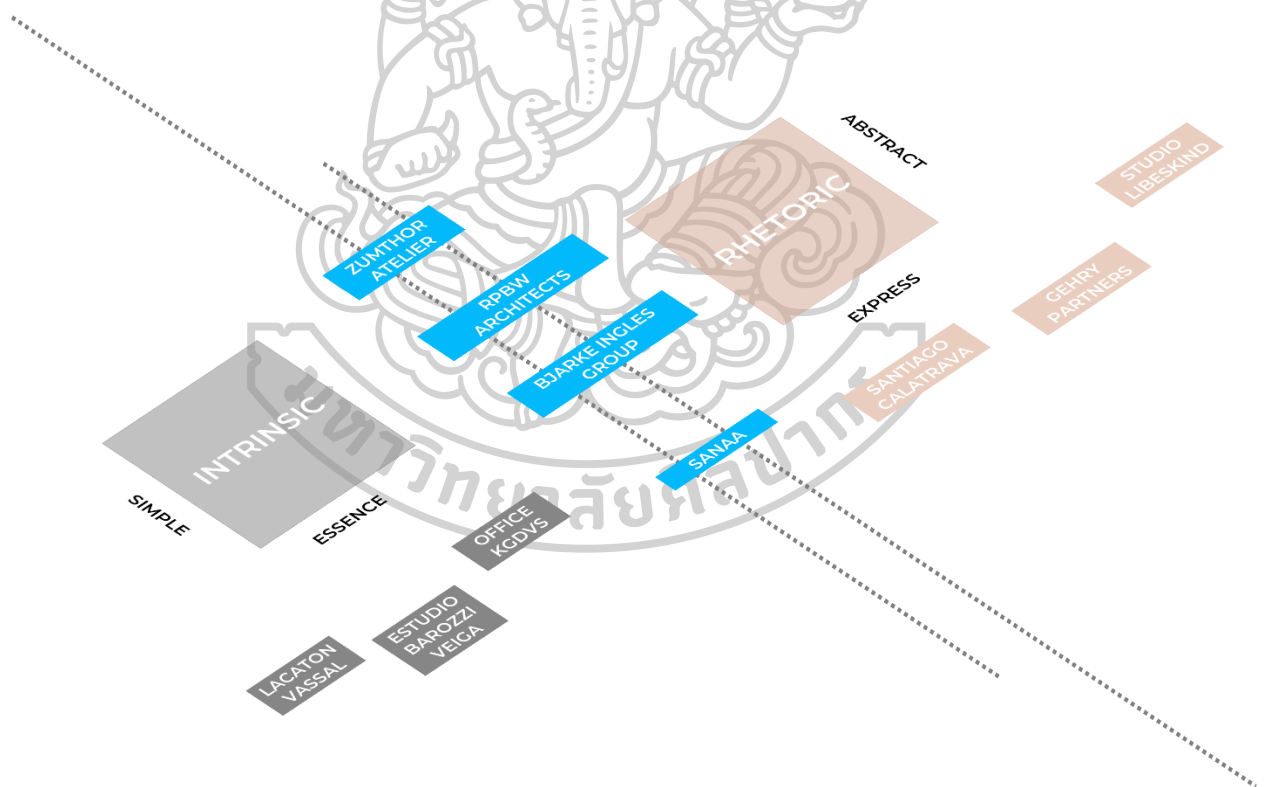
ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกอย่าง Peter Zumthor , Renzo Piano , Bjarke Ingles และ SANAA กลับไม่ได้พูดถึงประเด็นของการสื่อสารอย่างเด่นชัดหรือพูดถึงการเป็นสถาปัตยกรรมที่ต้องทำหน้าที่อย่างไรไปตรงตรงมา แต่กลับให้ความสำคัญในเชิงของระบบความสัมพันธ์ของสถาปัตยกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกันกับสิ่งอื่น ๆ เช่น สถานที่ บริบท ผู้คน ความคิดสร้างสรรค์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่ทำงานกันเป็นระบบ ดังนั้นสถาปัตยกรรมในความหมายของกลุ่มสถาปนิกเหล่านี้จึงไม่ใช่แค่การตอบสนองด้านการใช้สอยหรือการสื่อความหมาย แต่สถาปัตยกรรมคือความสัมพันธ์ในเชิงระบบที่มีความซับซ้อนในหลากหลายมิติซึ่งไม่สามารถอธิบายให้แยกขาดเป็นส่วน ๆ ได้

ซึ่งเมื่อย้อนกลับไปทำความเข้าใจในประเด็นของขั้วความคิดตรงข้ามทั้งสองก็จะพบว่าใจความสำคัญของขั้วความคิดทั้งสองก็เป็นลักษณะทางความคิดที่ส่งอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อปรัชญาการทำงานและวิถีคิดของสถาปนิก โดยขั้วของความจริงหรือ Intrinsic จะพูดถึงแก่นความคิดเป็นเนื้อหาที่เด่นชัดที่สุด ก่อให้เกิดระบบความสัมพันธ์ที่เราสามารถอ่านได้เป็นลำดับขั้นตอน ส่วนขั้วของวาทกรรมหรือ Rhetoric จะพูดถึงการสื่อสารเรื่องราวให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จนเราไม่สามารถอ่านเหตุผล ที่มา หรือความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบได้อย่างชัดเจน

ภาพที่ 36 ใจความสำคัญของขั้วความคิดทั้งสองขั้ว

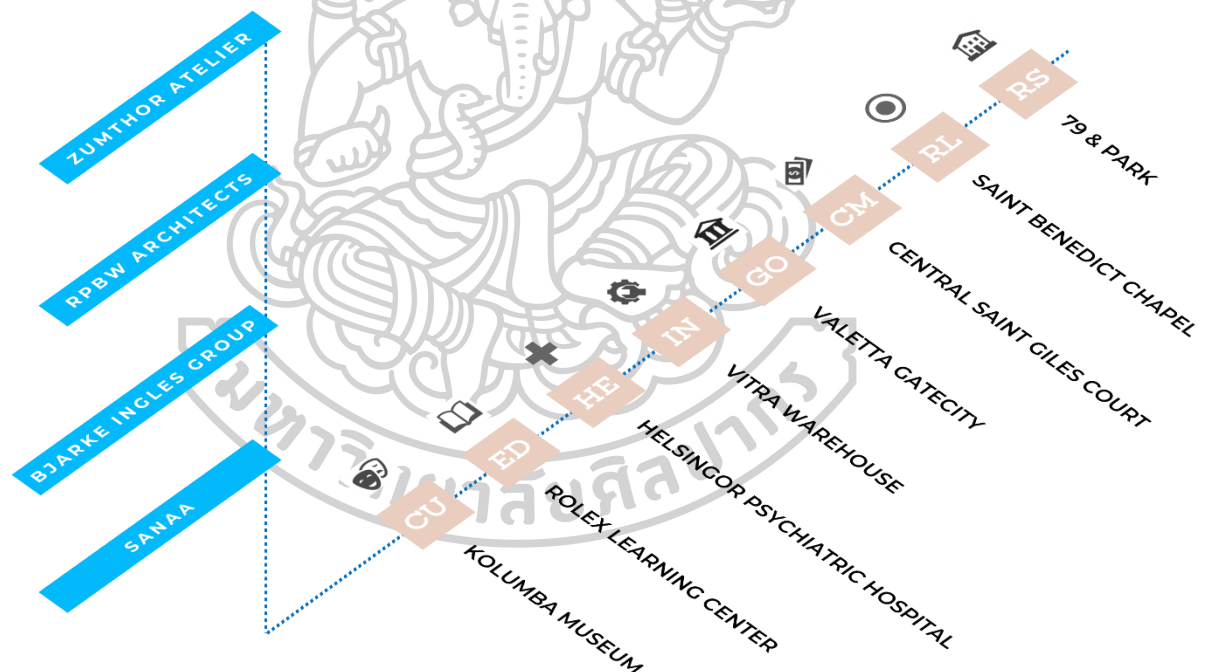
ดังนั้นเมื่อเอาปรัชญาและแนวคิดของสถาปนิกมาพิจารณาร่วมกันกับใจความสำคัญของข้อความคิดทั้งสองข้อ เราสามารถจำแนกประเภทของสถาปนิกที่สัมพันธ์กับข้อข้อความคิดทั้งสองได้ดังนี้ Libeskind, Gehry และ Calatrava สามารถจำแนกประเภทไปอยู่ฝั่งข้อความคิดแบบวาทกรรมหรือ Rhetoric ในขณะที่ Barozzi Veiga, Lacaton Vassal และ Office KGDVS จะถูกจัดอยู่ในประเภทของข้อความคิดแบบความจริงหรือ Intrinsic ในขณะที่กลุ่มสถาปนิกที่เหลืออย่าง Peter Zumthor, Renzo Piano, Bjarke Ingles กลับไม่ได้มีปรัชญาการทำงานหรือแนวคิดที่แสดงออกถึงข้อความคิดฝั่งหนึ่งฝั่งใดอย่างชัดเจน แต่กลับให้ความสำคัญกับหลากหลายมิติที่เกี่ยวข้องกันเป็นระบบความสัมพันธ์ ดังนั้นกลุ่มสถาปนิกเหล่านี้จึงมีข้อความคิดทั้งสองฝั่งแฝงอยู่ในปรัชญาการทำงานของแต่ละคน เราจึงสามารถจำแนกประเภทของกลุ่มสถาปนิกเหล่านี้ที่อยู่ระหว่างกลางของข้อความคิดทั้งสองฝั่ง

ภาพที่ 37 การจำแนกประเภทของสถาปนิก กับข้อความคิดทั้งสองฝั่ง

เมื่อย้อนกลับไปพิจารณาประเด็นเรื่องของ “น้ำหนัก” ของข้อความคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งการวิเคราะห์ที่ครบถ้วน ชัดเจน และมีประสิทธิภาพ การสร้างกระบวนการเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นซึ่งความแตกต่างระหว่างข้อของความจริงกับข้อของวาทกรรมเป็นสิ่งที่สามารถทำให้มองเห็นภาพใหญ่ได้อย่างชัดเจน ดังนั้นการพิจารณาสถาปนิกเพื่อนำไปสู่การเลือกกรณีศึกษาอาคารจึงควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อความคิดทั้งสองฝั่งที่สามารถสร้างให้เกิดกระบวนการเปรียบเทียบกันได้ การนำสถาปนิกที่เน้นหรือเอนเอียงไปข้อของความคิดใดความคิดหนึ่งอย่างชัดเจนมาวิเคราะห์ จะนำมาซึ่งข้อมูลเพียงด้านเดียวและทำให้กระบวนการศึกษาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มสถาปนิกที่อยู่ระหว่างกลางที่แสดงให้เห็นถึงการสร้างสมดุลระหว่างข้อความคิดทั้งสองฝั่ง

ในกระบวนการต่อไปนี้จะเป็นการคัดเลือกกรณีศึกษาอาคารที่อยู่ในกลุ่มอาคารที่จำแนกออกมาเป็น 8 ประเภทและเป็นอาคารที่ออกแบบโดยกลุ่มสถาปนิกที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น

ตารางที่ 4 กลุ่มสถาปนิกกับอาคารทั้ง 8 ประเภท

3.4 กรณีศึกษาอาคาร (Case Study)

CU

KOLUMBA MUSEUM
ZUMTHOR ATELIER
Type: Cultural Architecture

Project Year: 2007

Location: Cologne, Germany

Total Area: 4500 m²

ภาพที่ 38 Kolumba Museum

ED

ROLEX LEARNING CENTER
SANAA
Type: Educational Architecture

Project Year: 2010

Location: Lausanne, Switzerland

Total Area: 22,000 m²
ภาพที่ 39 Rolex Learning Center

HE

HELSINGØR HOSPITAL

BJARKE INGLES GROUP

Type: Healthcare Architecture

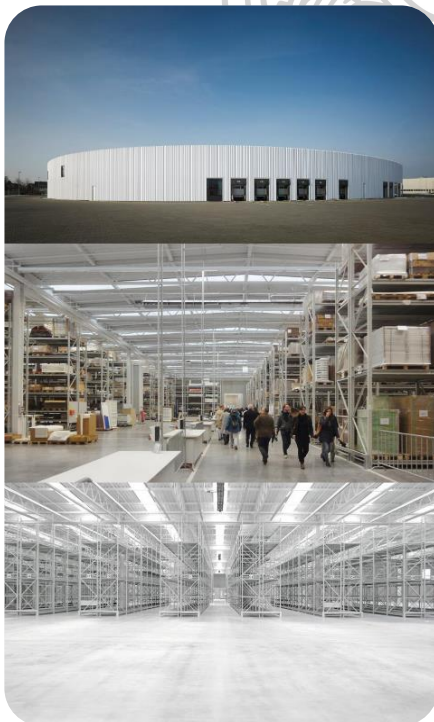
Project Year: 2006

Location: Helsingør, Denmark

Total Area: 6,000 m²

ภาพที่ 40 Helsingør Hospital

IN

VITRA WAREHOUSE

SANAA

Type: Industrial Architecture

Project Year: 2012

Location: Weil Am Rhein, Germany

Total Area: 20,455 m²

ภาพที่ 41 Vitra Warehouse

GO

LA VALETTA CITY GATE

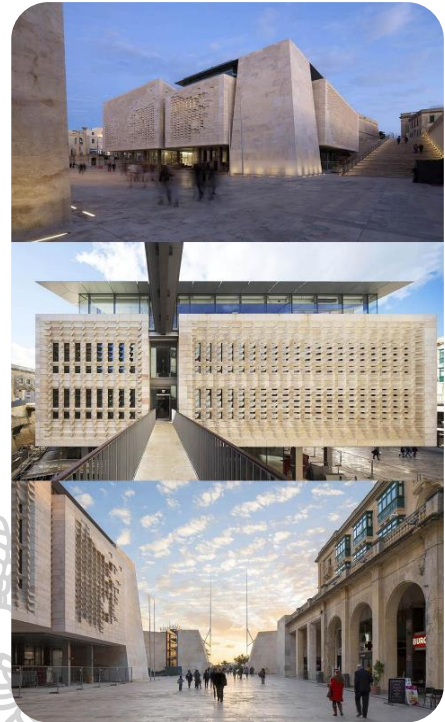
RPBW ARCHITECTS

Type: Government Architecture

Project Year: 2015

Location: Valetta, Malta

Total Area: 75,000 m²

ภาพที่ 42 Valetta City Gate

CM

CENTRAL SAINT GILES COURT

RPBW ARCHITECTS

Type: Commercial Architecture

Project Year: 2010

Location: London, England

Total Area: 433,000 m²

ภาพที่ 43 Central saint Giles Court

RL

SAINT BENEDICT CHAPEL
ZUMTHOR ATELIER

Type: Religious Architecture

Project Year: 1988

Location: Sumvitg, Switzerland

Total Area: ~100 m²

ภาพที่ 44 Saint Benedict Chapel

RS

79 & PARK

BJARKE INGLES GROUP

Type: Residential Architecture

Project Year: 2018

Location: Stockholm, Sweden

Total Area: 25,000 m²

ภาพที่ 45 79 & Park

กระบวนการต่อมาคือการนำอาคารกรณีศึกษาทั้งหมด มาวิเคราะห์เพื่อหาประเด็นของข้อความคิดตรงข้าม ทั้งข้อความจริงและข้อความวาทกรรมที่แสดงและแฝงอยู่ในอาคารทั้ง 8 ประเภท โดยผ่านวิธีการ “อ่านสถาปัตยกรรม” (ศรีศักดิ์ พัฒนาศิน & พิตร แก้วลาย, 2560) ซึ่งกล่าวโดยสรุปว่า การอ่านงานสถาปัตยกรรมเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถทำความเข้าใจองค์ความรู้พื้นฐานทางสถาปัตยกรรมในมิติที่ลึกกว่าการรับรู้แบบทั่วไป โดยเป็นลักษณะการศึกษาที่ย้อนกระบวนการทำงานของสถาปนิก กล่าวคือสถาปนิกเริ่มออกแบบโดยอาศัยแนวความคิดทางโน้ตทัศน์ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เช่น พื้นที่ส่วนใช้สอย ลักษณะวัสดุและโครงสร้าง อิทธิพลของบริบทแวดล้อมทางธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและผสมผสานสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เข้าด้วยกันตามหลักวิชาและพัฒนาออกมาเป็นงานสถาปัตยกรรมที่เป็นรูปธรรม ให้เราสามารถจับต้องและใช้งานได้จริงดังนั้นกระบวนการ “อ่านสถาปัตยกรรม” ทำให้เราสามารถมองภาพรวมของตัวสถาปัตยกรรมและเข้าใจถึงที่มาของการประกอบกันของส่วนต่าง ๆ ของอาคารในเชิงความสัมพันธ์ของระบบทางสถาปัตยกรรม และจิตวิทยาในการใช้สอยมากกว่าความเข้าใจแค่รูปทรงเปลือกนอก

3.5 วิธีการ “อ่าน” สถาปัตยกรรม

กรอบกำหนดของการ “อ่าน” งานสถาปัตยกรรมได้แบ่งออกตามโครงสร้างความสัมพันธ์ 2 ชั้นพื้นฐาน คือ การอ่านกายภาพทางสถาปัตยกรรม (Physical – Roles) และการอ่านมโนภาพทางสถาปัตยกรรม (Conception – Meaning)

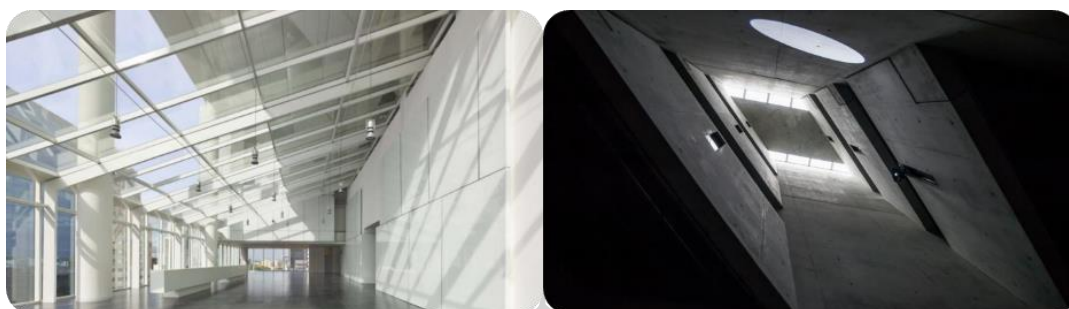
3.5.1 การอ่านโครงสร้างความสัมพันธ์

3.5.1.1 อ่านกายภาพทางสถาปัตยกรรม

เป็นการวิเคราะห์กายภาพของงานสถาปัตยกรรม เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงที่มาและเหตุผลของการประกอบกันของส่วนประกอบทางกายภาพ ซึ่งล้วนเกิดจากการวางกรอบแนวความคิดในการออกแบบและการตีความเงื่อนไขปัญหาของผู้ใช้งานโดยสถาปนิก (Ching, 2007)

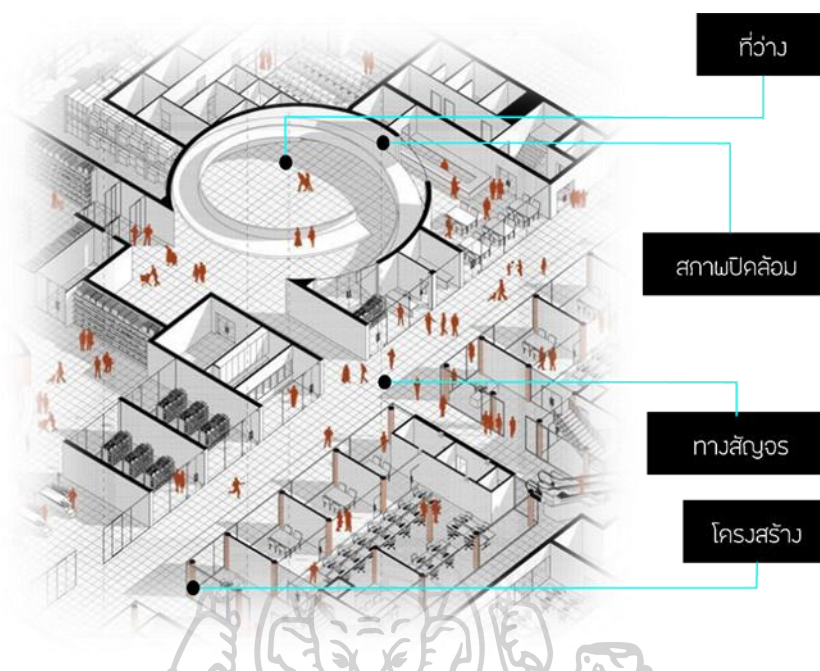
3.5.1.2 อ่านมโนภาพทางสถาปัตยกรรม

เป็นการวิเคราะห์ความเข้าใจของผู้ใช้สถาปัตยกรรมที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ทางจิตวิทยาและการตีความหมายจากประสบการณ์รับรู้ของผู้ใช้สอยเองในพื้นที่ลักษณะต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับกายภาพทางสถาปัตยกรรม หรืออาจเป็นการใส่ความหมาย หรือระบบสัญลักษณ์โดยสถาปนิกผู้ออกแบบเอง ซึ่งจะทำให้เราสามารถเชื่อมโยงการตีความกับสิ่งที่สถาปนิกออกแบบได้ชัดเจนมากขึ้น

ภาพที่ 46 การเปรียบเทียบระหว่างกายภาพ กับ มโนภาพทางสถาปัตยกรรม

ขณะที่การเกิดขึ้นของงานสถาปัตยกรรมมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรและเงื่อนไขต่าง ๆ มากมายทั้งตัวแปรทางธรรมชาติ เช่น สถาปภูมิประเทศ สถาปภูมิอากาศ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันเงื่อนไขที่สร้างขึ้นโดยมนุษย์ผู้ใช้สอยอาคารตั้งแต่ลักษณะสภาพสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ ซึ่งหากลองโยงเส้นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยดังกล่าวจะพบว่ามีหลากหลายปัจจัยที่เชื่อมโยงและเกี่ยวพันกันอย่างซับซ้อน แต่การจะทำความเข้าใจทุกความสัมพันธ์นั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างลงลึกในรายละเอียด ดังนั้นการทำความเข้าใจกับองค์ประกอบที่สำคัญ ๆ จะเป็นพื้นฐานที่ทำให้เราสามารถเชื่อมโยงกับองค์ประกอบอื่น ๆ ได้ง่ายขึ้น ซึ่งได้แก่ ที่ว่าง (Space) โครงสร้าง (Structure) สภาพปิดล้อม (Enclosure) และทางสัญจร (Circulation)

ภาพที่ 47 องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 องค์ประกอบ

3.5.2 การอ่านระบบความสัมพันธ์

3.5.2.1 อ่านที่ว่าง

ระบบที่ว่างเป็นองค์ความรู้พื้นฐานที่สามารถทำให้สถาปนิกในฐานะของผู้สร้างสรรค์พื้นที่รับรู้มิติของที่ว่างได้ลึกซึ้ง เมื่อกล่าวถึง “ที่ว่าง” ในงานสถาปัตยกรรม คุณสมบัติต่าง ๆ ในที่ว่างแห่งนั้น เช่น มิติของขนาด ความเล็กใหญ่ เตี้ยสูง หรือ ลักษณะรูปทรงทางเรขาคณิตที่ล้อมรอบที่ว่าง ซึ่งสามารถสัมผัสถึงมวลของที่ว่าง หรือปริมาตรที่ว่างภายในได้ คุณสมบัติเหล่านี้เป็นตัวกำหนดขอบเขตที่ว่างในลักษณะต่าง ๆ และมีผลต่อความรู้สึกหรือการตีความหมายของเราจากประสบการณ์ร่วมในที่ว่างนั้น ๆ ระบบที่ว่างจึงเป็นจุดเริ่มต้นหรือหัวใจสำคัญของการเกิด “ความเป็นสถานที่” ที่เป็นความหมายของงานสถาปัตยกรรม⁵ โดยการศึกษาาระบบที่ว่างจะเป็นการทำความเข้าใจเนื้อหาของความสัมพันธ์ที่ว่างและรูปทรง , การกำหนดขอบเขตที่ว่าง , การจัดวางที่ว่างและรูปทรง รวมไปถึงหลักการและแบบแผน

⁵ ศรีศักดิ์ พัฒนวิน & พีรธร แก้วลาย, อ่านสถาปัตยกรรม (กรุงเทพฯ: จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2560), 2-4

3.5.2.2 อ่านโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้อาคารตั้งอยู่ได้อย่างมั่นคง แข็งแรง นอกจากนี้แล้วโครงสร้างอาคารยังมีผลต่อที่ว่างภายในทั้งหมด รูปทรง และการจัดลำดับของที่ว่างภายในอาคาร ความสัมพันธ์ระหว่างที่ว่างกับโครงสร้าง จึงมีได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับแนวทางการออกแบบของสถาปนิก เช่น การออกแบบอาคารโรงงานที่ใช้ระบบโครงสร้างช่วงเสาและคาน้ำ ๆ เพื่อความสะดวกในการบริหารการก่อสร้าง อีกทั้งทำให้เกิดปริมาตรที่ว่างเท่า ๆ กันภายในอาคาร หรือ อาจจะเริ่มจากการออกแบบที่ว่างภายในแล้วใช้งานระบบโครงสร้างรองรับให้สอดคล้องกับรูปทรงตามทีออกแบบ⁶ โดยการอ่านโครงสร้างจะพิจารณาจากลักษณะของเนื้อหาโครงสร้างในทางสถาปัตยกรรม , ลักษณะการวางตัวของโครงสร้างอาคาร รวมไปถึงรูปแบบและลักษณะของโครงสร้างอาคาร

3.5.2.3 อ่านสภาพปิดล้อม

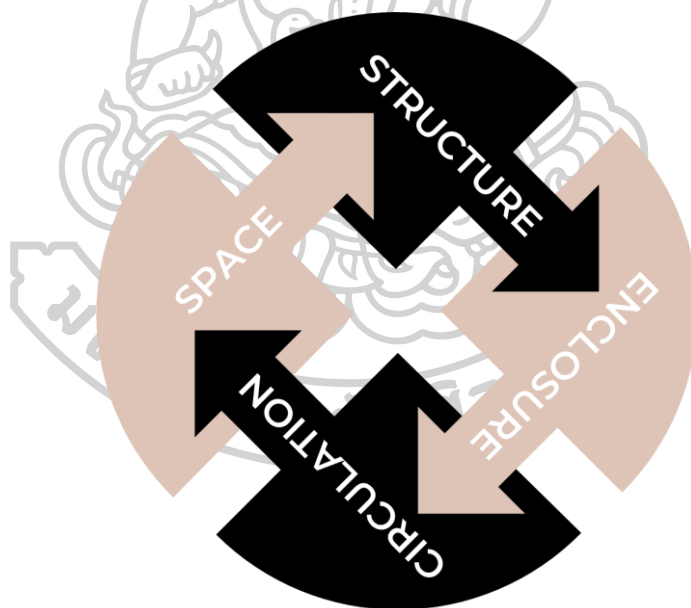
ระบบสภาพปิดล้อมเกิดจากปัจจัยพื้นฐานตามความต้องการทางร่างกาย และจิตใจมนุษย์โดยตรง โดยสังเกตได้จากการสร้างสรรค์งานสถาปัตยกรรมตั้งแต่สมัยโบราณที่มนุษย์ใช้ถ้าเป็นที่พักอาศัย กำหนดสภาพปิดล้อมเพื่อป้องกันอันตรายต่าง ๆ จากธรรมชาติ สัตว์ร้ายและเพื่อแสดงความเป็นเจ้าของ กำหนดอาณาเขตของพื้นที่ ดังนั้นจะเห็นว่าองค์ประกอบที่สร้างสภาพปิดล้อมให้กับพื้นที่หนึ่ง ๆ ได้แสดงความหมายของที่ว่างในแง่การใช้สอยทางกายภาพ และในแง่ของสัญลักษณ์หรือทางจิตใจและสุนทรียภาพ⁷ โดยการอ่านสภาพปิดล้อมจะพิจารณาจากการรับรู้สภาพปิดล้อม , ลักษณะของการห่อหุ้ม , ระดับของการปิดล้อมและขอบเขตของพื้นที่

⁶ ศรีศักดิ์ พัฒนาคิน & พีรธร แก้วลาย, อ่านสถาปัตยกรรม(กรุงเทพฯ: จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2560), 2-31

⁷ ศรีศักดิ์ พัฒนาคิน & พีรธร แก้วลาย, อ่านสถาปัตยกรรม(กรุงเทพฯ: จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2560), 2-40

3.5.2.4 อ่านทางสัญจร

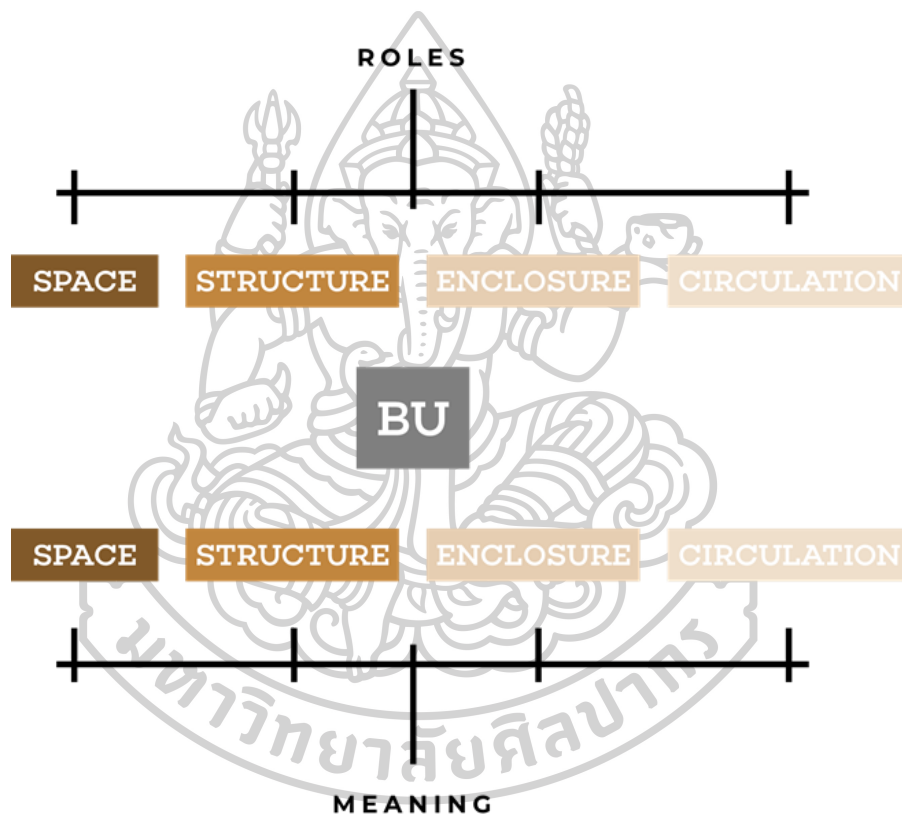
เส้นทางสัญจรเป็นองค์ประกอบที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของแต่ละที่ว่างเข้าไว้ด้วยกัน โดยทั่วไปแล้วคุณลักษณะของที่ว่างแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือที่ว่างหยุดนิ่ง (Static Space) ได้แก่ พื้นที่ที่เราสามารถหยุดหรือทำกิจกรรมใด ๆ และอีกลักษณะคือ ที่ว่างเคลื่อนไหว (Dynamic) เป็นที่ว่างตัวกลางซึ่งเชื่อมต่อความสัมพันธ์ของที่ว่างทางสถาปัตยกรรมและเป็นตัวกลางแบ่งแยกความต่อเนื่องของที่ว่างและประโยชน์ใช้สอย ซึ่งเส้นทางสัญจรจัดว่าเป็นที่ว่างอย่างหนึ่งในที่ว่างเคลื่อนไหว โดยอาจเรียกว่าเป็น ‘ที่ว่างในการสัญจร’ (Circulation Space)⁸ โดยการอ่านทางสัญจรจะพิจารณาจากรูปทรงทางสัญจรภายในอาคาร , การเข้าถึง (Approach) , โครงร่างของเส้นทาง (Configuration Path) , และความสัมพันธ์ของทางสัญจรกับพื้นที่ว่าง (Relation Between Circulation & Space)

ภาพที่ 48 มิติความสัมพันธ์ของระบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 ระบบ

⁸ ศรีศักดิ์ พัฒนาวิน & พีรธร แก้วลาย, อ่านสถาปัตยกรรม(กรุงเทพฯ: จี.บี.พี เซ็นเตอร์, 2560), 2-48

กระบวนการ “อ่านสถาปัตยกรรม” เป็นกระบวนการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างระบบทางสถาปัตยกรรมที่เป็นกายภาพและมโนภาพ เพื่อให้เราเข้าใจพื้นฐานของการเกิดงานสถาปัตยกรรม สามารถเชื่อมโยงกับความสัมพันธ์ต่าง ๆ และมองเห็นความแตกต่างของอาคารแต่ละประเภท ในมิติที่ลึกลงไปมากกว่าการเข้าใจความแตกต่างแค่เพียงผิวเผิน สิ่งสำคัญคือทำให้มองเห็นภาพรวมของงานสถาปัตยกรรมจากการประกอบกันของส่วนต่าง ๆ ของอาคารในเชิงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงระหว่างกายภาพที่สถาปนิกออกแบบกับมโนภาพที่ผู้อื่นเข้าใจและรับรู้

ภาพที่ 49 แผนภาพความสัมพันธ์ระหว่างระบบทางสถาปัตยกรรม
กับกายภาพและมโนภาพทางสถาปัตยกรรม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากกรณีศึกษาและวิธีการ “อ่าน” สถาปัตยกรรมซึ่งอ่านผ่านความสัมพันธ์ของระบบสถาปัตยกรรมทั้ง 4 ระบบ ทำให้ได้ผลการวิเคราะห์และแปลงออกมาเป็นแผนภาพความสัมพันธ์ได้ดังนี้

4.1 อ่านระบบสถาปัตยกรรม

4.1.1 Kolumba Museum

สถาปนิก: Peter Zumthor

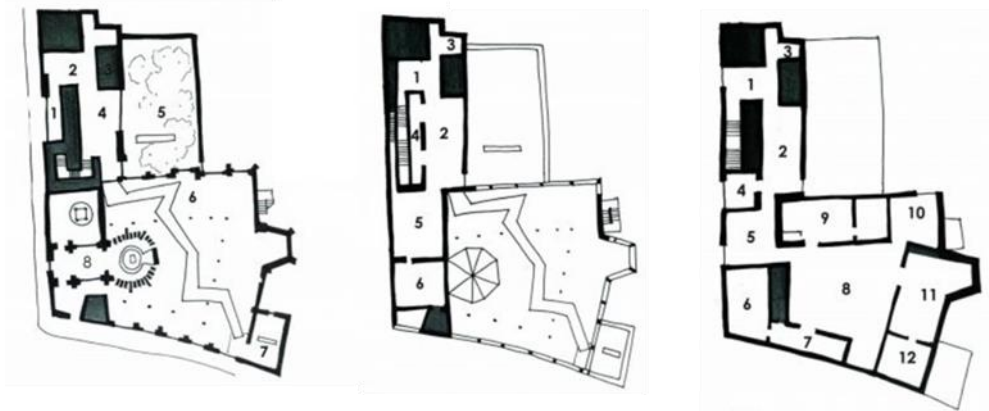
สถานที่ตั้ง: Cologne, Germany

แนวความคิดในการออกแบบ

Zumthor นิยามความหมายของพื้นที่ขึ้นใหม่ โดยพื้นที่เดิมเป็นซากปรักหักพังของโบสถ์ในยุคกอทิก (Gothic) ให้กลายเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งใหม่ของเมืองโคโลญจน์ (Cologne) ที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ดังนั้นพื้นที่แห่งนี้จึงมี Layer ของการซ้อนทับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในหลายช่วงเวลา โดยอาคารพิพิธภัณฑสถานี่สร้างขึ้นใหม่จะเน้นการจัดแสดงงานศิลปะร่วมสมัย ในขณะที่เดียวกันก็สร้างความสัมพันธ์กับพื้นที่เดิม รูปแบบสถาปัตยกรรมจึงมีความประนีประนอมกับความต้องการของพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็แบ่งสัดส่วนและขอบเขตของพื้นที่อย่างชัดเจน เป็นการจัดการพื้นที่ให้มีความสมดุล

อ่านระบบที่ว่าง

การจัดระบบพื้นที่ว่างเกิดจากการรวบรวมพื้นที่เดิมที่อยู่กระจัดกระจายบวกกับสร้างอาคารอาคารใหม่เข้าไปซ้อนทับอีกที ตัวอาคารมีลักษณะเป็น Irregular form โดยใช้วิธีการ (Organization) ในรูปแบบของการสร้างพื้นที่เข้าไปครอบพื้นที่ว่างเดิมที่มีอยู่แล้ว หรือเรียกว่าลักษณะของการห่อหุ้มพื้นที่ว่าง โดยในความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ Volume ขนาดใหญ่ทำหน้าที่เป็นเปลือกห่อหุ้มที่เพิ่มมิติการรับรู้ให้กับ volume ขนาดเล็กข้างใน

ภาพที่ 50 พื้นที่ว่างภายใน Kolumba Museum

อ่านระบบโครงสร้าง

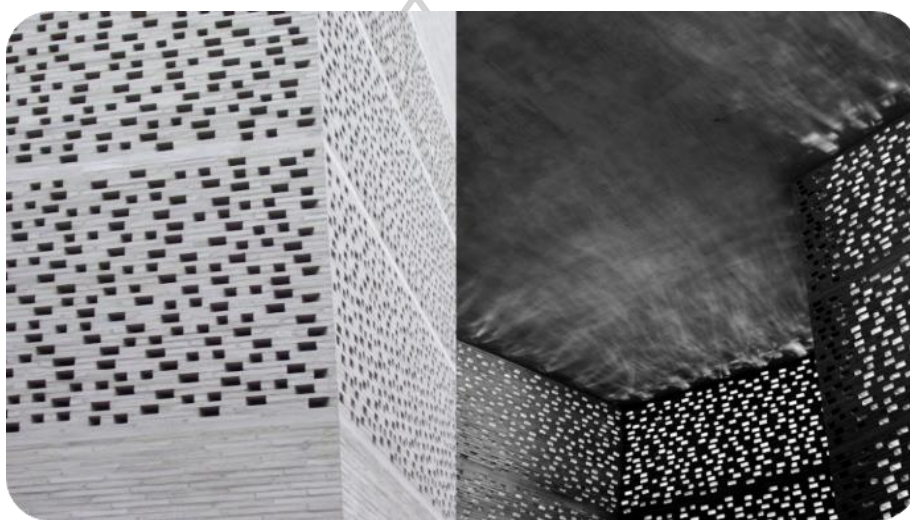
ระบบโครงสร้างถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือส่วนพื้นที่เดิม (Existing) ที่ยังคงหลงเหลือของซากกำแพง (Ruins Wall) โบราณวัตถุ (Archeology) โดยมีการออกแบบโครงสร้างให้ส่วนดังกล่าวเชื่อมต่อกับโครงสร้างใหม่ที่เป็นคอนกรีต โดยวัสดุที่นำมาใช้ถูกออกแบบให้มีขนาดและสัดส่วนที่เฉพาะตัวเพื่อนำมาสร้างอาคารนี้โดยเฉพาะ ในขณะที่ส่วนที่สองคือ ส่วนโครงสร้างใหม่บางส่วนเป็นเอกเทศแยกออกจากโครงสร้างเก่าอย่างชัดเจน แต่ในขณะเดียวกันก็มีการใช้เสาบาง (Pillars) หลาย ๆ จุดในการรองรับ (Support) ตัวโครงสร้างที่ตั้งอยู่บนพื้นที่เดิม (Existing)

ภาพที่ 51 ลักษณะของเสาบาง (Pillars) ที่รองรับโครงสร้างอาคารใหม่

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

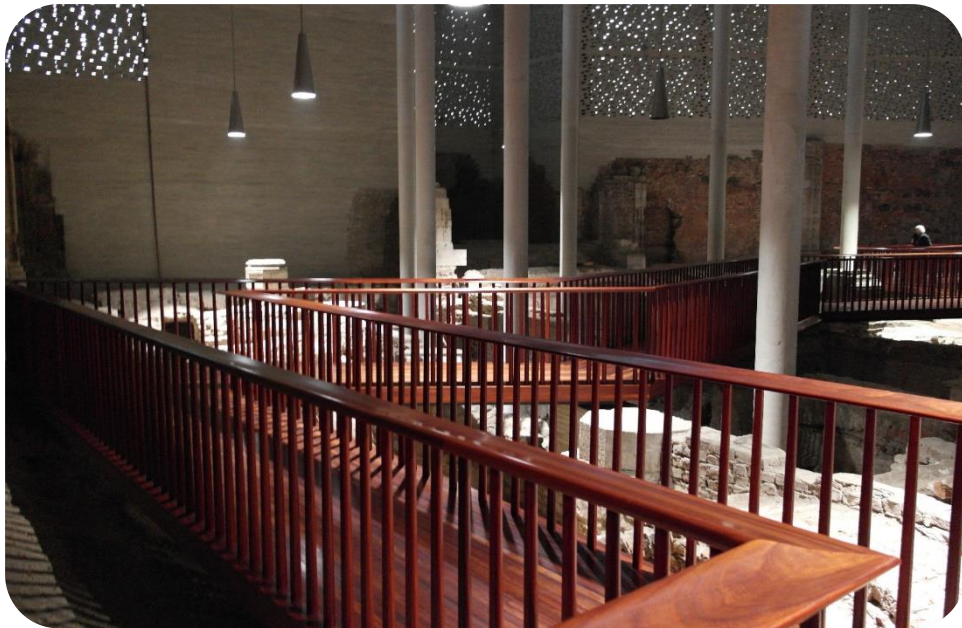
สภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะค่อนข้างที่บตันอันเนื่องมาจากความต้องการของพื้นที่ที่ต้องการรักษาสภาพของซากปรักหักพังให้ยังสมบูรณ์ที่สุด การนำแสงเข้ามาภายในอาคารในรูปแบบของการเว้นช่องอิฐเพื่อให้เกิดช่องว่างเล็ก ๆ ในลักษณะ irregular form จึงช่วยสร้างความสมดุลให้กับพื้นที่ภายในอาคาร แต่ในขณะที่ส่วนพื้นที่พิพิธภัณฑน์ใหม่มีการเปิดช่องว่างขนาดใหญ่ในบางจุดของอาคารเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภายในกับภายนอกอาคาร

ภาพที่ 52 ลักษณะการเว้นช่องอิฐ เพื่อให้เกิดช่องแสงเล็ก ๆ ทำให้สามารถควบคุมปริมาณแสงได้

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจรของอาคารมีทางเข้า 2 ทาง คือทางเข้าหลักของพิพิธภัณฑน์ (Museum) และทางเข้าของโบสถ์ (Chapel) โดยในผังพื้นที่ชั้นที่ 1 ของอาคารทางสัญจรภายในอาคารทำหน้าที่เชื่อมพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นการเชื่อมต่อส่วนของพิพิธภัณฑน์กับพื้นที่ซากปรักหักพัง (Existing) และเชื่อมพื้นที่ส่วนโถงของพิพิธภัณฑน์กับสวนหินภายนอก ในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่เป็นจุดเชื่อมต่อ หรือจุดเปลี่ยนผ่านพื้นที่ระหว่างพื้นที่ส่วนพิพิธภัณฑน์กับพื้นที่ Existing เดิมซึ่งมีความแตกต่างอย่างชัดเจนของรูปทรงที่วางในการสัญจร นั่นคือทางสัญจรของส่วนพิพิธภัณฑน์มีลักษณะทั่วไป แต่ในส่วนของพื้นที่ Existing มีความ Directional มากกว่า

ภาพที่ 53 ลักษณะของทางสัญจรภายในอาคาร Kolumba Museum

4.1.2 Rolex Learning Center

สถาปนิก: SANAA

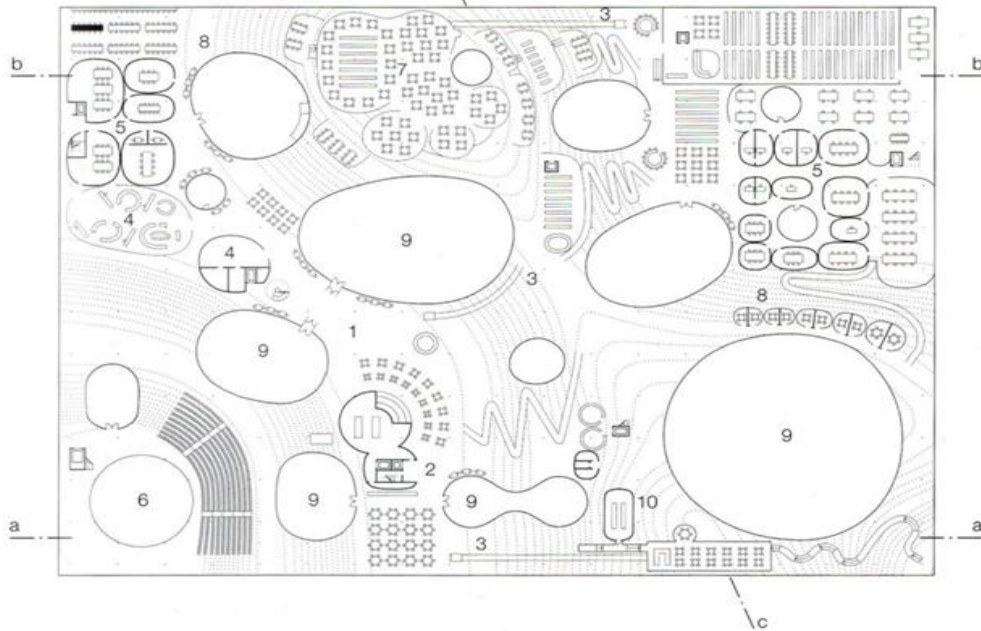
สถานที่ตั้ง: Lausanne, Switzerland

แนวความคิดในการออกแบบ

SANAA พยายามสื่อสารให้อาคารแห่งนี้เป็น Public Space ขนาดใหญ่ที่รองรับทุกคน การพยายามสร้าง Image อาคารให้เหมือนกับการเป็นสวนสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงได้ในทุก ๆ พื้นที่ของอาคาร กระตุ้นให้คนสามารถเลือกเดินไปในที่ที่ตัวเองต้องการ โดยเปรียบเทียบว่าพื้นที่ภายในอาคารมีแรงบันดาลใจจากการเคลื่อนที่ของมนุษย์ (Human Movement) เพราะ SANAA เชื่อว่าการเคลื่อนไหวของมนุษย์ไม่ใช่เส้นตรงแต่มีความโค้งแบบ Organic รูปทรงอาคารจึงมีลักษณะคล้ายคลื่น (Undulating) สลับไปมา การนำเสนอธรรมชาติเข้าสู่ตัวอาคารซึ่งเป็น Basic Element ในการทำให้อาคารมีความโปร่งโล่ง , สว่าง การไม่มีผนังกั้นภายในอาคารเพื่อให้ผู้ใช้งานมีความอิสระในการเดิน (Freely Circulation)

อ่านระบบที่ว่าง

การจัดระบบที่ว่างของอาคารมีลักษณะเป็นการพุ่งออกจากศูนย์กลาง (Centralized Organization) เนื่องด้วยตัวอาคารไม่ได้วางทางเข้า (Entrance) ไว้ตรงผนังด้านข้างของอาคาร แต่เลือกที่จะวางทางเข้าไว้ตรงกลาง (Access In the Center) เพื่อให้เกิดการกระจายตัวของระยะทางในแต่ละพื้นที่ใช้สอยในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน ส่วนตำแหน่งการวาง (Composition) ของพื้นที่ใช้สอยแต่ละชนิดสัมพันธ์กับวิธีการใช้งาน ในขณะที่เดียวกันก็มีการคว้านพื้นที่ (Space) บางส่วนออกเพื่อสร้างเป็น Patio หรือ Outdoor Courtyard เพื่อดึงเอาแสงธรรมชาติเข้าสู่ตัวอาคารให้ได้มากที่สุด

ภาพที่ 54 ระบบที่ว่างภายในอาคาร Rolex Learning Center

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างเป็นระบบคอนกรีตแผ่นบางขนาดใหญ่มีลักษณะของการเป็นฐานขนาดใหญ่ (Gigantic footprint) โดยโครงสร้างพื้นและหลังคาวางตัวขนานกัน (Parallel) และใช้เสาบาง (Pillars) 190 ต้น ในการเป็นจุดรองรับน้ำหนักของตัวโครงสร้าง รวมไปถึงตัวอาคารถูกยกสูงขึ้น (Lifted) เพื่อให้คนสามารถเข้าถึงได้ทั่วทุกทิศทาง โครงสร้างบางส่วนของอาคารจึงลอยตัวอย่างอิสระไม่สัมผัสกับพื้นดิน

ภาพที่ 55 โครงสร้างของตัวอาคารที่มีบางส่วนยกตัวสูงขึ้นและลอยเหนือพื้นดิน

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของการเชื่อมต่อพื้นที่อาคารทั้งหมดเข้าด้วยกันในทุกพื้นที่การใช้สอย (Function) เป็นอิสระจากกันไม่มีผนังกันเพื่อแบ่งพื้นที่ แต่ใช้ระดับ (Level) ในการสร้างความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันการวาง Patio ในจุดต่าง ๆ ของอาคารเพื่อดึงแสงเข้ามานั้นทำให้อาคารมีความโปร่งโล่ง รวมถึงการใช้วัสดุเป็นกระจกทำให้อาคารมีระดับของการปิดล้อมพื้นที่น้อยมาก เกิดการเชื่อมต่อของมุมมองภายในกับภายนอก ผนังกระจกของอาคารจึงเปรียบเสมือนเปลือกอาคารที่ให้ระดับของการปิดล้อมเป็นเพียงขอบเขตที่เบาบาง

ภาพที่ 56 สภาพปิดล้อมภายในอาคารที่ไม่มีผนังกัน

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจรของอาคารสามารถเข้าถึงได้ทั้ง 4 ทิศทางของตัวอาคาร โดยการยกตัวอาคารให้ลอยตัวขึ้นเหนือพื้นเพื่อให้ทุกทางเข้ามาบรรจบกันตรงกลางของอาคารที่เป็นทางเข้าหลัก โดยหลักการก็เพื่อเป็นการกระจายคนเข้าสู่อาคารด้วยความสิ้นไหล ส่วนทางสัญจรภายในอาคารมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ว่างและระบบโครงสร้างอาคาร กล่าวคืออาคารมีลักษณะเป็นคลื่น (Undulating) ทั้งพื้น ใช้ประโยชน์จากระดับของโครงสร้างในการกำหนดส่วนพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม จึงทำให้ทางสัญจรของอาคารมีลักษณะของความกลมกลืน (Blend in) ไปกับส่วนพื้นที่ใช้สอยทำให้ไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนระหว่างส่วนพื้นที่ใช้งานกับส่วนทางสัญจร (No Boundary)

ภาพที่ 57 ลักษณะทางสัญจรของอาคารที่สัมพันธ์ไปกับพื้นที่ของอาคาร

4.1.3 Helsingor Psychiatric Hospital

สถาปนิก: Bjarke Ingles

สถานที่ตั้ง: Helsingor, Denmark

แนวความคิดในการออกแบบ

Bjarke ตั้งคำถามกับความเป็นโรงพยาบาล โดยเลือกที่จะหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ (Criteria & Principles) ของโรงพยาบาลทั้งหมดและนำโปรแกรมของอาคารมาวิเคราะห์ใหม่เพื่อสร้างการรับรู้ (Perception) แบบใหม่ให้กับผู้ป่วย สร้างบรรยากาศให้เกิดความผ่อนคลายเหมือนอยู่บ้านและจัดความรู้สึกถึงความ เป็นโรงพยาบาลแบบเดิม ๆ ในขณะเดียวกันการออกแบบจะสัมพันธ์กับการรักษาและการบำบัดแบบสมัยใหม่

อ่านระบบที่ว่าง

การจัดระบบที่ว่างใช้วิธีการแบบ Radial Organization เป็นรูปแบบรัศมีบวกกับรูปแบบเชิงเส้น (Linear) ที่แผ่ขยายออกจากศูนย์กลาง พื้นที่ตรงกลางเป็นส่วนควบคุมหลักของอาคาร ในขณะที่ส่วนของ Linear form ถูกยื่นออกมาอย่างอิสระ ซึ่งทิศทางและระยะของอาคารถูกพิจารณาโดยตั้งอยู่บนความสัมพันธ์ระหว่างตัวอาคารกับสภาพแวดล้อม สภาพภูมิประเทศและบริบท (Topography & Context) ของพื้นที่ ในขณะเดียวกันก็มีการสร้างพื้นที่แบบ Informal space ระหว่างห้องพักในแต่ละ Section เพื่อเป็นทั้งส่วนเชื่อมต่อระหว่างอาคารและยังเป็นพื้นที่กิจกรรมส่วนกลางอีกด้วย

ภาพที่ 58 ระบบที่วางภายในอาคารที่มีลักษณะแบบ Radial Organization

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างถูกออกแบบมาเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ภายใน (Space) เพื่อดึงศักยภาพของพื้นที่ภายในออกมาให้ได้มากที่สุด ลักษณะการวางตัวของอาคารมีลักษณะแผ่ออกกั้นพื้นที่กว้าง มีลักษณะของการสอดประสาน (Interlocking) ระหว่างโครงสร้างอาคารกับสภาพแวดล้อมที่เป็นเนินเขา ทำให้อาคารมีความกลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อม

ภาพที่ 59 โครงสร้างอาคารที่มีมีลักษณะของการสอดประสานกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคาร เนื่องด้วยโปรแกรมเป็นโรงพยาบาลที่เน้นความสัมพันธกับสภาพแวดล้อมภายนอกเพื่อให้ผู้ป่วยรู้สึกผ่อนคลายไม่รู้สึกรถึงการควบคุม อาคารจึงมีลักษณะหรือระดับของการปิดล้อมที่น้อย ส่วนของอาคารที่เป็นห้องพักรักษาตัวเป็น Linear ที่แยกตัว (Isolate) ออกมาจากศูนย์กลางอาคารเพื่อสร้างมุมมองให้กับส่วนของห้องพักรักษาตัวได้มากที่สุด อาคารจึงไม่ได้มีลักษณะของการปิดล้อมด้วยรูปทรงของตัวอาคารเอง แต่ถูกโอบล้อมด้วยสภาพแวดล้อมและบริบทโดยรอบ

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจร การเข้าถึงตัวอาคารจะเข้ามาจากส่วนเชื่อมต่อของโรงพยาบาลหลักเข้าสู่ศูนย์กลางของอาคารซึ่งทำหน้าที่เชื่อมพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ในขณะที่ส่วนห้องพักรักษาตัวยื่นออกมาจากศูนย์กลางอาคารการจัดระบบทางสัญจรที่สัมพันธ์ไปกับแนวแกนของอาคารและสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม สิ่งสำคัญคือการสร้างทางสัญจรที่เชื่อมระหว่างส่วนที่ยื่นออกมาเข้าด้วยกัน ทำให้ช่วยลดระยะของการเดินและกลายมาเป็นพื้นที่ Common Space ไปในตัวที่สร้างปฏิสัมพันธ์ให้กับคนใช้ด้วยกันเอง

ภาพที่ 60 ส่วนพื้นที่กลางอาคารที่มีระกับการปิดล้อมมากกว่าส่วนอื่น ๆ ของอาคาร

ภาพที่ 61 ทางเดินภายในอาคารที่มีการเชื่อมระหว่างอาคารเข้าด้วยกันเป็น Common Space

4.1.4 Vitra Warehouse

สถาปนิก: SANAA

สถานที่ตั้ง: Weil Am Rhein, Germany

แนวความคิดในการออกแบบ

SANAA ตั้งคำถามเกี่ยวกับอาคารโรงงานแบบดั้งเดิม (Conventional) โดยมีพื้นฐานความคิดที่ว่า การผลิตและการขนส่ง (Logistic & Production) ไม่จำเป็นต้องดำเนินการ (Launch) ตามลำดับขั้นตอนที่เข้มงวดอีกต่อไป แต่ต้องการความยืดหยุ่น (Flexible) และเน้นไปที่การสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการทำงานของพนักงาน การออกแบบจึงมีการพัฒนาและทดลองรูปทรงของอาคารในหลายรูปแบบจนได้เป็นรูปทรงแบบวงกลม (Eliptical Shape) ที่มีความยืดหยุ่นทั้งภายในและภายนอกอาคาร

อ่านระบบที่ว่าง

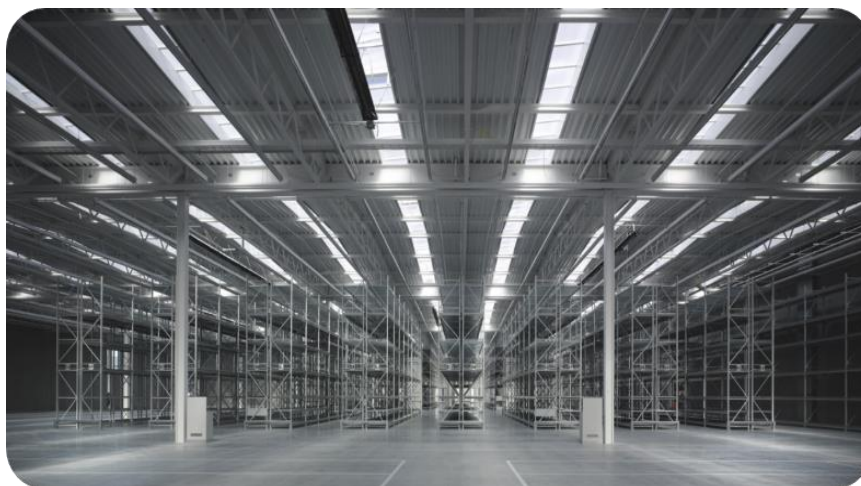
การจัดวางที่ว่างมีลักษณะรูปทรงเป็นวงกลม โดยพื้นที่ถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ซึ่งเป็นลักษณะของเครื่องวงกลม 2 วงเชื่อมต่อกันอีกส่วน คือ พื้นที่ตรงกลางที่เชื่อมเครื่องวงกลมทั้ง 2 เข้าด้วยกัน โดยพื้นที่ส่วนแรกเป็นพื้นที่เก็บของและอุปกรณ์ อะไหล่ต่าง ๆ ส่วนที่สองที่ว่างที่อยู่ส่วนกลางจะเป็นพื้นที่ประกอบ (Assemble) หรือสามารถปรับเปลี่ยนให้เป็น Open Plan ที่รองรับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการพื้นที่ขนาดใหญ่ก็สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมตามความต้องการได้ พื้นที่ส่วนสุดท้ายคือพื้นที่ส่วนผลิตภัณฑ์ที่เสร็จแล้ว และพร้อมสำหรับการขนส่ง (Logistic) ซึ่งที่ว่างในลักษณะนี้ทำให้ขั้นตอนในการทำงาน (Workflow) ในอาคารมีความลื่นไหลและยืดหยุ่น เนื่องด้วยพื้นที่ทั้งหมดถูกเชื่อมต่อกันและแบ่งพื้นที่แบบหลวม ๆ

ภาพที่ 62 การแบ่งพื้นที่ใช้สอยเป็น 2 ฝั่ง โดยมีพื้นที่ตรงกลางเป็นตัวเชื่อมเข้าด้วยกัน

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างอาคารใช้เป็นระบบโครงสร้างเหล็กและโครงถัก (Truss) ที่ถูกวางตัวไปตามแนวพิกัด (Grid) เพื่อให้พื้นที่ว่างภายในสามารถจัดการได้ง่าย การเลือกใช้โครงสร้างเหล็กทำให้ขนาดของโครงสร้างไม่หนาจึงมีพื้นที่ใช้สอยเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งส่วนของชั้นวางของต่าง ๆ ถูกออกแบบให้วางตัวไปตามแนวของโครงสร้างอาคารในทิศทางเดียวกัน จึงเป็นเหมือนการสร้างความกลมกลืนระหว่างโครงสร้างกับส่วนพื้นที่ใช้สอยเข้าด้วยกัน สร้างความต่อเนื่องของการจัดวางองค์ประกอบ

ภาพที่ 63 ระบบโครงสร้างที่วางตัวไปตามพื้นที่ชั้นเก็บสินค้าในทิศทางเดียวกัน

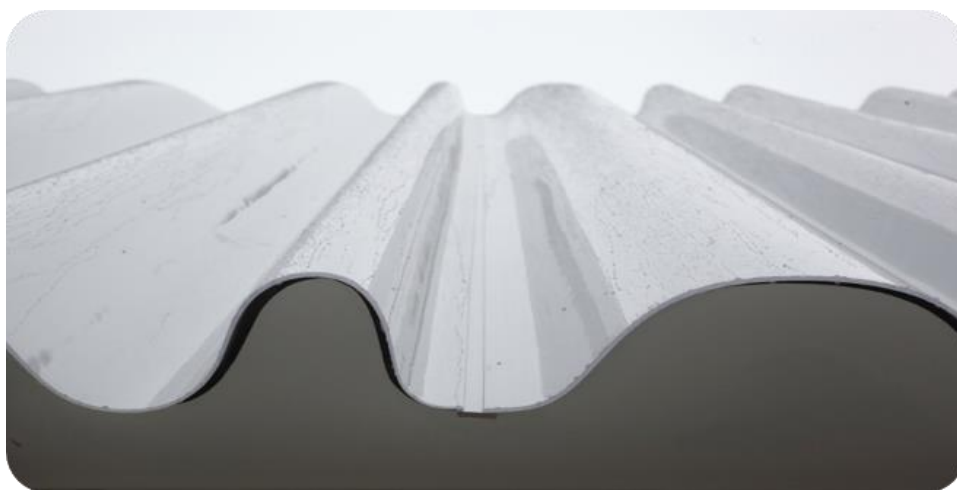
อ่านระบบสภาพปิดล้อม

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ใช้สอยที่มีความยืดหยุ่น (Flexible) ทำให้ภายในอาคารไม่มีผนังกั้นในการแบ่งพื้นที่ มีเพียงแค่แนวทางเดินกลางอาคารที่วางตัวในแนวยาวที่ทำหน้าที่ Transfer ส่วนประกอบต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่พื้นที่ส่วนขนส่ง (Logistic) ในขณะที่เปลือกอาคารที่มีคุณสมบัติเป็น Double Layer Acrylic Glass เพื่อช่วยให้อาคารดูเล็กลงจากภายนอก ส่วนระดับของการปิดล้อมมีการเปิดช่องแสงเพียงเล็กน้อย ทำให้ระดับของการปิดล้อมค่อนข้างสูง แต่ในส่วนระนาบเหนือหัวหรือหลังคาเลือกใช้เป็น Sky light เป็นแนวยาวตลอดอาคารเพื่อดึงแสงธรรมชาติเข้ามาภายในอาคาร ดังนั้นระดับของการปิดล้อมจึงถูกปิดในระดับสายตาเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนจากภายนอก แต่หลังคามีการเปิดช่องแสงในปริมาณมากเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างบรรยากาศที่ดี

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจรของอาคารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับรูปทรงอาคารที่มีลักษณะเป็นทรงกลม โดยการเข้าถึงตัวอาคารรถบรรทุกหรือรถขนส่งสามารถเข้าได้ในส่วนพื้นผิวโค้งของอาคารที่ถูกกำหนดไว้ รถขนส่งสามารถเข้าถึงอาคารได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ทำให้ช่วยลดกระบวนการของการขนส่ง เนื่องด้วยรูปทรงอาคารแบบ Elliptical Shape ทำ

ให้พื้นที่ผิวของอาคารมีพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับการขนส่ง (Logistic) ส่วนทางสัญจรภายในอาคาร เนื่องด้วยการจัดพื้นที่ใช้สอยภายในถูกแบ่งด้วยระบบพิกัด (Grid) บวกกับทางสัญจรรอบอาคารที่เป็นวงกลม ทำให้มีความยืดหยุ่นและสามารถเข้าถึงพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง ในขณะที่เดียวกันเนื่องด้วยตัวอาคารมีลักษณะเป็นทรงกลมทำให้มีพื้นที่ผิวมากขึ้นทำให้การขนส่งสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 64 เปลือกอาคารที่ใช้วัสดุเป็น Double Acrylic Glass

ภาพที่ 65 ลักษณะรูปทรงอาคารที่มีพื้นผิวโค้งทำให้การสัญจรเข้าตัวอาคารทำได้ง่าย

4.1.5 Valetta City Gate

สถาปนิก: Renzo Piano

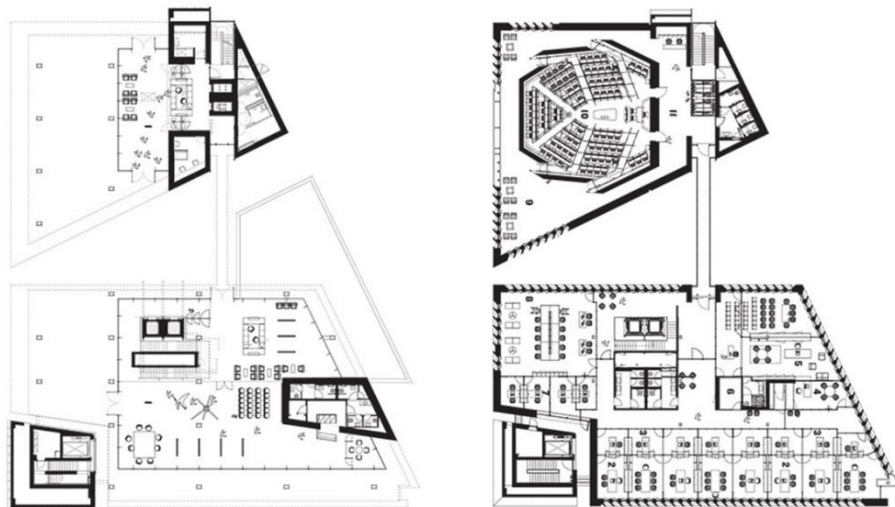
สถานที่ตั้ง: Valetta, Malta

แนวความคิดในการออกแบบ

Piano พยายามฟื้นฟูสภาพของเมืองใหม่ ซึ่งเป็นเมืองท่าที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยโครงการออกแบบตั้งอยู่บนพื้นที่ที่เรียกว่า City Gate of Valetta ซึ่งตัวโครงการประกอบไปด้วยกำแพงเมืองใหม่ อาคารรัฐสภา และการบูรณะโรงละครโอเปร่า โดยพยายามสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่กับผู้ใช้งานให้กับเมืองเพื่อดึงดูดคนให้เข้ามามีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่

อ่านระบบที่ว่าง

การจัดระบบที่ว่างของอาคารมีลักษณะของการจัดวาง (Compose) มวลขนาดใหญ่ 2 ก้อน โดยตัวอาคารถูก Set back เข้าไปอีกที ทำให้เกิดพื้นที่ว่างรอบ ๆ อาคาร เกิดความสัมพันธ์กับ Public Space ขนาดใหญ่ที่ Facing กับตัวอาคาร ในขณะที่ตัวอาคารมีลักษณะของการแยกตัวกันอย่างชัดเจน เนื่องด้วยลักษณะการใช้สอยที่มีโปรแกรมและความต้องการที่แตกต่างกัน จึงเกิดประเด็นในเรื่องของระดับความสำคัญของอาคารทั้งสองหลัง

ภาพที่ 66 ลักษณะรูปทรงอาคารที่แบ่งแยกอาคารออกเป็น 2 ฝั่งอย่างชัดเจน

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างถูกแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกมีลักษณะของการเป็นแนวเสาถอย (colonnade) ที่รองรับตัวอาคาร ส่วนที่สองคือโครงสร้างแบบผนังรับน้ำหนักในลักษณะแบบ Perimeter Structure ที่ครอบคลุมตัวอาคารให้เป็นเนื้อเดียวกัน

ภาพที่ 67 ลักษณะของระบบโครงสร้างที่แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

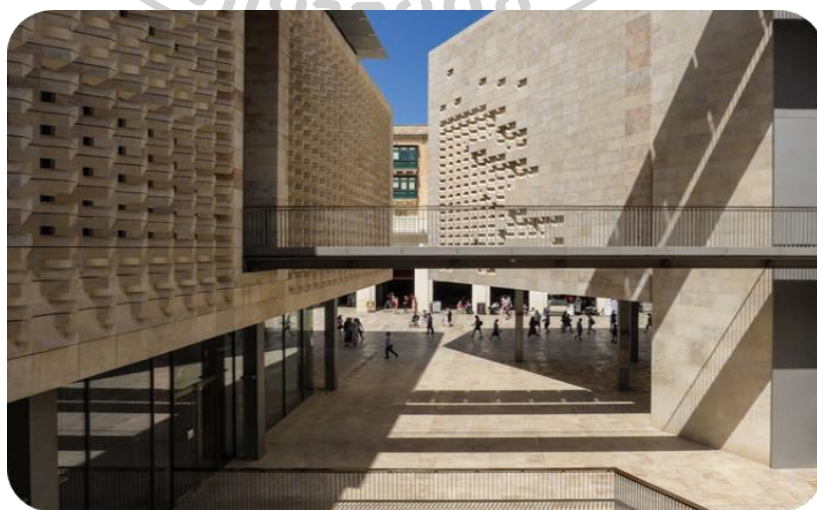
ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารถูกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ เนื่องด้วยความสัมพันธ์ของอาคารกับพื้นที่และรูปแบบการใช้งาน โดยลักษณะแรกระดับสภาพปิดล้อมอยู่ในระดับที่น้อยซึ่งเป็นชั้น Ground Floor จากการออกแบบที่สัมพันธ์กับบริบทโดยรอบของพื้นที่ การพยายามเชื่อมต่อกับส่วน Public Space เพื่อให้คนสามารถเดินผ่านไปยังพื้นที่อื่น ๆ ได้ รวมถึงการใช้วัสดุเช่นกระจกและการจัดวางเสาโครงสร้างในการรับน้ำหนัก ทำให้ไม่เป็นการบังสายตาหรือมุมมอง สภาพปิดล้อมจึงค่อนข้างโปร่งและโล่ง ในขณะที่อีกส่วนเป็นส่วนที่เริ่มมีการใช้งานเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องการความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวจึงต้องการระดับการปิดล้อมที่สูงจึงใช้เพียงแค่การเจาะช่องเปิดอาคารเพื่อดึงแสงเข้ามาใช้ ส่วนวัสดุที่ใช้เป็นหินจากเหมืองในพื้นที่นำมาผ่านเทคนิคในการก่อสร้างเพื่อให้ได้ลักษณะการเปิดของช่องแสงที่แม่นยำและเกิดภาษาหรือรูปแบบของแผงบังแดด (Facade)

ภาพที่ 68 เปลือกอาคารที่เกิดภาษาทางสถาปัตยกรรม จากการคำนวณและของวิธีการก่อรูป

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจรของอาคารมีลักษณะแตกต่างกัน เนื่องจากอาคารทั้งสองถูกแยกออกจากกันตามลักษณะการใช้งานและความสำคัญของพื้นที่ โดยตัวอาคารส่วนที่เป็นสำนักงาน (Office) จะเข้าถึงได้ง่ายและสะดวกกว่า เนื่องจากมี Vertical core 2 จุด ส่วนลักษณะของทางสัญจรจะเป็นการเชื่อมพื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ในขณะที่อาคารประชุมสภา (Chamber) จะเข้าถึงได้ยากกว่าเนื่องจากการเน้นความปลอดภัยที่ต้องการควบคุมการเข้าออก Vertical core จึงมีแค่จุดเดียว ส่วนลักษณะของทางสัญจรภายในจะเป็นการโอบล้อมพื้นที่ว่าง โดยอาคารทั้งสองจะถูกเชื่อมด้วยทางเดินหรือ Corridor ที่เป็นลักษณะของพื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Transitional Space)

ภาพที่ 69 ทางเดินที่ทำหน้าที่เชื่อมอาคารทั้ง 2 เข้าด้วยกัน

4.1.6 Central Saint Giles Court

สถาปนิก: Renzo Piano

สถานที่ตั้ง: London, England

แนวความคิดในการออกแบบ

Renzo Piano ต้องการจะเปลี่ยนพื้นที่จากพื้นที่เดิมที่เป็นที่ตั้งของกระทรวงกลาโหม (Ministry of defence) โดยตัวอาคารมีลักษณะที่ดูทึบตัน หนักแน่น โจทย์คือการสร้างพื้นที่ Mix-use ขนาดใหญ่ที่มีความสดใสและให้ผู้คนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ภายในโครงการ เพราะสถาปนิกเชื่อว่าเมืองลอนดอน (London) เป็นเมืองที่มีชีวิตชีวา จึงพยายามสะท้อน Sense Of humor ของเมืองให้เกิดขึ้นในพื้นที่แห่งนี้

ภาพที่ 70 ลักษณะการกระจายตัวอาคารเป็น Fragment

อ่านระบบที่ว่าง

การจัดระบบที่ว่างของอาคาร ตัวอาคารมีลักษณะของความเบาไม่ทึบตันและมีการกระจายตัวเป็น Fragment โดยรอบพื้นที่ มีการจัดวางอาคารต่าง ๆ ให้มีความสัมพันธ์กับอาคารที่ Facing โดยรอบ เป็นลักษณะของกลุ่มอาคารที่โอบล้อม สร้างให้โครงการมีระดับของความโปร่งแสง (Transparency) ในระดับที่สูงและการเข้าถึงที่ง่ายทำให้เป็นพื้นที่ที่สามารถรวม (Gathering) ผู้คนให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้นภายในโครงการ

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างอาคารมีการใช้เทคนิคเสาลอยและ Set back ตัวอาคารเข้าไป ลักษณะการวางตัวของอาคารพยายามให้ตัวอาคารสัมผัสกับพื้นดินน้อยที่สุด มีการคำนวณสัดส่วนความสัมพันธ์ระหว่างตัวอาคารกับอาคารโดยรอบเพื่อพิจารณาความสูงของแต่ละอาคาร เพื่อไม่ให้โครงการแห่งนี้สูงจนเกินไปซึ่งอาจจะเป็นการบดบังแสงแดดของอาคารรอบข้าง ในขณะที่ตัวแผงบังแดด (Façade) มีการคำนวณขนาดและระยะของวัสดุในการก่อสร้าง เพื่อให้เกิดความลงตัวกับสัดส่วนของแต่ละอาคารอย่างละเอียด

ภาพที่ 71 โครงสร้างของอาคารที่ใช้เสาลอยเพื่อให้ตัวอาคารสัมผัสพื้นดินน้อยที่สุด

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารแสดงถึงลักษณะของการปิดล้อมในรูปแบบของกลุ่มอาคารที่กระจายตัวล้อมรอบ Courtyard ตรงกลางแต่มีระดับการปิดล้อมที่น้อย เนื่องจากการใช้เสาอลูมิเนียมและกระจก รวมถึงอาคารที่ยกสูงจากพื้น 4-6 เมตร ทำให้อาคารสามารถเข้าถึงได้ง่ายไม่บดบังสายตา ในขณะที่ชั้น 2 ขึ้นไปมีการปิดล้อมในแง่ของการปิดกั้นส่วนพื้นที่ใช้สอย แต่ระดับของการปิดล้อมยังมีการเจาะช่องเปิดในปริมาณมากจึงยังมีความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ภายในกับภายนอกอาคาร

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจรของอาคารแบ่งได้เป็น 2 ส่วนใหญ่ คือ ส่วนที่เป็นสาธารณะจะมีความสัมพันธ์กับการจัดพื้นที่ใช้สอยที่เป็นส่วนของ Courtyard , Café , ร้านอาหาร ซึ่งสามารถเข้าถึงได้จากหลายทิศทาง ทางสัญจรของพื้นที่ส่วนนี้จึงค่อนข้างอิสระไม่มีรูปแบบตายตัว ในขณะที่ส่วนพื้นที่ใช้สอยเริ่มมีการคำนึงถึงความเป็นส่วนตัว (Privacy) และความปลอดภัยทำให้มีการกำหนดจุด Circulation core เพื่อควบคุมการเข้าถึงพื้นที่ของผู้ใช้งาน ทางสัญจรจึงมีแบบแผนที่ชัดเจนมากขึ้น โดยส่วนที่เป็นสำนักงาน (Office) ทางสัญจรทำหน้าที่เชื่อมพื้นที่ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ยกเว้นอาคารที่เป็นส่วนพักอาศัยทางสัญจรจะถูกแยกออกมาเป็นเอกเทศด้วยเรื่องของความเป็นส่วนตัว

ภาพที่ 72 Courtyard ตรงกลางที่ถูกปิดล้อมจากอาคารในทุก ๆ ด้าน

ภาพที่ 73 ทางสัญจรภายในอาคาร และลักษณะของเปลือกอาคาร

4.1.7 Saint Benedict Chapel

สถาปนิก: Peter Zumthor

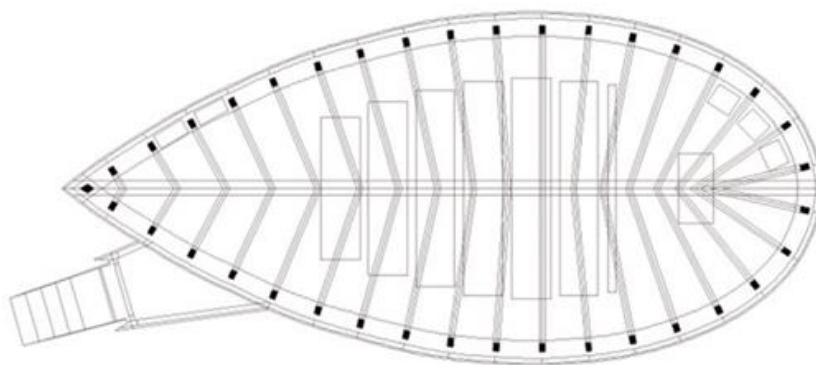
สถานที่ตั้ง: Sumvitg, Switzerland

แนวความคิดในการออกแบบ

ไอเดียของโบสถ์แห่งนี้คือการที่ Zumthor พยายามผนวกรวมลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารประเภทโบสถ์กับลักษณะของความเป็นอาคารพื้นถิ่น เพื่อให้สถาปัตยกรรมทำหน้าที่ในการสื่อสารตัวของมันเอง โดยยังเคารพรูปแบบหรือลักษณะทางสถาปัตยกรรมของถิ่นที่ (Place) แห่งนั้น

อ่านระบบที่ว่าง

ระบบที่ว่างเกิดจากการผสมผสานลักษณะทางสถาปัตยกรรมประเภทโบสถ์ (Chapel) กับลักษณะทางสถาปัตยกรรมของอาคารพื้นถิ่นพื้น ที่ว่างภายในจึงเกิดการลดทอนในบาง ส่วน โถงทางเดินตรงกลางแบบ Conventional ถูกตัดออกไปเหลือเพียง Aisle ด้านข้าง เพียงอย่างเดียวซึ่งแตกต่างจากรูปแบบของโบสถ์ทั่วไป เนื่องด้วยการนำลักษณะของอาคารพื้นถิ่นมาพิจารณาด้วยทำให้สัดส่วน ขนาด และพื้นที่ต้องมีความสมดุลกัน พื้นที่ว่างภายใน จึงค่อนข้างกระชับและสร้างความรู้สึกรอบอุ้ม (Cozy) ในขณะที่รูปทรงอาคารที่เป็นลักษณะ ของ Half Lemniscate ทำให้ช่วยในเรื่องของการกระจายเสียงที่ดี

ภาพที่ 74 ลักษณะพื้นที่ว่างที่มีการลดทอนบางส่วนของสถาปัตยกรรมประเภทโบสถ์

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างมีความสัมพันธ์กับระบบที่ว่างโดยตรงเนื่องจากทุกระบบของอาคารแห่งนี้ทำงานจนเป็นเนื้อเดียวกัน โดยลักษณะของโครงสร้างเป็นแบบโครงสร้างโครงกระดูก (Skeleton Structure) ที่สามารถอ่านเนื้อหาของโครงสร้างได้อย่างชัดเจน โครงสร้างแนวตั้งมีความต่อเนื่องไปกับโครงสร้างหลังคาที่ทำงานภายใต้ระบบความสัมพันธ์เดียวกัน

ภาพที่ 75 ลักษณะของโครงสร้างที่มีความต่อเนื่องและทำงานสัมพันธ์กันเป็นระบบ

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

ระบบสภาพปิดล้อมมีความสัมพันธ์กับพื้นที่ใช้งานที่ถูกออกแบบไปพร้อม ๆ กัน ส่วนของเปลือกอาคารที่ปกคลุมอาคารโดยรอบสัมพันธ์กับส่วนโครงสร้างที่วางตัวในแนวตั้ง (Vertical) อย่างชัดเจน ตัวโครงสร้างแนวตั้งมีความถี่ของการจัดวางจึงทำให้เกิดลักษณะของการปิดล้อมขึ้นอีกชั้นนอกเหนือไปจากส่วนเปลือกของอาคาร ในขณะที่ระดับของการปิดล้อมอาคารเลือกเจาะช่องเปิดในส่วนบนสุดของผนังเพื่อดึงแสงธรรมชาติเข้ามาให้กระจายทั่วอาคาร

ภาพที่ 76 การเจาะช่องเปิดส่วนบนสุดของผนังเพื่อช่วยกระจายแสง

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจรของอาคาร ทางเข้า (Approach) อาคารถูกวางในแนวเฉียงกับพื้นที่ว่างส่วนที่เป็นพื้นที่นั่ง (Seating Area) และส่วนแท่นบูชา (Alter) ทำให้เกิดมุมมองที่แตกต่างจากการเข้าทางด้านหน้าของอาคาร ในขณะที่ทางสัญจรเกิดขึ้นบริเวณรอบ ๆ อาคารในส่วนที่เป็น Aisle โดยตัวอาคารจะมีพื้นที่เปลี่ยนผ่าน (Transitional Space) ในการเชื่อมต่อระหว่าง Aisle ด้านข้างกับทางเข้าโดยยังคงไว้ซึ่งลำดับชั้นในการเข้าถึงพื้นที่ (Hierarchy)

ภาพที่ 77 ลักษณะทางเข้าอาคารที่วางเฉียงกับตัวอาคาร

4.1.8 79 & Park

สถาปนิก: Bjarke Ingles

สถานที่ตั้ง: Stockholm, Sweden

แนวความคิดในการออกแบบ

Bjarke เลือกสื่อสารอาคารพักอาศัยผ่านการอุปมาอุปไมย (Metaphor) เปรียบอาคารเสมือนภูเขา (Hillside) ประเด็นหลักคือการเป็นที่พักอาศัยบวกกับธรรมชาติ (Residential + Nature) เป็นการผสมผสานระหว่าง Urban life กับความเป็นชนบทเข้ามาใส่ไว้ในอาคารแห่งนี้ ผ่านวิธีการออกแบบที่คำนึงถึงบริบทโดยรอบ รวมไปถึงวิธีการจัดการอาคารที่มีลักษณะเฉพาะตัวที่สามารถทำให้ทุกห้องได้รับมุมมองที่ดี

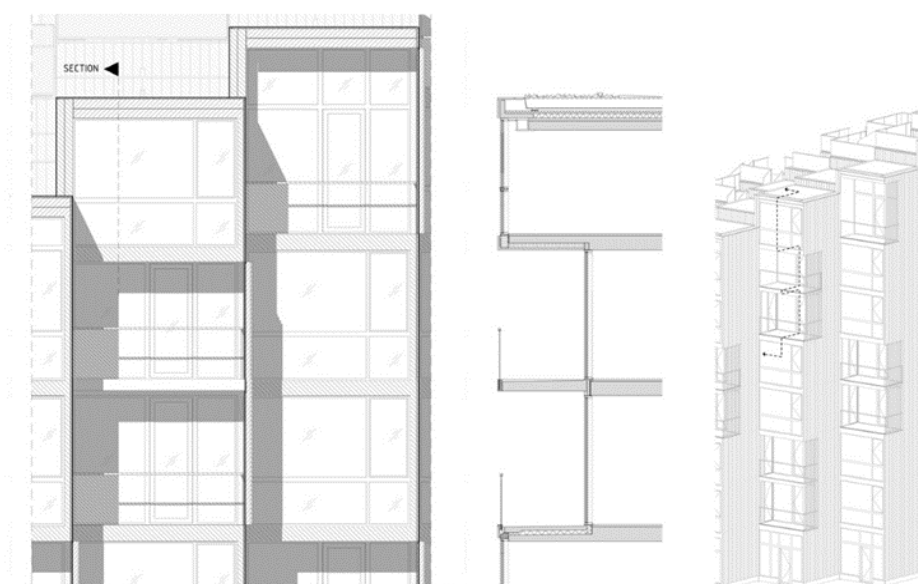
ภาพที่ 78 ลักษณะของพื้นที่วางแบบพิกัด (Grid Organization)

อ่านระบบที่ว่าง

ระบบที่ว่างของอาคารจะเริ่มจากการสร้าง Modular ของห้องพักขนาด 3.6*3.6 ซึ่งเป็นระบบมาตรฐาน โดยระบบ Modular มีความยืดหยุ่นในการประกอบ หรือการก่อรูปของอาคารผ่านวิธีการจัดการที่ว่างแบบพิกัด ซึ่งทำให้มีความต่อเนื่องของรูปแบบในการจัดองค์ประกอบ โดย Modular เหล่านี้ถูกหมุนองศาเพื่อให้สัมพันธ์กับทิศทางของแดด-ลม รวมไปถึงการเพิ่มมุมมองเพื่อให้ทุก Modular ได้รับมุมมองที่ดีที่สุด

อ่านระบบโครงสร้าง

ระบบโครงสร้างมีการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจนด้วยการใช้ระบบพิกัด (Grid) ที่ถูกออกแบบเพื่อรองรับ Modular ที่มีลักษณะเป็น Prefabricate Unit หน่วยของพิกัดหรือ Modular จึงประกอบกันด้วยความสัมพันธ์ของระบบนี้

ภาพที่ 79 ลักษณะการวางตัวของโครงสร้างของอาคารที่เป็น Modular prefabricate

อ่านระบบสภาพปิดล้อม

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุดแรกคือระบบสภาพปิดล้อมที่เป็นส่วนของห้องพัก โดยในแต่ละ Modular จะใช้เป็น Floor - Ceiling Window ทำให้ได้รับแสงสว่างที่ทั่วถึงทั้งห้อง ระดับของการปิดล้อมจึงอยู่ในระดับที่เหมาะสมกับการเป็นอาคารพักอาศัย ในขณะที่เดียวกันระดับของการปิดล้อมก็ไม่ได้น้อยจนเสียความเป็นส่วนตัวไป ส่วนชุดที่ 2 คือระบบสภาพปิดล้อมของตัวอาคารที่มีลักษณะของการล้อม Courtyard ตรงกลางเพื่อทำหน้าที่กำหนดขอบเขตที่ว่างของส่วนสาธารณะ ตัวอาคารเลือกที่จะลดทอนขนาดของอาคารโดยการลดหลั่นระดับผ่านระบบการก่อรูปของ Modular เพื่อให้แสงธรรมชาติส่องเข้ามาได้ลึกที่สุด

อ่านระบบทางสัญจร

ระบบทางสัญจร โดยทางเข้าอาคาร (Approach) ถูกวางให้ทะลุตัดผ่านตัวอาคารให้คนภายนอกสามารถเข้ามาใช้งาน Courtyard ตรงกลางได้ เป็นพื้นที่รวมตัว (Gathering Space) ผู้คนในตัวโครงการและภายนอก ในขณะที่ระบบทางสัญจรภายในอาคารเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง Unit ของห้องพักกับ Vertical Circulation ที่ผูก Unit ประมาณ 3-4 Unit กับ Vertical Circulation 1 จุด โดย Circulation Core นี้ทำหน้าที่เชื่อมต่อ Unit แต่ละ Unit เข้าด้วยกันกลายเป็น Unit ขนาดใหญ่ กล่าวคือระบบทางสัญจรของอาคารเน้นการเชื่อมต่อในทางตั้ง แต่ในขณะเดียวกันความสัมพันธ์ของ Unit ใหญ่ในแต่ละชุดกลับขาดความสัมพันธ์ของทางสัญจรในแนวระนาบในเชิงของการใช้สอย

ภาพที่ 80 ลักษณะการวางตัวของโครงการที่ทำหน้าที่ปิดล้อม Courtyard ตรงกลาง

กระบวนการอ่านสถาปัตยกรรม เป็นขั้นตอนของการทำความเข้าใจระบบทางสถาปัตยกรรม ผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ที่อาคารกรณีศึกษาทั้ง 8 ประเภทแสดงออกมา ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอาคารหลายประเภท ระบบทางสถาปัตยกรรมทำงานเป็นเนื้อเดียวกันไม่สามารถอ่านความสัมพันธ์โดยแยกระบบใดระบบหนึ่งออกมาอธิบายได้อย่างเป็นเอกเทศ เพราะมีหลายประเด็นที่ทำงานและแสดงให้เห็นถึงการคาบเกี่ยวกันในหลายระบบ แต่ในขณะเดียวกันบางอาคารก็กลับสามารถอธิบายระบบทางสถาปัตยกรรมที่ถูกแยกส่วนจากกันได้อย่างชัดเจน กระบวนการต่อไปจึงเป็นการวิเคราะห์ระบบสถาปัตยกรรม โดยวิเคราะห์ผ่านกายภาพทางสถาปัตยกรรม (Physical - Role) และมโนภาพทางสถาปัตยกรรม (Concept - Meaning) เพื่อดึงประเด็นทางสถาปัตยกรรมและสร้างเป็นแผนภาพ (Diagram) ทางความคิดเพื่อแยกและจำแนกออกมาเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่ย้อนกลับมาอธิบายการทำงานของระบบทางสถาปัตยกรรม

4.2 วิเคราะห์ระบบสถาปัตยกรรม

4.2.1 ระบบที่ว่าง

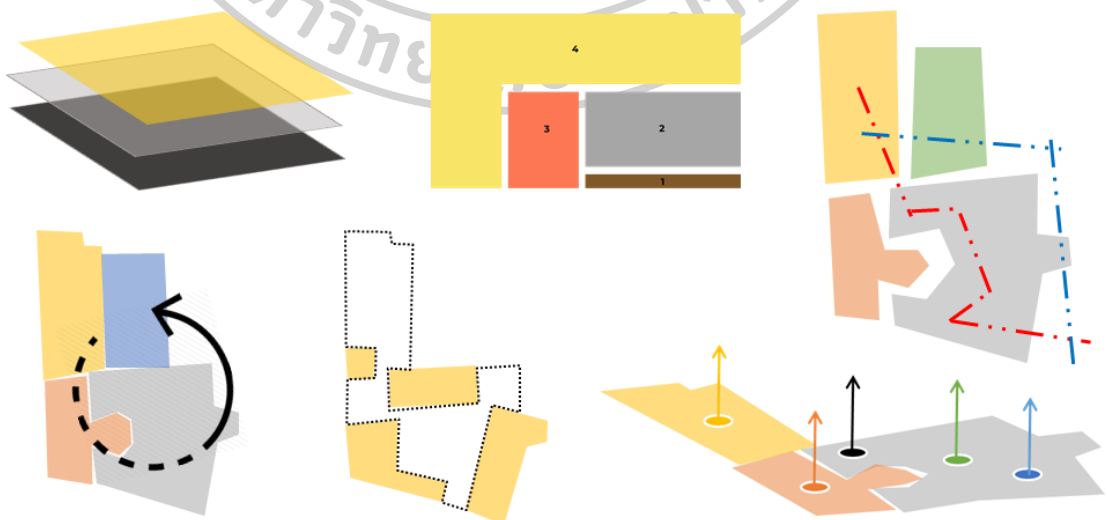
KOLUMBA MUSEUM

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบการจัดการที่ว่างมีลักษณะของการซ้อนทับของพื้นที่ว่าง (Overlay Space) ระหว่างพื้นที่จัดแสดงส่วนโบราณสถานกับส่วนพิพิธภัณฑ์ใหม่ แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่เก่ากับพื้นที่ใหม่ที่มี Layer หรือเรื่องราวที่หลากหลาย รวมไปถึงรูปแบบการจัดที่ว่างมีลักษณะการจัดวางเป็นกลุ่ม (Clustered Organization)

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

Kolumba Museum เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และประเด็นทางศิลปะที่สำคัญสถาปนิกจึงเริ่มต้นจากพื้นฐานในสิ่งพื้นที่แห่งนี้มี นั่นคือการเล่าเรื่องของสถานที่แห่งนี้ การเลือกใช้รูปทรงที่เรียบง่ายแต่สัมพันธ์กับพื้นที่ข้างในและทำให้เกิดผลกระทบ (Impact) กับพื้นที่เดิมให้น้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างจาก Museum อื่น ๆ ที่สถาปนิกอ้างถึงว่า ปัจจุบัน Museum ไม่ได้ทำหน้าที่ในการสื่อสารเรื่องราวที่แท้จริง แต่กลับให้ความสำคัญกับประเด็นอื่น เช่น ประเด็นด้านการตลาดที่ต้องการสร้างพื้นที่ที่มีความโดดเด่น (Sensational Space) เพื่อดึงดูดคนเข้ามา เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจาก “Bilboa Effect”

ภาพที่ 81 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Kolumba Museum

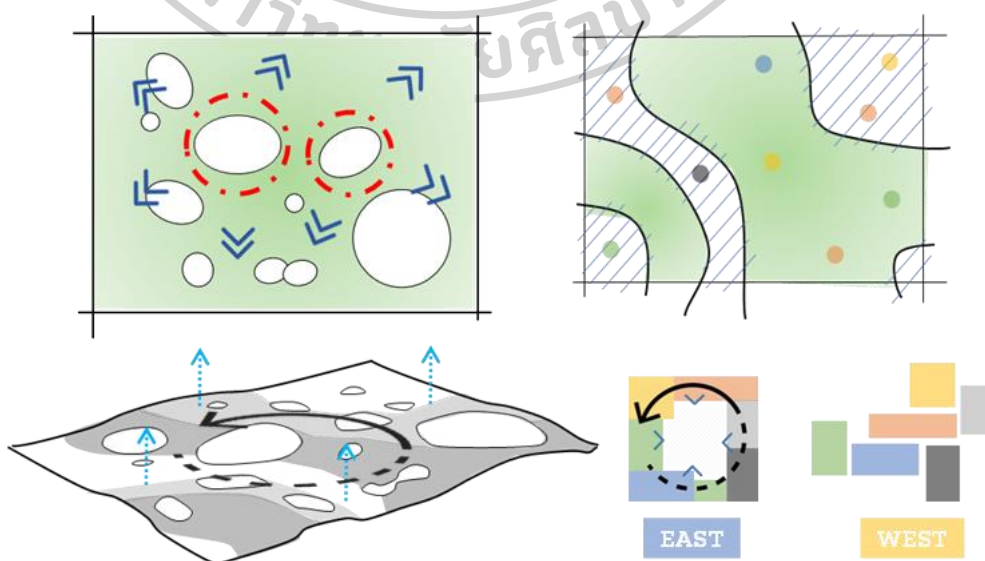
ROLEX LEARNING CENTER

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบการจัดการที่ว่างมีลักษณะของการวางผังแบบพุ่งออกจากศูนย์กลาง (Centralized Organization) เพื่อกระจายพื้นที่การใช้งานให้อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน (Equal Ratio) มีการกำหนดตำแหน่งของพื้นที่ใช้สอยจากระดับของโครงสร้างลูกคลื่น (Undulating) ประกอบไปด้วยส่วนบนสุด (Top Hill) ส่วนพื้นลาด (Slope) และส่วนที่ติดพื้นดิน (Valley) ความสัมพันธ์ของพื้นที่การใช้งานมีความต่อเนื่องเส้นไหลซึ่งเชื่อมต่อกันด้วยพื้นที่ non-functional space อีกทั้งการคว้านพื้นที่ภายในเพื่อสร้างเป็นลาน (Patio) เพื่อดึงแสงธรรมชาติและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภายในและภายนอกอาคาร

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ระบบที่ว่างของ Rolex Learning Center มาจากแนวคิดของการมองพื้นที่แบบ ตะวันออก (ญี่ปุ่น) ที่ทุกองค์ประกอบถูกเชื่อมด้วยวิถีธรรมชาติ ทำให้รับรู้และรู้สึกได้ถึง ความต่อเนื่องขององค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมชาติ ซึ่งต่างจากการแนวคิดการมองพื้นที่แบบ ตะวันตก (ยุโรป) ที่ตัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นส่วน ๆ แล้วค่อยกำหนดความหมายหรือวิธีการ เพื่อหลีกเลี่ยงความกำกวมของพื้นที่ ดังนั้น Rolex Learning Center จึงแสดงถึงวิถีคิดของ การมองพื้นที่แบบ ตะวันออก ทุกองค์ประกอบเชื่อมและต่อเนื่องกันและไม่มีลำดับชั้นของ การเข้าถึงพื้นที่ (Hierarchy)

ภาพที่ 82 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Rolex Learning Center

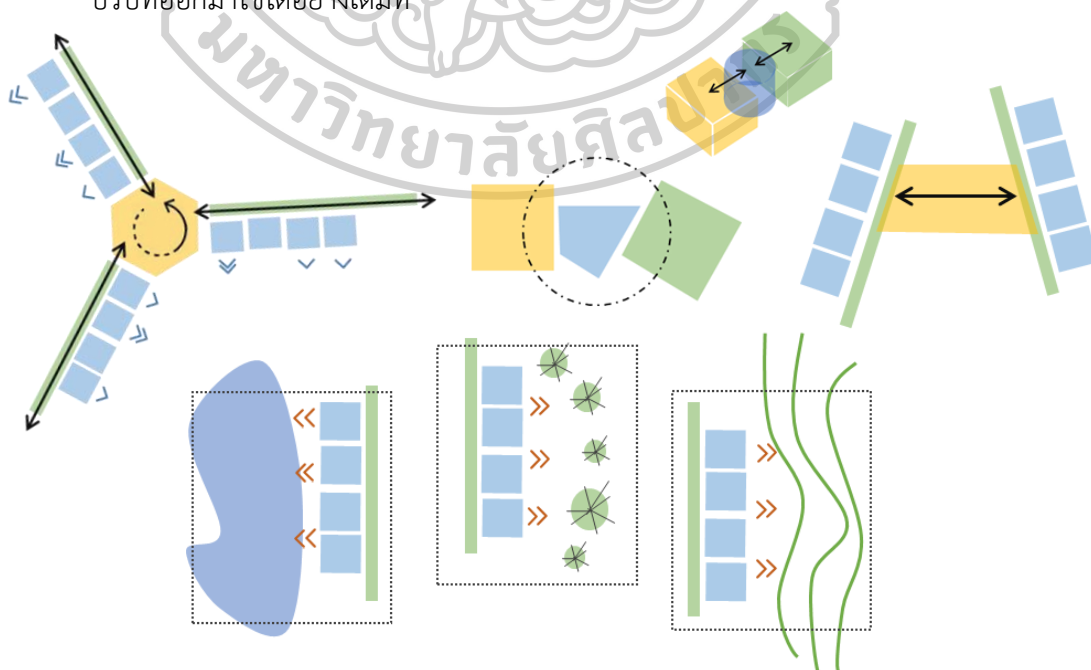
HELSINGOR PSYCHIATRIC HOSPITAL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบการจัดการที่วางเริ่มขึ้นจากการตีความหมายของการเป็นโรงพยาบาลใหม่ ซึ่งฉีกไปจากกฎเกณฑ์และวิธีคิดแบบเดิม ที่วางภายในจึงมีลักษณะของการจัดการแบบรัศมี (Radial Organization) เพื่อให้ส่วนของห้องพักมีความอิสระและสร้างความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้เต็มที่ ในขณะที่เดียวกันพื้นที่ตรงกลางทำหน้าที่ในการควบคุมการเข้าถึงและความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้งาน มีการเชื่อมส่วนของห้องพัก (Linear Arms) ด้วยพื้นที่ส่วนกลาง (Space linked by common space) เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างคนไข้ซึ่งเป็นวิธีในการบำบัดและฟื้นฟูคนไข้ (Rehabilitation)

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ความหมายของพื้นที่คือการทำให้คนไข้รู้สึกผ่อนคลายที่สุดเปรียบเสมือนการอยู่บ้าน ซึ่งจะเห็นได้ว่าการยื่นของตัวอาคารออกไป (Linear Arm) แสดงให้เห็นถึงการสร้างความสัมพันธ์กับบริบทโดยรอบในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เช่นฝั่งหนึ่งมองเห็นสระน้ำในขณะที่อีกฝั่งมองเห็นต้นไม้ หรืออีกฝั่งมองเห็นลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นเนินเขา นั่นคือการสร้างให้ Space มี Dialogue กับพื้นที่โดยรอบที่หลากหลาย เป็นการดึงศักยภาพของบริบทออกมาใช้ได้อย่างเต็มที่

ภาพที่ 83 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่วาง Helsingor Psychiatric Hospital

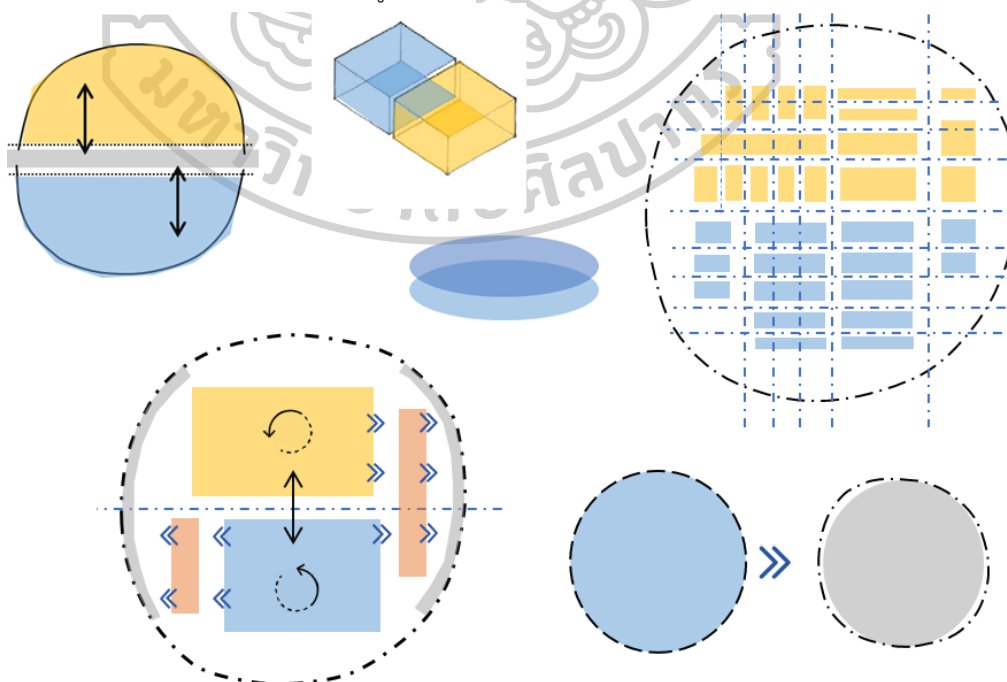
VITRA WARE HOUSE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบของที่ว่างมีลักษณะของการเป็น Single Space ขนาดใหญ่เป็นรูปทรงวงกลม มีลักษณะการแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วนที่ติดกัน (Adjacent Space) และเชื่อมกันด้วยพื้นที่ตรงกลาง แบ่งปันขอบเขตของพื้นที่ร่วมกันทำให้ Space มีความยืดหยุ่น ระบบของที่ว่างถูกจัดการแบบระบบพิกัด (Grid Organization) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของกระบวนการผลิตที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพกว่าวิธีการผลิตแบบเดิม

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ความหมายของพื้นที่ว่าง คือการที่สถาปนิกเลือกใช้รูปทรงวงกลมที่มีความไม่สมบูรณ์ เพื่อที่ความต้องการจะหลีกเลี่ยงความเป็นรูปทรงแบบเรขาคณิตทั่วไปที่มีความสมมาตร ซึ่งอาคารโรงงานส่วนใหญ่มักเลือกใช้รูปทรงแบบนี้ การใช้รูปทรงที่ไม่สมบูรณ์จึงเป็นการตีความหมายใหม่ของการเป็นอาคารประเภทโรงงานว่าไม่จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติ หรือหยิบบัญชีรูปแบบตาม ๆ กันมา ในขณะที่เดียวกันการบิดเบือนรูปทรงให้มีความไม่สมบูรณ์เป็นการอ้างอิงถึงแนวคิดปรัชญาของคนญี่ปุ่น คือ วาบิซาบิ (Wabi Sabi) ที่ชื่นชอบและเห็นคุณค่าของความเรียบง่าย ความไม่สมบูรณ์แบบ

ภาพที่ 84 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Vitra Warehouse

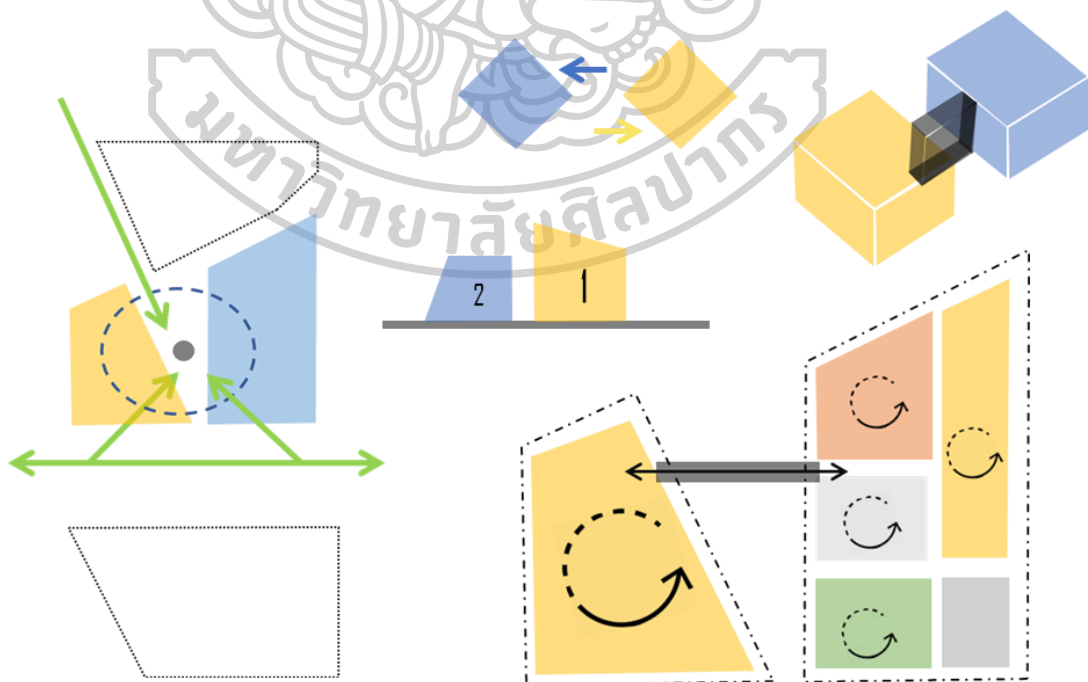
VALETTA CITY GATE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบของที่ว่างถูกแบ่งแยกพื้นที่ (Divided) ออกเป็น 2 หน่วย ตามลักษณะและรูปแบบการใช้งานเพื่อให้มีความชัดเจน แต่หน่วยของพื้นที่แสดงถึงความสัมพันธ์ภายในของพื้นที่ใช้งานในแง่ของระดับความเป็นทางการและระดับของความพลอดภัย ในขณะเดียวกันมีการเชื่อมหน่วยของพื้นที่ทั้ง 2 ด้วยทางเดินที่เป็นลักษณะของการเปลี่ยนผ่านพื้นที่ (Transition Space) ทำให้รับรู้ได้ถึงขอบเขต (Boundary) ของ Volume อาคารทั้ง 2 หน่วย

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

แนวคิดหรือความหมายของพื้นที่ที่เกิดจากประเด็นของการฟื้นฟูประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมของพื้นที่ รูปทรงและเส้นสายจึงมีความสัมพันธ์กับอาคารโดยรอบของพื้นที่ ในขณะเดียวกันพื้นที่ Courtyard ตรงกลางถูกสร้างเพื่อให้เป็นพื้นที่รวมคน (Gathering Space) เพื่อให้เกิด Urban Life ในพื้นที่ ซึ่งตัว Courtyard ที่มีความสัมพันธ์กับถนนหลักจะเชื่อมโยงไปยังจุดสำคัญต่าง ๆ ของเมือง รวมถึงการแสดงถึงระดับความสำคัญของหน่วยพื้นที่ โดย 2 Volume อาคารที่มีขนาดและสัดส่วนและรูปแบบการใช้งานที่แตกต่างกัน

ภาพที่ 85 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Valetta City Gate

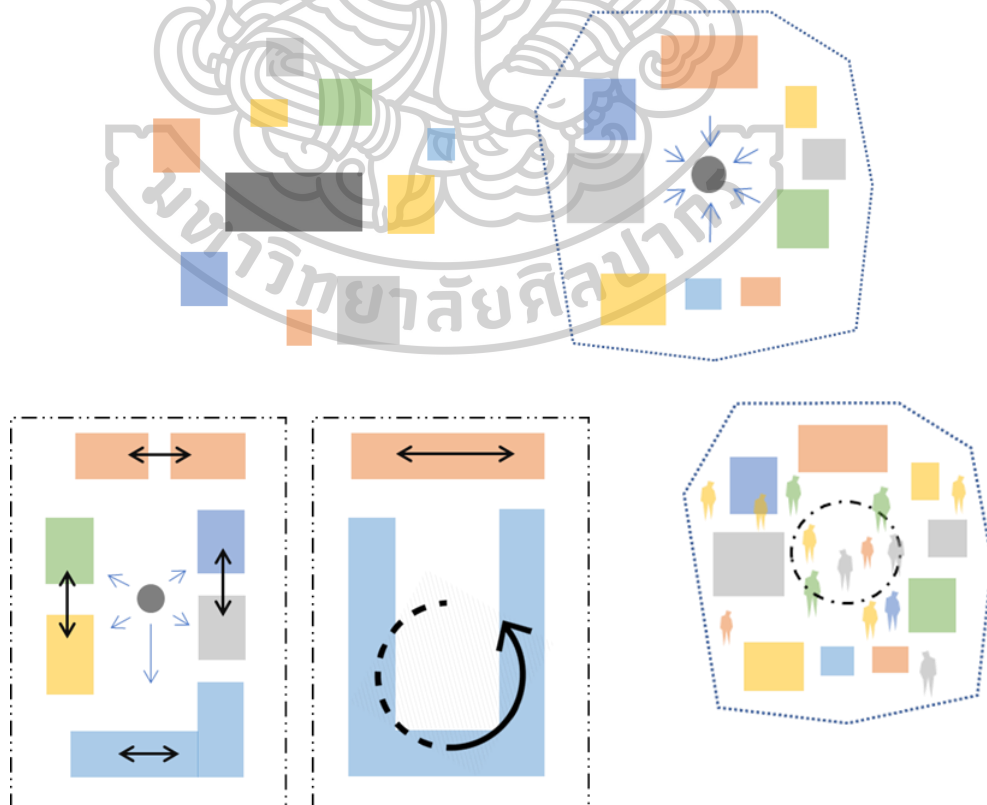
CENTRAL SAINT GILES COURT

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบของที่ว่างมีลักษณะของการกระจายตัวเป็นส่วน ๆ (Distribute Fragment) เพื่อให้โครงการมีพื้นที่ว่างและสามารถเข้าถึงได้หลากหลาย อาคารไม่ทึบตัน ใช้รูปแบบของการจัดการพื้นที่แบบกลุ่ม (Clustered Organization) โดยมี Courtyard เป็นจุดศูนย์กลางในการควบคุมการกระจายตัวของอาคาร ในขณะที่เดียวกันการกระจายตัวของอาคารมีความสัมพันธ์ทั้งในเชิงของความเป็นสาธารณะที่เอื้อให้ผู้ใช้งานเข้าถึงพื้นที่ได้ง่าย แต่ก็คำนึงถึงความเป็นส่วนตัวในส่วนที่เป็นพื้นที่พักอาศัยที่มีการแยกพื้นที่ส่วนพักอาศัยกับพื้นที่ส่วนสำนักงานออกจากกันอย่างชัดเจน

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

สถาปนิกพยายามสร้างให้พื้นที่ที่สามารถดึงดูดให้คนเข้ามาทำกิจกรรม มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ สร้างพื้นที่ให้มีความมีชีวิตชีวาผ่านการกระจายตัวของที่ว่าง ในขณะที่เดียวกันก็เป็นการลบภาพจำของพื้นที่เดิมที่เป็นอาคารราชการที่มีลักษณะทึบตันเข้าถึงได้ยาก

ภาพที่ 86 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Central Saint Giles Court

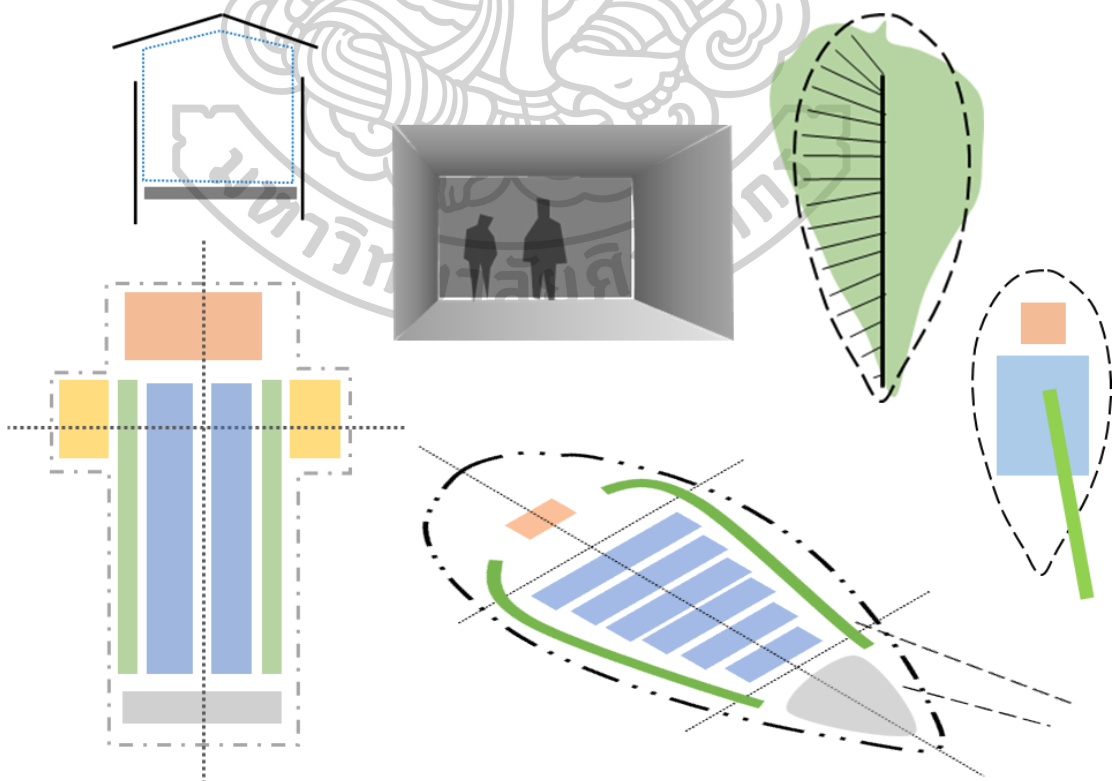
SAINT BENEDICT CHAPEL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบของที่ว่างเป็นการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอาคารประเภทศาสนาและการเป็นอาคารพื้นถิ่นแบบดั้งเดิมของพื้นที่ นั่นคือการประกอบไปด้วยส่วนของพื้นที่ใช้สอยของการเป็นโบสถ์ แต่ในขณะเดียวกันก็มีขนาดสัดส่วนที่สัมพันธ์กับมนุษย์และความสูงที่ใกล้เคียงกับบริบทอาคารของพื้นที่โดยรอบ พื้นที่ภายในจึงถูกลดทอนให้มีความกระชับมากขึ้น

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

อาคารสื่อสารความเป็นอาคารร่วมสมัยผ่านรูปทรง Dynamic Geometry ในขณะเดียวกันลักษณะของรูปทรงที่เป็น Half Lemniscate เป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ทางศาสนาที่สื่อถึงรูปร่างของใบไม้ อย่างที่กล่าวไว้ว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก ในขณะเดียวกันก็ทรงสร้างธรรมชาติขึ้นมาด้วย ดังนั้นการแสดงออกของตัวอาคารจึงไม่ได้เน้นการสร้างความโดดเด่นเหมือนโบสถ์อื่น ๆ แต่เป็นการแสดงออกที่มีความเรียบง่ายมีความเยียบและเคารพพื้นที่

ภาพที่ 87 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง Saint Benedict Chapel

79 & PARK

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบของพื้นที่ว่างมีลักษณะของการจัดการแบบระบบพิกัด (Grid Organization) ทำให้สามารถจัดความสัมพันธ์ของ Modular แต่ละ Unit ได้ง่าย ในขณะที่เดียวกันก็ใช้การหมุน (Rotate) องศาการวางตัวของห้องทำให้ทุกห้องมีมุมมองที่เปิดสู่ภายนอก และทำให้ Layout ของอาคารมีลักษณะที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ระบบพื้นที่แสดงความสัมพันธ์ของการเป็นอาคารพักอาศัยในทางตั้ง (Vertical) โดยการรวม Modular ของห้องพัก 3-4 Unit ไว้ใน Core เดียวกันและแชร์พื้นที่ Rooftop Garden ร่วมกัน อีกทั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวอาคารกับพื้นที่ Courtyard ตรงกลางที่ทำหน้าที่ในการกำหนดขอบเขตของพื้นที่สาธารณะ อีกทั้งลักษณะของการวางตัวอาคารที่มีการลดหลั่นของระดับความสูงเพื่อให้ทุก Unit ของห้องพักได้รับแสงธรรมชาติและมุมมองที่ทั่วถึง

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ระบบของพื้นที่ที่อุปมาอุปไมยถึงการเป็นภูเขาที่มีแสดงออกถึงเคารพพื้นที่ เนื่องจากบริบทโดยรอบเป็นส่วนหนึ่งของ National Park เป็นการตีความหมายในเชิงของการ Blending ตัวอาคารกับธรรมชาติ อีกทั้งเป็นการสื่อสารถึงวิถีของบ้านในแถบชนบทที่ผสมผสานกับวิถีชีวิตแบบเมือง (Urban Living)

ภาพที่ 88 แผนภาพ (Diagram) ของระบบที่ว่าง 79 & PARK

4.2.2 ระบบโครงสร้าง

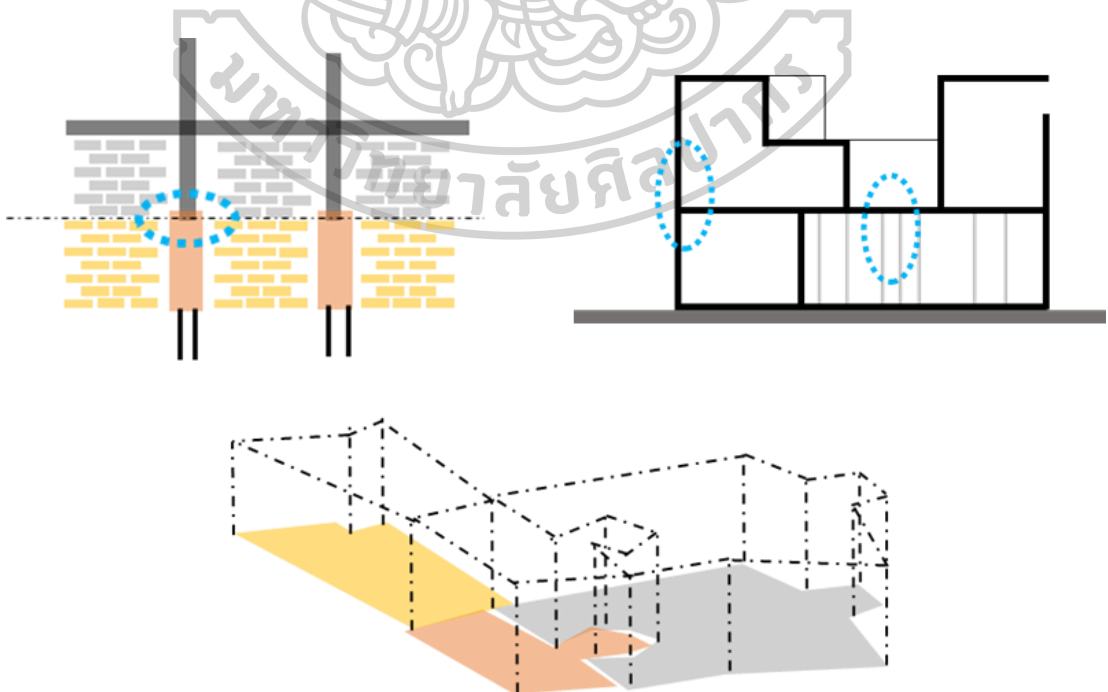
KOLUMBA MUSEUM

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบโครงสร้างมีลักษณะที่เป็นโครงสร้างขนาดใหญ่ มีความหนา (Bearing Wall) แต่ในขณะเดียวกันก็มีลักษณะของเสาบาง (Pillars) ในการรองรับน้ำหนักโครงสร้างอาคาร บางจุด ลักษณะการวางตัวอาคารเป็นการวางตัวเต็มพื้นที่โครงการ ในขณะที่เนื้อหาของโครงสร้างทำหน้าที่ในการสนับสนุนที่ว่าง (The Dominant Spatial Order) เนื่องจากมีการจัดการกับระบบพื้นที่ว่างก่อนซึ่งเป็น Priority สำคัญ โครงสร้างที่เกิดขึ้นจึงเป็นเพียงฉากหลังที่ช่วยให้ระบบพื้นที่ว่างมีความโดดเด่น

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

การผสมผสานระหว่างโครงสร้างเก่า กับโครงสร้างใหม่เข้าด้วยกัน (Blending Structure) เพื่อสื่อสารถึงเรื่องราวของพื้นที่ เป็นวิธีการประนีประนอมของสถาปนิกในการก่อสร้าง ใช้เทคนิคของการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมเพื่อคงสภาพของโครงสร้าง หรือพื้นที่เดิมเอาไว้ให้ได้มากที่สุด ในขณะที่เสาบาง (Pillars Support) สื่อถึงการรับรู้ได้ถึง Volume ของพื้นที่ภายในอาคารผ่านความสูงของเสาบาง

ภาพที่ 89 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Kolumba Museum

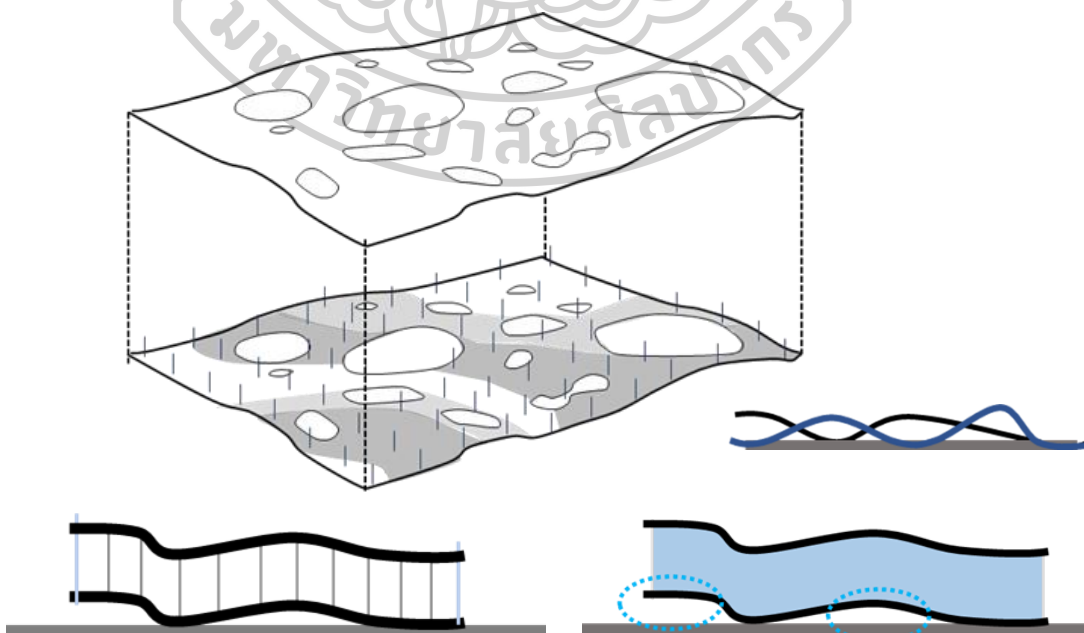
ROLEXLEARNING CENTER

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบโครงสร้างมีลักษณะของการเป็นโครงสร้างขนาดใหญ่ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนของพื้นโครงสร้างและหลังคาที่วางตัวขนานกัน (Parallel) ในขณะเดียวกันก็ใช้เสาบาง (Pillars) ในการรองรับน้ำหนักแผ่นโครงสร้างหลังคาเพื่อให้สัมพันธ์กับพื้นที่ว่างภายใน การวางตัวของโครงสร้างวางไปตาม Footprint ขนาดใหญ่ของตัวอาคาร โดยที่โครงสร้างบางส่วนที่ลอยอยู่เหนือพื้นดินและบางส่วนอยู่ติดพื้นดิน เนื้อหาของโครงสร้างจึงแสดงออกถึงความกลมกลืนระหว่างระบบโครงสร้างกับระบบที่ว่างเข้าด้วยกัน (The harmonic relationship between structural and spatial order) โครงสร้างจึงไม่ได้ทำหน้าที่เป็นเพียงฉากหลัง แต่ถูกผลักดันให้มีความสำคัญในการทำงานร่วมกันกับระบบที่ว่าง

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะการใช้เสาบาง 190 ต้น (Pillars) ในการรองรับแผ่นโครงสร้างอาคารขนาดใหญ่ ลักษณะของโครงสร้างที่มีความสั่นไหวคล้ายคลื่น การใช้จุดรองรับน้ำหนักเพียงไม่กี่จุดและการวางตัวอาคารที่พยายามสัมผัสกับพื้นให้ได้น้อยที่สุด องค์ประกอบเหล่านี้สถาปนิกพยายามสื่อสารถึงความเบา สร้างความรู้สึกโล่งสบายและบรรยากาศที่นุ่มนวลในการใช้งานพื้นที่

ภาพที่ 90 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Rolex Learning Center

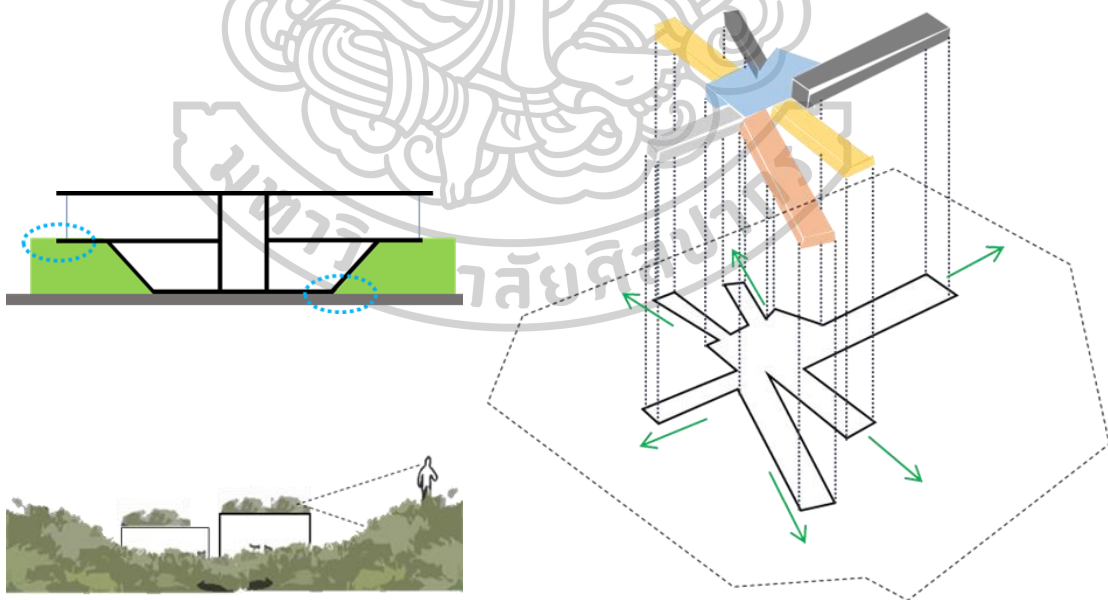
HELSINGOR PSYCHIATRIC HOSPITAL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบโครงสร้างมีลักษณะของการวางตัวอาคารแบบแผ่กระจาย (Spread) ออกไป ในขณะที่เนื้อหาของโครงสร้างทำหน้าที่ในการสนับสนุนที่ว่าง (The Dominant Spatial Order) เนื่องจากระบบที่ว่างแสดงให้เห็นถึงวิธีการเข้าถึงตัวอาคาร ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ศูนย์กลางกับส่วนอาคารที่ถูกยื่นออกไป (Linear arms) รวมไปถึงความสัมพันธ์ระหว่างภายในกับภายนอกอาคาร ส่วนระบบโครงสร้างทำหน้าที่เป็นเพียงแค่การถ่ายแรงและรับน้ำหนักเพื่อสนับสนุนพื้นที่ว่างภายในให้ตอบสนองความต้องการเหล่านั้นได้

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

โครงสร้างมีลักษณะของการวางตัวประสานไปกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ (Interlocking with surrounding landscape) เพื่อให้ตัวอาคารไม่มีความโดดเด่น แต่ทำให้อาคารมีความกลมกลืนไปกับบริบท (Silent Expression)

ภาพที่ 91 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Helsingor Psychiatric Hospital

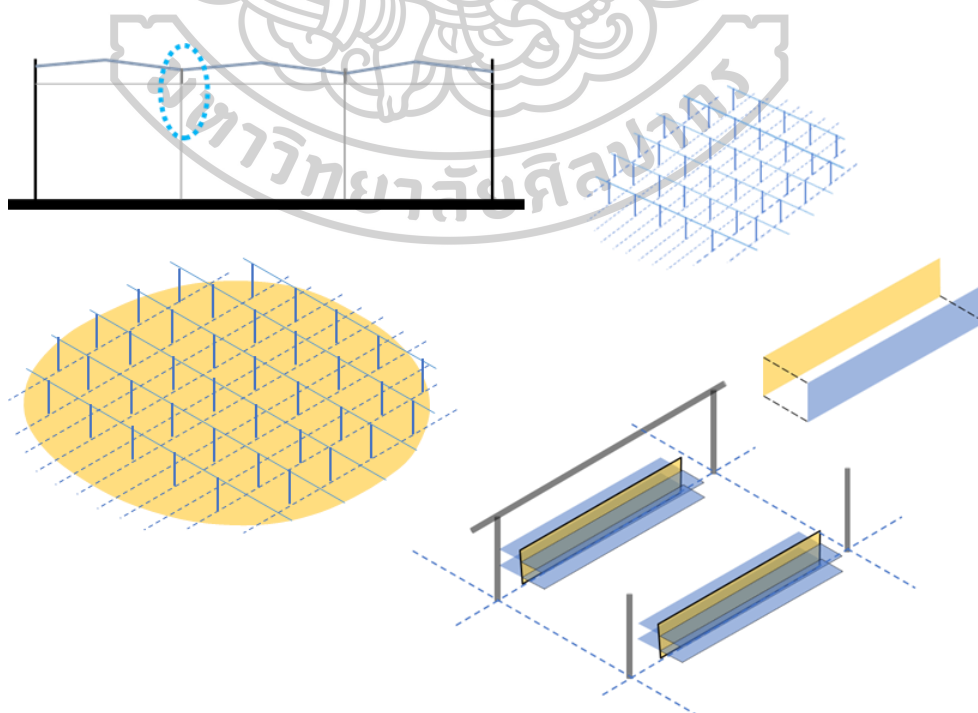
VITRA WARE HOUSE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

โครงสร้างของอาคารมีลักษณะของการเป็นโครงสร้างเบา (Light Structure) การเลือกใช้โครงสร้างเหล็กและโครงถัก (Truss) ทำให้อาคารสามารถสร้างได้ในช่วงเสาที่กว้าง (Wide Span) ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของการเป็นอาคารประเภทโรงงาน โดยระบบโครงสร้างเลือกใช้เป็นระบบพิกัด (Grid Structure) ในขณะที่รูปทรงและพื้นที่ว่างภายในมีลักษณะเป็นวงกลม (Eliptical Shape) แต่เลือกวิธีการจัดการพื้นที่แบบพิกัด (Grid Organization) เช่นเดียวกับกับระบบโครงสร้าง ดังนั้นเนื้อหาของระบบโครงสร้างจึงแสดงออกถึงความกลมกลืนระหว่างระบบโครงสร้างกับระบบที่ว่าง (The harmonic relation between structural and spatial order) ที่ทำงานร่วมกัน

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

เนื่องด้วยระบบของโครงสร้างที่สัมพันธ์ไปกับระบบพื้นที่ว่างทำให้ทิศทางหรือตำแหน่งการวางของระบบชั้นวางสินค้ากับระบบโครงสร้างถูกวางในแนวเดียวกัน ในความหมายคือการซ่อน (Hide) ส่วนของโครงสร้างและเพื่อให้ชั้นวางสินค้าดูเป็นเนื้อเดียวกับระบบของโครงสร้าง

ภาพที่ 92 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Vitra warehouse

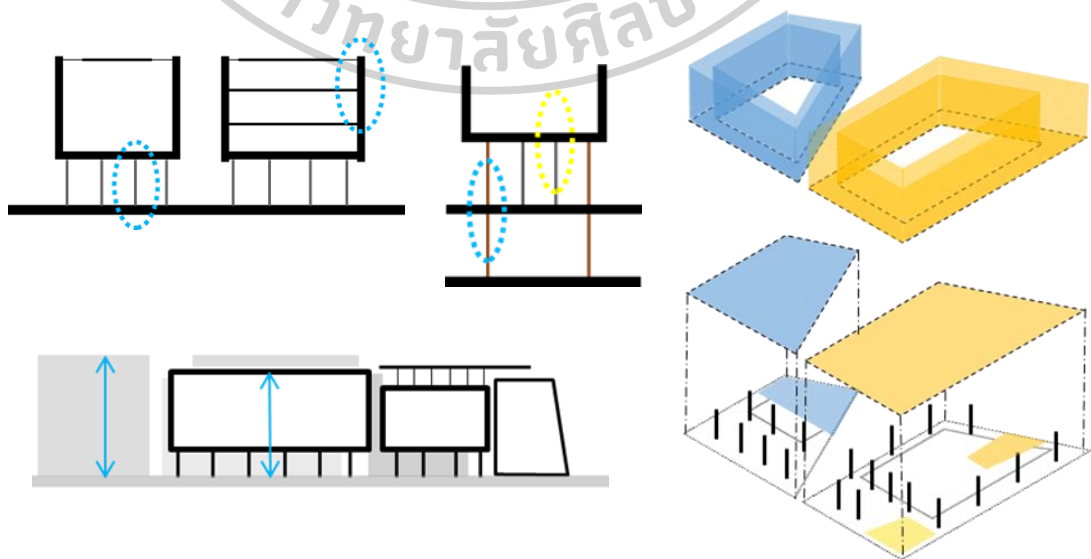
VALETTA CITY GATE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

อาคารมีลักษณะโครงสร้างที่ผสมผสานกัน โครงสร้างที่หนาและใหญ่ทำหน้าที่ในส่วนชั้นบนของอาคารเป็นลักษณะของผนังรับน้ำหนักและโครงสร้างปิดล้อม ในขณะที่ชั้นล่างมีลักษณะโครงสร้างที่เบาและโปร่งแสงจากการใช้เสาเหล็กเป็นแนว (Colonnade support) ในการรองรับน้ำหนัก รวมไปถึงโครงสร้างส่วนอื่น ๆ ที่สัมพันธ์กับพื้นดินน้อย ดังนั้นจึงสามารถแบ่งลักษณะของโครงสร้างได้เป็น 2 ส่วน ในขณะที่เนื้อหาของโครงสร้างทำหน้าที่ในการสนับสนุนที่ว่าง (The Dominant Spatial Order) เนื่องจากมีการจัดการกับระบบที่ว่างก่อน ระบบโครงสร้างจึงทำหน้าที่ในการตอบสนองความต้องการของพื้นที่ว่างเหล่านั้น

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะความสูงของอาคารมีความสัมพันธ์กับอาคารโดยรอบพื้นที่ เพื่อไม่ให้ความสูงจนเกินไป ในขณะที่เสาที่รองรับตัวอาคาร (Colonnade support) บางส่วนเป็นเสาที่ขึ้นมาจากโครงสร้างชั้นใต้ดินซึ่งเคยเป็นพื้นที่ของทางรถไฟเก่าซึ่งเป็นเหมือนตัวแทนของพื้นที่เดิมในอดีต ในขณะที่ส่วนของโครงสร้าง Perimeter Structure เป็นการแสดงถึงเทคโนโลยีใหม่ในการก่อสร้างแต่ยังคงเคารพประวัติศาสตร์และรูปแบบเดิมของพื้นที่ ในเชิงความหมายจึงเป็นการผสมผสานระหว่างความเป็นอดีตกับปัจจุบัน ความเป็นประวัติศาสตร์กับความร่วมสมัย เป็นการให้เกียรติสถานที่ (Place) ที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของพื้นที่

ภาพที่ 93 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Valetta City Gate

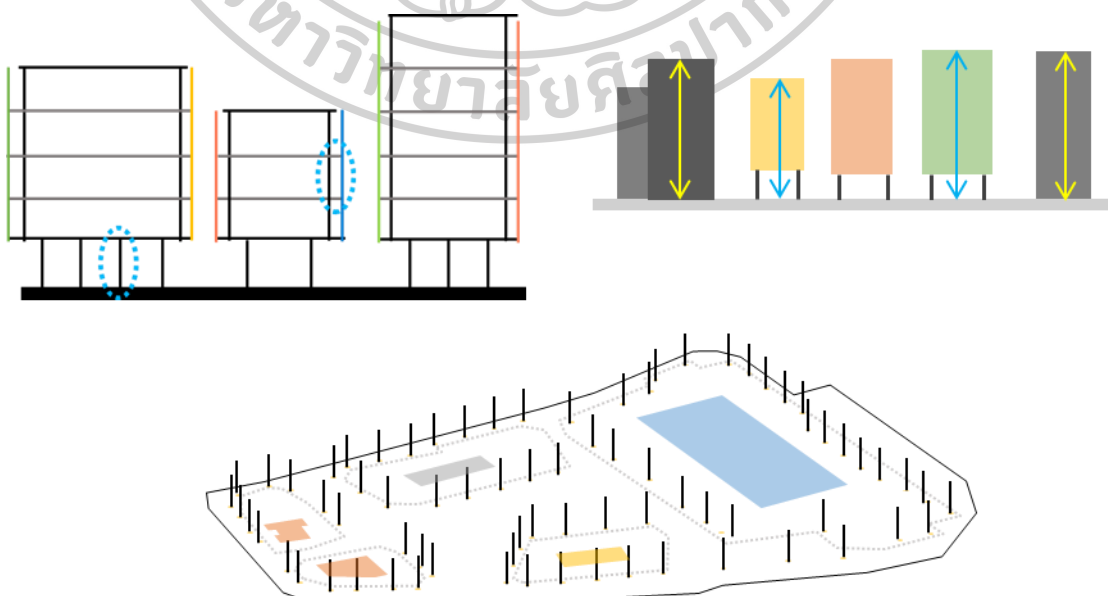
CENTRAL SAINT GILES COURT

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

โครงการแห่งนี้มีลักษณะเด่นที่ความโปร่งใสและการเข้าถึงได้ง่าย ระบบโครงสร้างจึงเน้นไปที่การทำให้อาคารมีความเบา โดยใช้ลักษณะของเสาถอย (Pillars) ในการรองรับน้ำหนักของตัวอาคารและการใช้โครงสร้างกระจกในการทำให้พื้นที่ดูโล่ง อาคารจึงมีจุดสัมผัสของโครงสร้างที่น้อยเพื่อให้มีพื้นที่ใช้สอยเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันความสูงของอาคารก็ถูกนำมาพิจารณาเพื่อไม่ให้อาคารสูงจนเกินไปจนไปบังแสงอาทิตย์ของอาคารโดยรอบ ในขณะที่แผงบังแดด (Facade) ถูกสร้างให้ยึดโยงกับแผงกระจกของอาคาร ซึ่งถูกออกแบบและคำนวณให้ทุกองค์ประกอบมีระยะและสัดส่วนที่พอดีกับพื้นที่ของอาคาร เนื้อหาของโครงการจึงเป็นการใช้โครงสร้างที่เป็นระบบนำ (The dominant Structural order) เนื่องจากสถาปนิกให้ความสำคัญกับระบบโครงสร้างในมิติที่หลากหลาย

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะของการใช้เสาถอย (Pillars Support) เพื่อสื่อสารถึงความเบาและให้ความรู้สึกของการลอยตัวของอาคารซึ่งลอยตั้งอยู่บนฐานของโครงสร้างกระจก ในขณะที่ตัวอาคารเลือกใช้เสาถอยเป็นจุดสัมผัสของตัวอาคาร เนื่องจากไม่ต้องการให้อาคารถูกสร้างจนปิดทับพื้นที่ เพื่อต้องการให้พื้นที่ทางเข้าอาคารมีปฏิสัมพันธ์กับถนนโดยรอบโครงการ

ภาพที่ 94 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Central Saint Giles Court

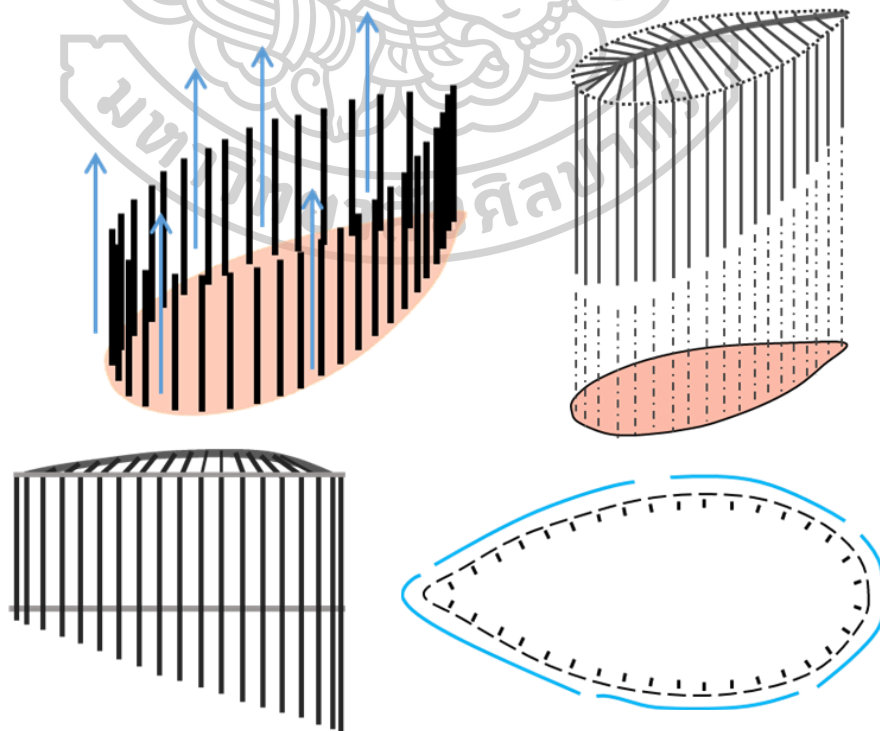
SAINT BENEDICT CHAPEL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบโครงสร้างทั้งหมดทำงานกันร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่องกัน โดย ลักษณะของโครงสร้างจะเป็นรูปแบบของสถาปัตยกรรมกระดูก (Skeleton Structure) ที่เป็นโครงสร้างทางตั้ง (Vertical) พุ่งขึ้นไปรองรับโครงสร้างหลังคา ซึ่งนอกจากระบบโครงสร้างจะสัมพันธ์กันในตัวเองแล้วยังสัมพันธ์กับระบบอื่น ๆ ของอาคารอีกด้วย เนื้อหาของโครงสร้างจึงแสดงออกถึงความกลมกลืนระหว่างระบบโครงสร้างกับระบบที่วางเข้าด้วยกัน (The harmonic relationship between structural and spatial order)

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ความหมายของของระบบโครงสร้างยังคงสัมพันธ์กับการสื่อสารเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา นั่นคือส่วนของโครงสร้างทางตั้ง (Vertical Structure) ที่มีลักษณะของเส้นที่พุ่งตรงขึ้นไป ซึ่งเป็นตัวแทนสัญลักษณ์ของการขึ้นไปหาพระเจ้า (Approaching to God) ในขณะเดียวกันความถี่ (Frequency) ของการวางตัวของส่วนโครงสร้างทางตั้งค่อนข้างมีความถี่มากจึงให้ความรู้สึกของการโอบล้อม (Sense of protection)

ภาพที่ 95 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง Saint Benedict Chapel

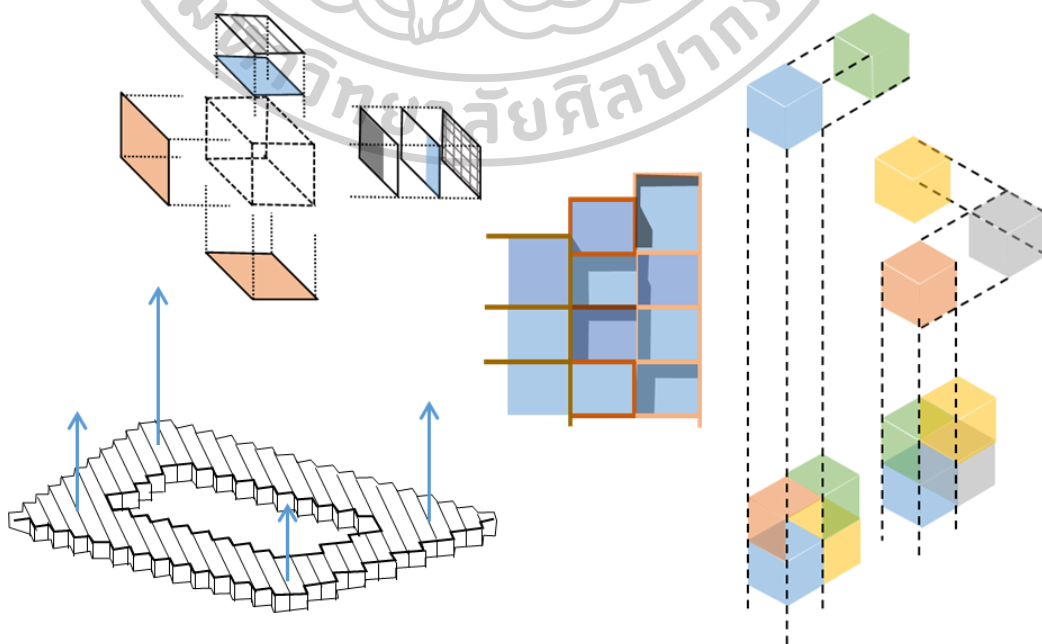
79 & PARK

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบโครงสร้างมีลักษณะเป็นหน่วยของ Modular ขนาด 3.6*3.6 เมตร ที่ถูกประกอบขึ้นผ่านระบบการจัดการพื้นที่แบบพิกัด (Grid Organization) ซึ่งล้อมรอบลานตรงกลาง โดยความสูงของอาคารถูกค้ำจุนจากมุมของอาคารที่อยู่ไกลที่สุดจากสวนสาธารณะและอุทยานแห่งชาติ โครงสร้างของอาคารที่มุมนั้นจึงถูกยกสูงขึ้นไปสูงสุดประมาณ 35 เมตร เพื่อเพิ่มมิติของการรับแสงและมุมมองและถูกลดทอนระดับความสูงลงไปยังจุดต่ำสุดของอาคารที่ประมาณ 7 เมตร เพื่อสร้างความสมดุลของมิติการรับแสงและมุมมองให้เกิดขึ้นทั่วทั้งอาคาร เนื้อหาของโครงสร้างจึงทำหน้าที่ในการสนับสนุนที่ว่าง (The dominant Spatial order) เป็นการสร้างการเชื่อมต่อที่แข็งแรงทั้งองค์ประกอบภายในตัวอาคารเองและกับธรรมชาติโดยรอบ

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ระบบของโครงสร้างเป็นการแสดงออกถึงการลดทอน (Reduce) ขนาดของอาคารผ่านภาษาของ Pixelated ของตัว Modular ซึ่งขนาดของ modular สัมพันธ์กับสัดส่วนและระยะของมนุษย์ (Human scale) ทำให้ภาษาของอาคารถูกสื่อสารออกมาผ่านวิธีการก่อรูปของอาคาร ทำให้อาคารมีความนุ่มนวลมากขึ้นไม่ดูแข็งกร้าวจนเกินไป

ภาพที่ 96 แผนภาพ (Diagram) ของระบบโครงสร้าง 79 & Park

4.2.3 ระบบสภาพปิดล้อม

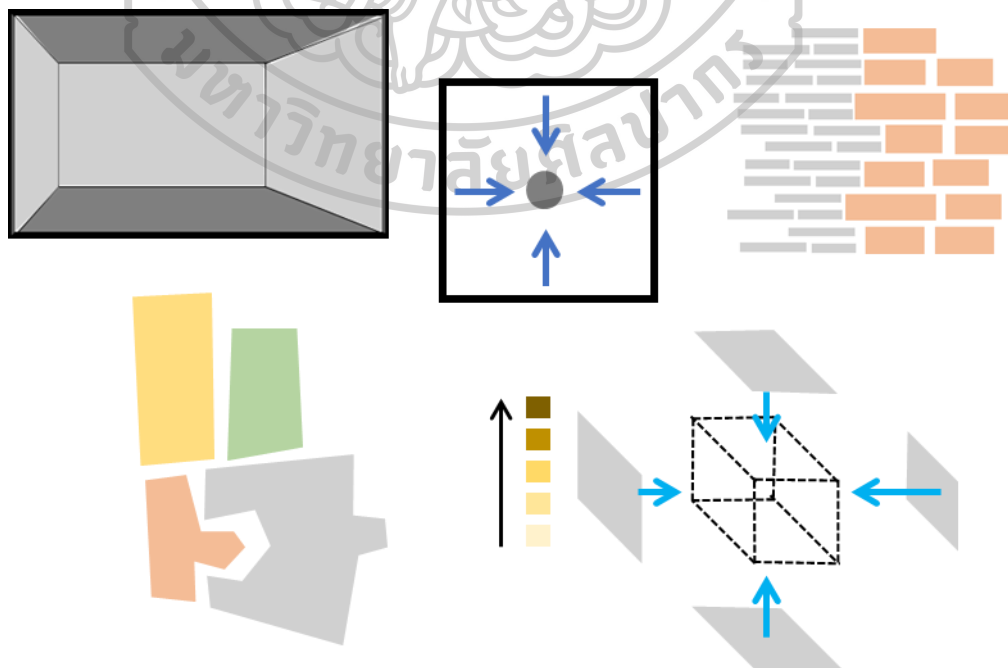
KOLUMBA MUSEUM

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของการปิดล้อมที่สมบูรณ์ ทุกส่วนของพื้นที่การใช้งานถูกปกคลุมด้วยเปลือกของอาคาร โดยวัสดุที่เลือกใช้เป็นอิฐ (Brick) ที่ถูกสั่งทำพิเศษเพื่อโครงการนี้โดยเฉพาะเพื่อให้ขนาดและสัดส่วนมีระยะที่เหมาะสมกับรอยต่อของอิฐเก่า ในขณะที่การเว้นช่องว่างของอิฐที่เป็นรูปแบบ Irregular เป็นการดึงแสงเพื่อสร้าง Dynamic Quality ภายในอาคาร ระดับของการปิดล้อมจึงค่อนข้างสูงเนื่องจากมีช่องเปิดในปริมาณที่น้อย ส่วนขอบเขต (Boundary) แต่ละส่วนถูกแบ่งแยกอย่างชัดเจน

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

รูปแบบของการเว้นช่องอิฐที่มีลักษณะของความไม่สม่ำเสมอ (Irregular) เนื่องด้วยถูกวางในส่วนที่เป็นซากปรักหักพังของโบสถ์เก่า หรือพื้นที่เดิมจึงอาจเป็นการสื่อความหมายในทางศาสนา (Spiritual Significance) ที่แสงเป็นตัวแทนหรือสัญลักษณ์ของพระเจ้าและความศักดิ์สิทธิ์ ในขณะที่เปลือกอาคารการผสมผสานระหว่างอิฐเก่าและใหม่ให้ความรู้สึกขัดแย้งกันของขนาด สัดส่วนและสี แต่มีความกลมกลืนกันในแง่ของการก่อรูป (Masonry)

ภาพที่ 97 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Kolumba Museum

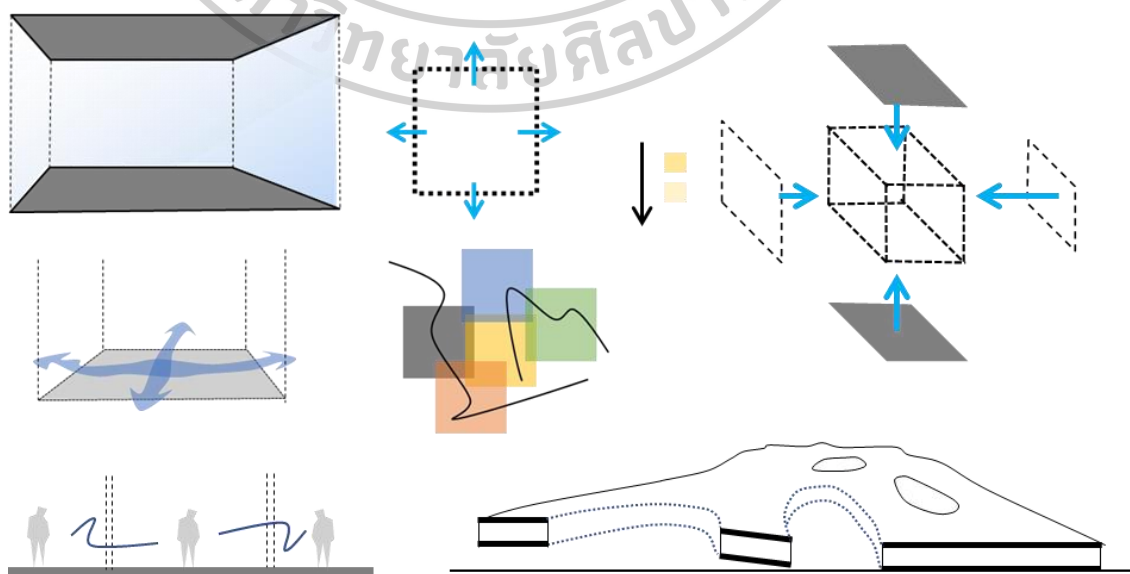
ROLEXLEARNING CENTER

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของความโปร่งใส ไม่มีการกั้นหรือแบ่งพื้นที่ อาคารไม่มีระบบของการปิดล้อมที่ชัดเจน วัสดุที่ใช้เป็นกระจกและคอนกรีตทำให้อาคารมีความทะลุโปร่งสามารถมองผ่านทะลุเข้าไปในอาคาร กระจกหรือเปลือกอาคารทำหน้าที่ในการกำหนดขอบเขตตัวอาคารแต่ไม่ได้ช่วยในเรื่องของการปิดล้อม ระดับความสัมพันธ์ของภายในกับภายนอกจึงค่อนข้างสูง ในขณะที่ระดับของการปิดล้อมอยู่ในระดับที่ต่ำเนื่องจากการใช้วัสดุและการไม่มีผนังในการแบ่งหรือกั้นพื้นที่ตามที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น รวมถึงลักษณะของตัวอาคารที่มีบางส่วนถูกยกตัวลอยเหนือพื้นจึงยิ่งทำให้ระดับของการปิดล้อม ยิ่งน้อยลงไปอีก อาคารถูกปิดล้อมแค่เพียงระนาบเหนือหัว ในขณะที่ขอบเขตของอาคารค่อนข้างเบาบางจนแทบไม่มีขอบเขตของการแบ่งพื้นที่ภายในที่ชัดเจน แต่การเจาะพื้นที่เป็นลานเป็นการสร้างขอบเขตที่ทำให้แบ่งแยกขอบเขตระหว่างภายในกับภายนอกอาคารได้

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

การไม่มีผนังกั้นหรือส่วนที่แบ่งแยกพื้นที่ออกจากกันอย่างชัดเจนเป็นการเอื้อให้ผู้ใช้งานมีโอกาสในการค้นหาพื้นที่ มีอิสระในการเดินภายในอาคาร ในขณะเดียวกันพื้นที่ที่ไม่ได้กำหนดหน้าที่การใช้งาน (Non-Functional space) ทำให้ผู้ใช้งานสามารถตีความและกำหนดนิยามการใช้งานพื้นที่เองได้ ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นที่หรือวิธีการใช้งานพื้นที่ได้

ภาพที่ 98 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Rolex Learning Center

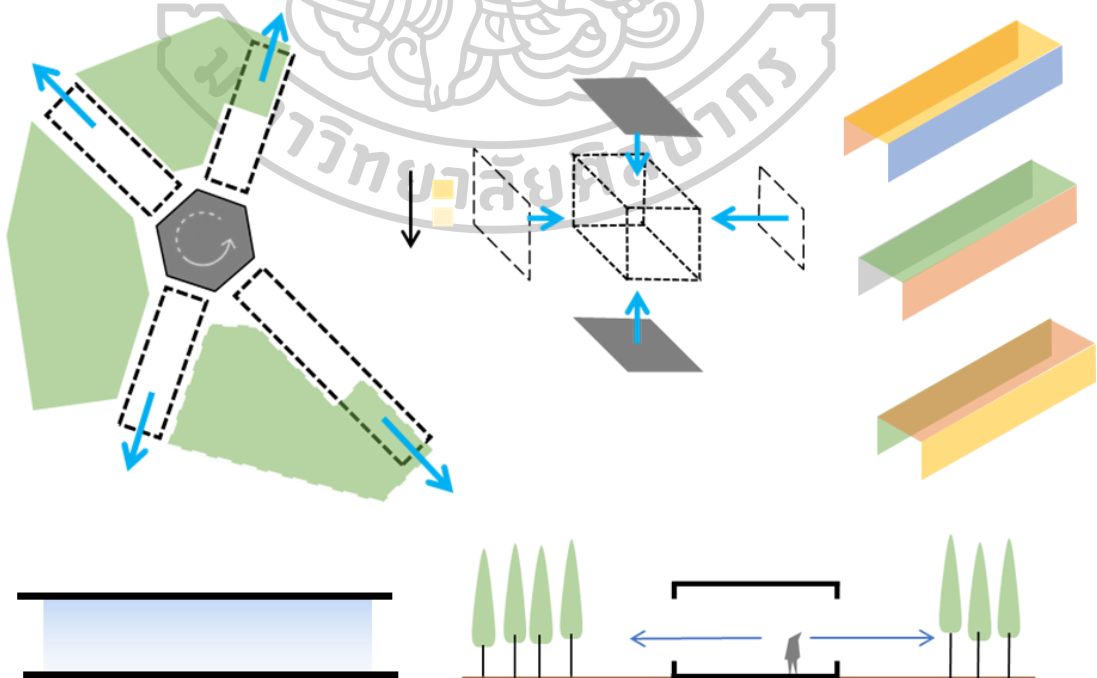
HELSINGOR PSYCHIATRIC HOSPITAL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของความโปร่งใส อาคารไม่ได้ถูกปิดล้อมด้วยรูปทรงของตัวอาคารเอง เนื่องจากส่วนรัศมีของอาคาร (Linear Arms) พยายามที่จะยื่นออกมาจากจุดศูนย์กลางอาคารเพื่อที่จะแยกตัวเองออกมาอย่างอิสระ (Isolated) อาคารจึงไม่ได้ปิดล้อมด้วยตัวมันเอง แต่ถูกปิดล้อมด้วยสภาพแวดล้อมของพื้นที่แทน วัสดุที่ใช้เป็นกระจกและคอนกรีต ระดับของการปิดล้อมอยู่ในระดับที่ต่ำเนื่องจากลักษณะรูปทรงของอาคารและความสัมพันธ์ระหว่างตัวอาคารกับสภาพแวดล้อม อาคารเปิดรับธรรมชาติภายนอกเข้ามาเต็มที่ ในขณะที่ขอบเขตของอาคารถูกกำหนดทิศทางอย่างชัดเจนห้องพักมีความเป็นส่วนตัวสูงไม่ถูกรบกวน

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ตัวอาคารถูกยื่น (Cantiliver) ตัวเข้าไปในสภาพแวดล้อมในทิศทางที่หลากหลาย เป็นการ Isolate ตัวอาคารออกมาให้ได้มากที่สุด เพื่อให้คนไข้รู้สึกผ่อนคลายไม่ได้รู้สึกถึงการควบคุมหรือกดดันจากการเฝ้าสังเกตการณ์ ในขณะที่สี (Colors) ของพื้นที่ภายในที่มีสีสันสดใสเป็นการช่วยฟื้นฟูบำบัดในเชิงจิตวิทยาเพื่อให้คนไข้รู้สึกสบายใจในการใช้พื้นที่

ภาพที่ 99 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Helsingor Psychiatric Hospital

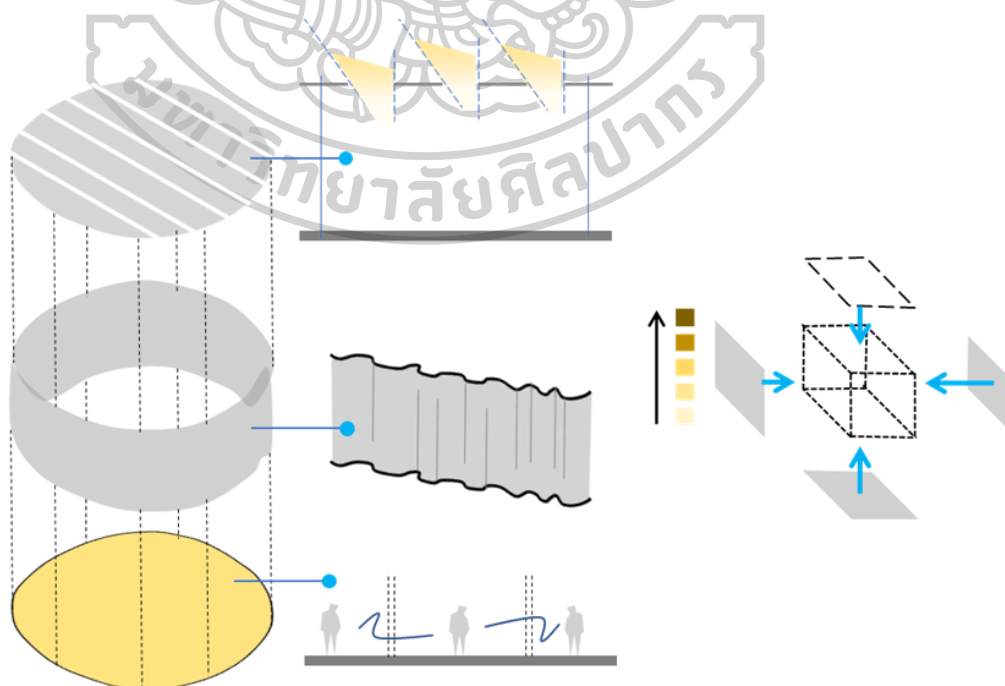
VITRA WARE HOUSE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของการปิดล้อมที่ชัดเจนเปลือกอาคารมีลักษณะของผิวสัมผัส (Texture) ที่โดดเด่น โดยวัสดุที่ใช้เป็น Double layer Acrylic Glass ตัวอาคารมีระดับการปิดล้อมที่ค่อนข้างสูงเนื่องด้วยผนังหรือเปลือกอาคารถูกปิดทึบมีช่องแสงเพียงเล็กน้อยบริเวณจุดสูงสุดของเปลือกอาคารที่ทำหน้าที่ในการดึงแสง แต่ในขณะเดียวกันส่วนระนาบเหนือหัว (Overhead plane) เลือกใช้เป็น skylight ในแนวยาวไปสุดตัวอาคารทำให้ได้รับแสงในปริมาณที่มากเพื่อช่วยในการสร้างภาวะน่าสบายในการทำงานให้กับ User ที่เป็นพนักงาน ในขณะที่ขอบเขตของอาคารไม่มีผนังในการกั้นพื้นที่ ชั้นวางสินค้าถูกใช้เป็นตัวกำหนดขอบเขตของพื้นที่ใช้สอยแบบหลวม ๆ

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

วัสดุที่เลือกใช้อย่าง Double Layer Acrylic Glass ทำให้อาคารดูมีขนาดที่เล็กลง ทำให้มีลักษณะหรือ Impression ของความเบาบาง ในขณะที่ Skylight ที่วางอยู่บนหลังคาอาคารที่มีลักษณะเป็นแนวยาวไปสุดตัวอาคาร ทำให้พื้นที่ว่างภายในมีขนาดที่เล็กลงสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

ภาพที่ 100 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Vitra Warehouse

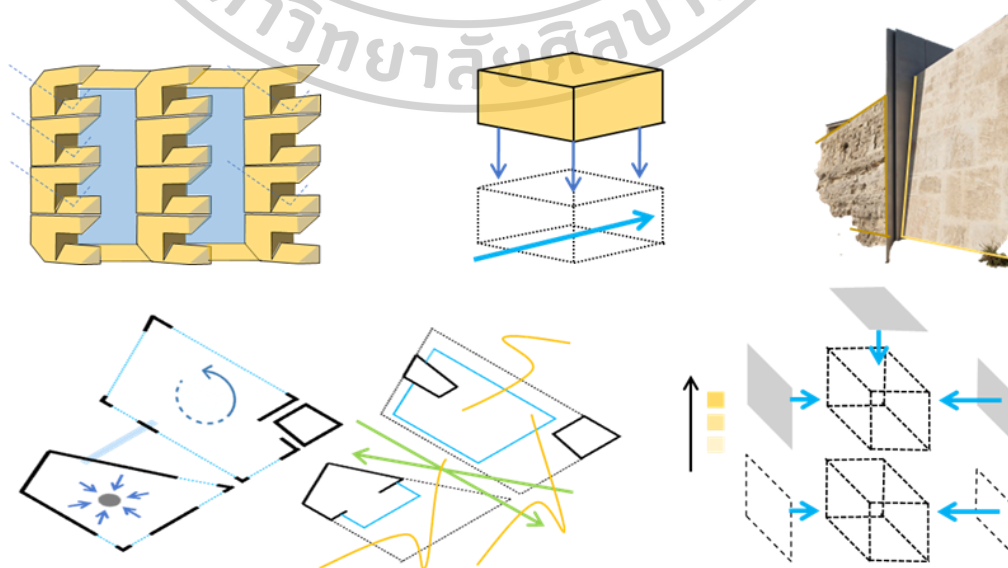
VALETTA CITY GATE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารถูกแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือลักษณะของความโปร่งใส (Transparent) ที่ถูกปิดล้อมด้วยผนังกระจก ในขณะที่อีกส่วนคือการปิดล้อมด้วยผนังทึบ (Solid) โดยวัสดุที่เลือกใช้เป็นหินและกระจก โดยหินที่ใช้เป็นวัสดุท้องถิ่นที่ถูกนำมาทำเป็นโครงสร้างแผงบังแดด (Facade) ที่มีการแกะสลักหินไม่ใช่เพื่อการตกแต่งแต่เป็นการสร้าง “Filigree” ที่ถูกคำนวณและออกแบบมาเพื่อกรองแสงอาทิตย์และให้แสงธรรมชาติเข้าสู่ตัวอาคารอย่างนุ่มนวล ทำให้ระดับของการปิดล้อมอาคารถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ชั้นล่างที่เลือกใช้เป็นกระจกและเสาเหล็กทำให้อาคารมีความโปร่ง ผู้ใช้งานสามารถเดินทะลุผ่านได้ มีความสัมพันธ์กับถนนเส้นหลัก ในขณะที่ชั้นบนของอาคารระดับการปิดล้อมค่อนข้างสูงจากการใช้เปลือกอาคารที่มีความทึบตันและช่องเปิดในปริมาณที่น้อย ซึ่งสัมพันธ์กับการใช้งานที่เป็นส่วนของสำนักงานและห้องประชุมสภาที่ต้องการความเป็นส่วนตัว

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะของหินที่นำมาใช้มีความใกล้เคียงในเรื่องของสีและผิวสัมผัสกับอาคารบริบทโดยรอบเพื่อต้องการให้อาคารเล่าเรื่องราวของพื้นที่ในภาษาเดียวกัน ในขณะที่ภาษาที่เกิดขึ้นจากรูปแบบของแผงบังแดดเป็นการแสดงให้เห็นถึงเทคโนโลยีการก่อสร้างที่ถูกคำนวณองศาของการก่อรูปอย่างถี่ถ้วนเพื่อให้แผงบังแดดมีประสิทธิภาพในการทำงานมากที่สุด

ภาพที่ 101 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Valetta City Gate

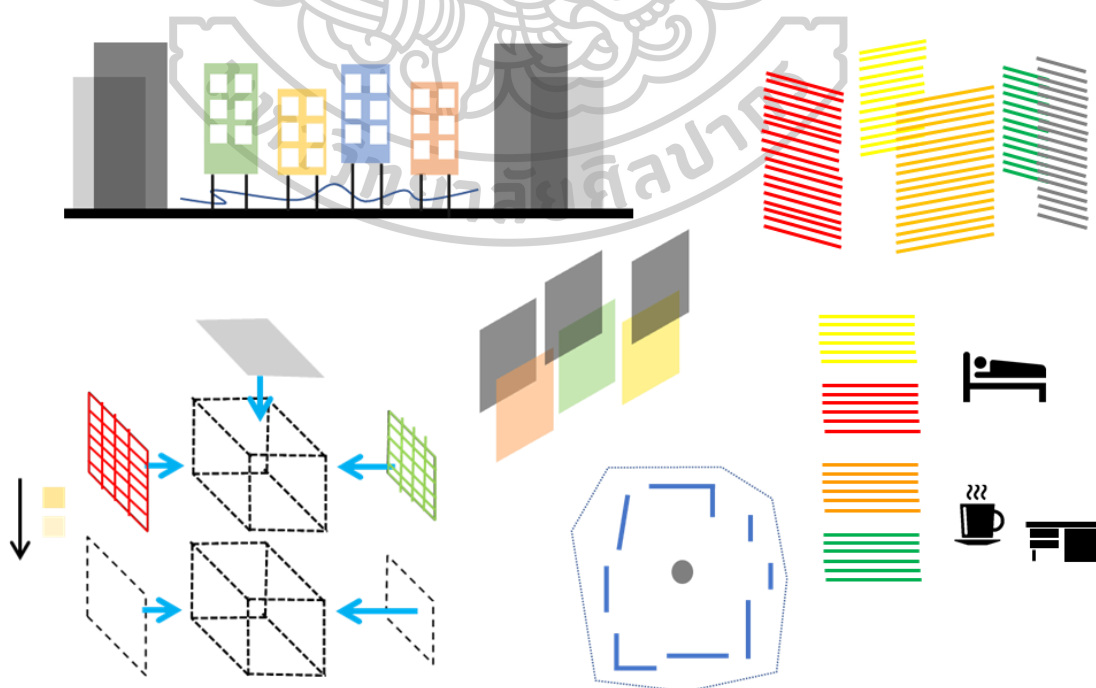
CENTRAL SAINT GILES

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของความโปร่งใส (Transparent) จากรูปแบบของการใช้ผนังกระจกและเสาลอยในขณะที่ Courtyard ตรงกลางมีลักษณะของการปิดล้อมจากอาคารโดยรอบเสมือนกับแผงกั้นด้านข้าง (Side Barrier) วัสดุที่เลือกใช้เป็นกระจก เหล็ก และแผงบังแดด (Facade) ที่ทำจากเซรามิก (Ceramic) ดังนั้นระดับของการปิดล้อมจึงอยู่ในระดับที่ต่ำ เนื่องด้วยลักษณะของการใช้กระจกและเสาลอยในชั้นล่างของอาคารตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ในขณะที่ชั้นบนอาคารเลือกเจาะช่องเปิด (Openings) ในปริมาณที่มากเพื่อดึงแสงและสร้างมุมมองให้กับอาคารอย่างทั่วถึง ในขณะที่ขอบเขตของอาคารถูกกำหนดจากการวางตำแหน่งของเสาลอยโดยรอบพื้นที่โครงการ

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

การเลือกใช้สีของแผงบังแดด (Facade) เพื่อเป็นการจำแนกประเภทของพื้นที่การใช้งานที่มีความแตกต่างกัน (Classify Function) ในขณะเดียวกันรูปแบบของแผงบังแดดมีลักษณะและหน้าตาที่คล้ายกันกับอาคารโดยรอบ เพื่อต้องการให้เกิด Dialogue กับสภาพแวดล้อมโดยรอบ

ภาพที่ 102 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Central Saint Giles Court

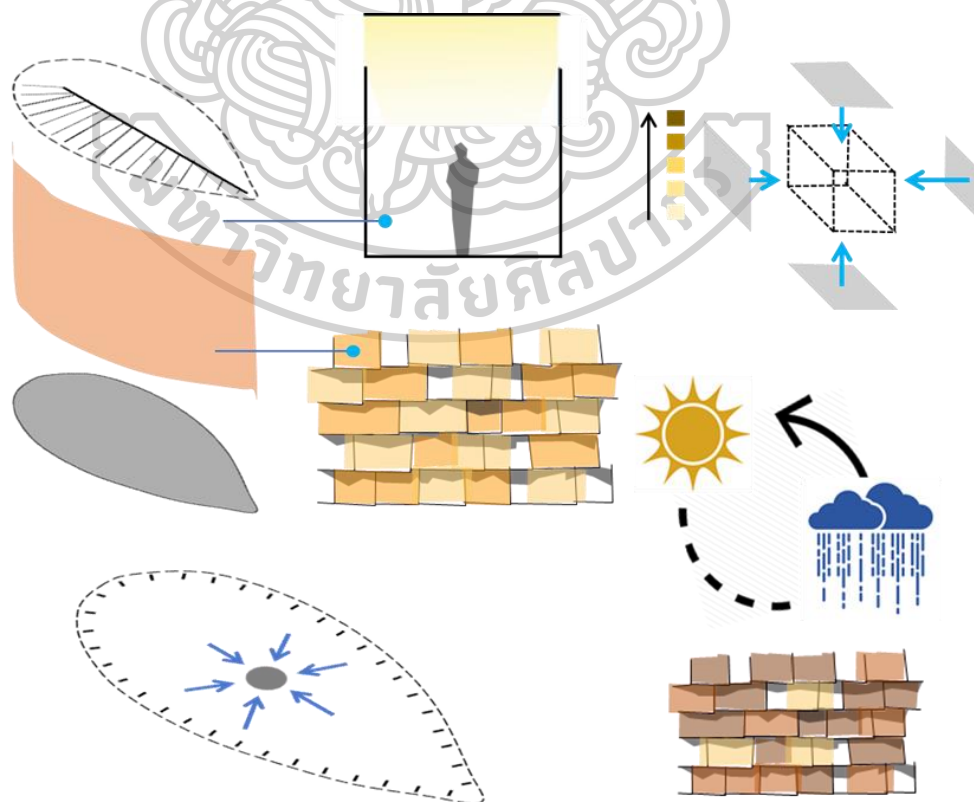
SAINT BENEDICT CHAPEL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมของอาคารมีลักษณะของการห่อหุ้มพื้นที่ (Envelope) แบบสมบูรณ ในขณะเดียวกันเปลือกอาคารให้พื้นผิวสัมผัสที่มีความเป็นธรรมชาติ โดยวัสดุที่ใช้เป็นกระเบื้องไม้กับ cedar wood เพื่อให้อาคารมีความสัมพันธ์กับบริบทของพื้นที่ โดยระดับของการปิดล้อมค่อนข้างสูงเนื่องด้วยเปลือกอาคารรวมไปถึงหลังคาที่มีลักษณะของการห่อหุ้มพื้นที่ แต่มีการเปิดแนวช่องแสงบริเวณเหนือสุดของผนังเพื่อกระจายแสงเข้าสู่ตัวอาคาร ในขณะที่ขอบเขตของอาคารมีความกลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน (Homogenous)

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

เปลือกของอาคารที่ใช้เป็นกระเบื้องไม้เพื่อต้องการสื่อสารถึงการสร้างชีวิตให้กับงานสถาปัตยกรรม สถาปนิกตั้งใจที่จะใช้วัสดุธรรมชาติในการทำให้อาคารมีร่องรอยการกัดกร่อนของสภาพดินฟ้าอากาศ ร่องรอยของกาลเวลาที่แสดงผ่านเปลือกอาคารที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ภาพที่ 103 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม Saint Benedict Chapel

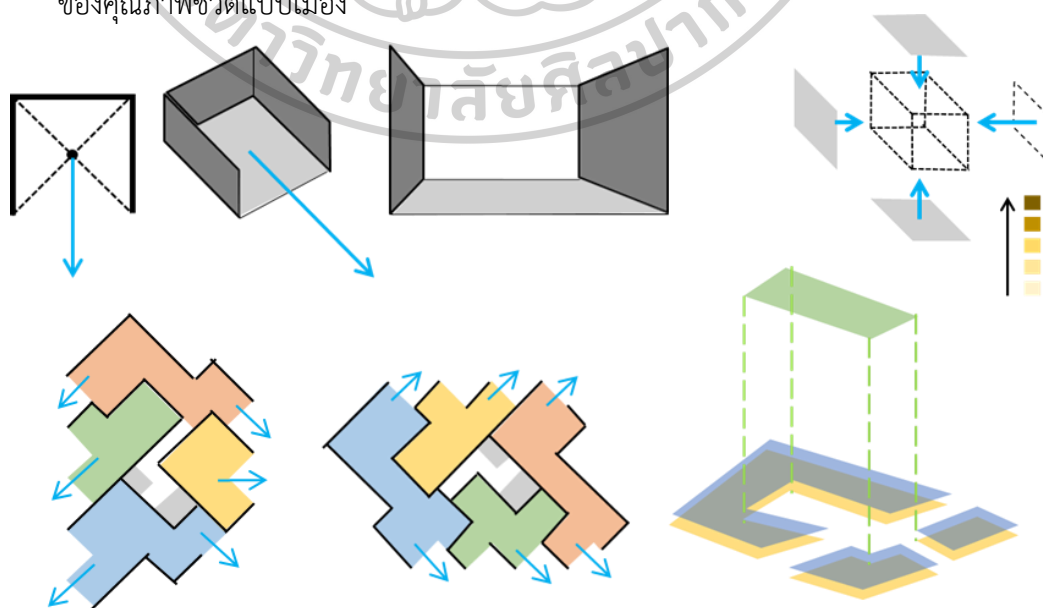
79 & PARK

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบสภาพปิดล้อมมีลักษณะเป็น Modular ที่มีการปิดล้อมใน 3 ระนาบ (Plane) และเปิดโล่งในระนาบที่ 4 ทำให้อาคารมีลักษณะของการเป็นรูพรุน อาคารดูไม่ทึบตันและปิดล้อมโดยสมบูรณ์ ทำให้สภาพปิดล้อมของอาคารยังมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นส่วนของ Courtyard ตรงกลางและส่วนที่เป็นสวนธารณะและอุทยานแห่งชาติรอบอาคาร อีกทั้งลักษณะของการประกอบหรือการก่อรูปทางสถาปัตยกรรมที่เป็นลักษณะของการลดหลั่น (cascading) ทำให้ตัวอาคารมีมิติของการปิดล้อมที่สอดคล้องกับรูปแบบการใช้งานของอาคาร โดยวัสดุที่ใช้เป็น cedar wood และกระจกเพื่อสะท้อนถึงความเป็นธรรมชาติและสัมพันธ์กับบริบทโดยรอบ ในขณะที่ระดับของการปิดล้อมอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูงเนื่องด้วยตัว Modular ของห้องพักเองและส่วนของตัวอาคารที่มีการปิดล้อม Courtyard

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะของ Courtyard ตรงกลางอาคารให้ความรู้สึกถึงความเงียบสงบ ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความรู้สึกของการเป็นเจ้าของพื้นที่ (Sense of belonging) จากองค์ประกอบทั้งหมดของอาคาร ในขณะที่ตัว Modular ของห้องพักสื่อสารถึงการอยู่อาศัย (dwellings) ในรูปแบบที่สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันก็ตอบสนองความต้องการของคุณภาพชีวิตแบบเมือง

ภาพที่ 104 แผนภาพ (Diagram) ของระบบสภาพปิดล้อม 79 & Park

4.2.4 ระบบทางสัญจร

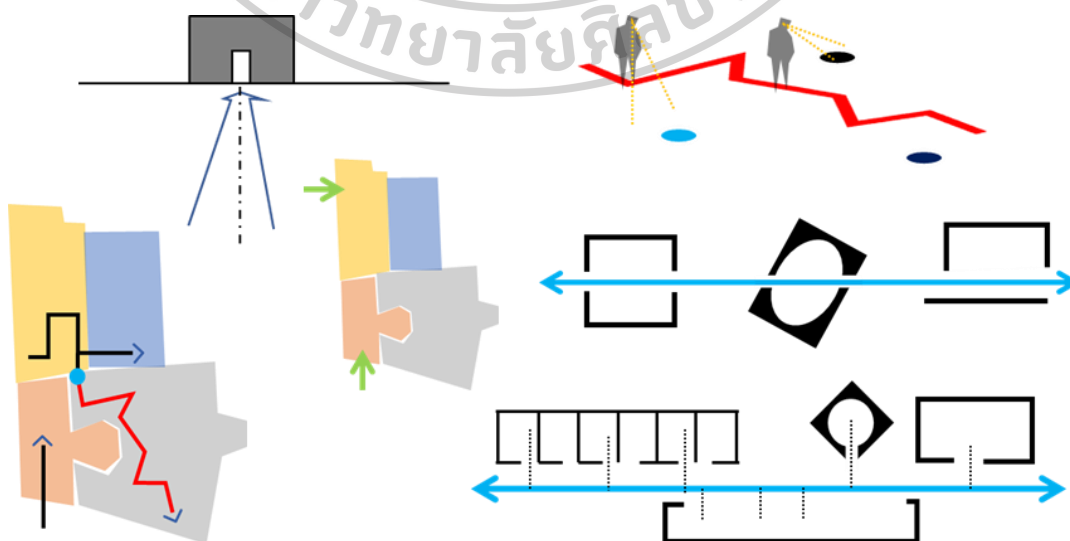
KOLUMBA MUSEUM

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยเนื้อหาของทางสัญจรนั้น ทางเข้า (Approach) จะเข้าทางด้านหน้าของตัวอาคารซึ่งมี 2 จุด คือ ทางเข้าส่วนของพิพิธภัณฑ์และทางเข้าส่วนของโบสถ์ซึ่งแยกส่วนกันอย่างชัดเจน ในขณะที่รูปแบบของทางสัญจรจะเป็นลักษณะเชิงเส้น (Linear) ทั้งในส่วนที่เป็นพิพิธภัณฑ์และส่วนของพื้นที่จัดแสดงโบราณสถาน ซึ่งมีความแตกต่างกันของรูปทรง โดยส่วนของพิพิธภัณฑ์จะมีลักษณะเป็นเส้นตรง ในขณะที่ส่วนพื้นที่จัดแสดงจะมีลักษณะคดเคี้ยว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงเนื้อหาความสัมพันธ์ของทางสัญจรกับพื้นที่ว่างนั้นคือส่วนของพิพิธภัณฑ์ทางเดินจะเป็นลักษณะของการเดินโดยผ่านพื้นที่ (Pass by space) ซึ่งทางเดินทำหน้าที่ในการเชื่อมพื้นที่ว่างเข้าด้วยกัน แต่ในขณะที่ทางเดินส่วนพื้นที่จัดแสดงเป็นลักษณะของการเดินทะลุผ่านพื้นที่ (Pass through Space) ซึ่งเป็นการกำหนดทิศทางของการเดินของผู้ออกแบบที่ต้องการให้ผู้เยี่ยมชมเดินผ่านจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะของทางเดินพื้นที่จัดแสดงที่มีลักษณะคดเคี้ยว (Zigzag) เพื่อต้องการให้ผู้ใช้งานมีระยะทางในการเดินมากขึ้น เพื่อให้ผู้ใช้งานใช้เวลาอยู่กับพื้นที่แห่งนี้ในการรับรู้ (Percept all layer exposed) และสัมผัสถึงถึงเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกจัดแสดง

ภาพที่ 105 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Kolumba Museum

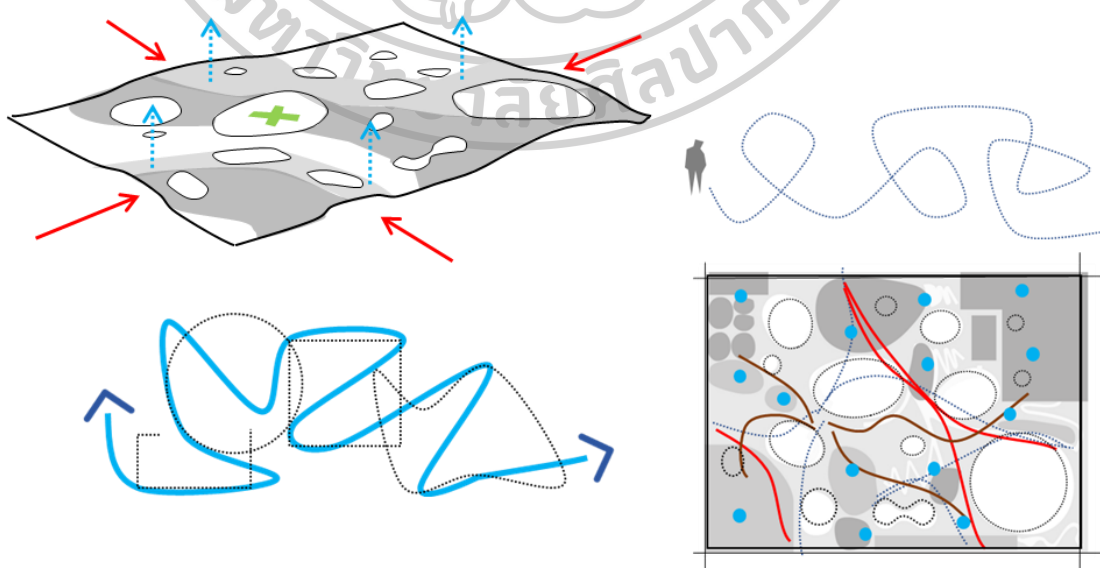
ROLEXLEARNING CENTER

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยทางเข้า (Approach) สามารถเข้าได้จาก 4 ทิศทางของตัวอาคาร ซึ่งทะลุผ่านตัวอาคารที่ถูกยกลอยสูงขึ้นที่มุ่งไปสู่ศูนย์กลางของอาคาร เป็นความพยายามของสถาปนิกที่ต้องการให้คนเข้าอาคารในจุดเดียว ในขณะที่รูปแบบของทางสัญจรจะไม่มีทิศทางที่ชัดเจน เป็นการเคลื่อนที่ที่มีความอิสระหรือลักษณะการเดินทางแบบ Organic ที่มีความเป็นธรรมชาติ เนื่องจากขอบเขตระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับทางสัญจรถูกขจัดให้หายไป แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาของความสัมพันธ์ระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่าง คือพื้นที่ว่าง (Space) และทางสัญจร (Circulation) ถูกผสมผสาน (Blend in) กันจนกลายเป็นเนื้อเดียวกันไม่สามารถแยกทางสัญจรออกจากพื้นที่ว่างได้

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะของทางสัญจร สถาปนิกให้ความหมายไว้ว่าเป็นแนวคิดที่ได้มาจากพฤติกรรมกรรมการเคลื่อนที่ของมนุษย์ โดยสถาปนิกเชื่อว่ามนุษย์ไม่ได้เดินเป็นเส้นตรงเหมือนทางรถไฟ แต่มีลักษณะการเดินทางโค้งที่มีความเป็นธรรมชาติ (Move in curve organically) เพราะเส้นตรงจะทำให้เกิดทางแยกหรือสิ่งกีดขวาง แต่วิถีของเส้นโค้งจะทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ (Interaction)

ภาพที่ 106 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Rolex Learning Center

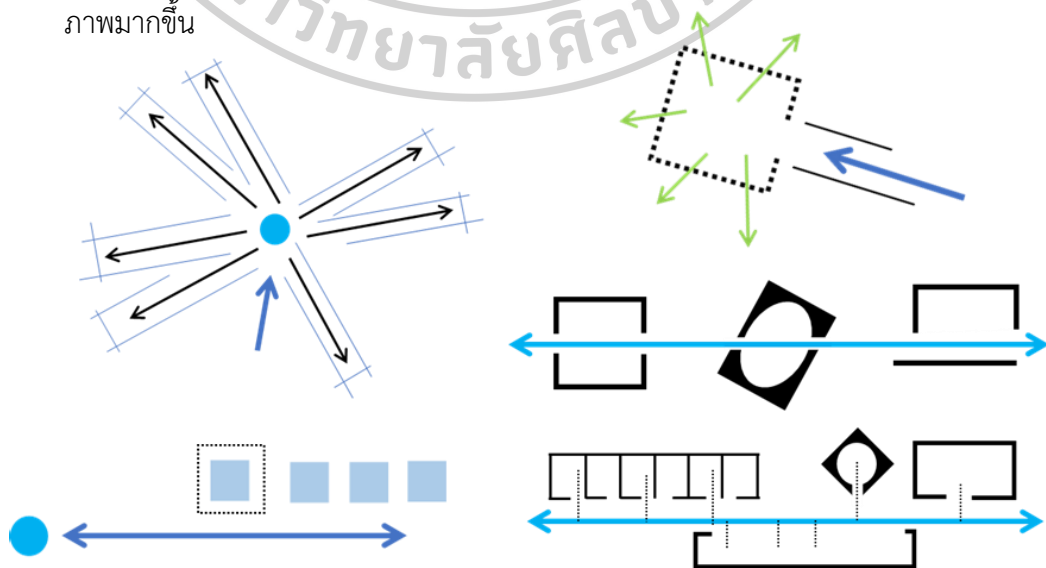
HELSINGOR PSYCHIATRIC HOSPITAL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยทางเข้า (Approach) สามารถเข้าถึงได้จากตรงส่วนกลางของอาคารที่อยู่ตรงกลาง แล้วค่อยกระจายตัวไปตามส่วนต่าง ๆ ของอาคาร โดยรูปแบบของทางสัญจรจะเป็นลักษณะแบบรัศมี (Radial) เป็นรูปแบบที่สามารถควบคุมการเข้าถึงรวมถึงระบบทางสัญจรได้ดีเนื่องจากการจะเข้าไปยังส่วนต่าง ๆ ของอาคารจะต้องผ่านพื้นที่ส่วนกลางเป็นอันดับแรก อีกทั้งยังสามารถกรอง (screen) ผู้ใช้งานได้ง่ายซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการสร้างความเป็นส่วนตัว (Privacy) ให้กับคนไข้ โดยเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่างจะเป็นรูปแบบของการเดินโดยผ่านพื้นที่ (Pass by space) ทางเดินมีทิศทางเป็นแนวแกนที่ชัดเจนซึ่งเชื่อมต่อกับพื้นที่ห้องพัก อีกทั้งยังมีพื้นที่ส่วนของ common space ที่เชื่อมระหว่างตัวอาคารเข้าด้วยกันเพื่อช่วยลดระยะทางในการเดิน ในขณะที่อีกรูปแบบจะเป็นลักษณะของการเดินทะลุผ่านพื้นที่ (Pass through space) ซึ่งเกิดขึ้นตรงพื้นที่ส่วนกลางของอาคารเป็นทางผ่านที่กระจายไปยังส่วนอื่น ๆ ของอาคาร

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะทางสัญจรเป็นเส้นตรงในแนวยาวเพื่อสร้างระยะห่าง (Distance) ระหว่างส่วนกลางของอาคารกับส่วนของห้องพักเพื่อไม่ให้ถูกรบกวนได้ง่าย เพิ่มระดับความเป็นส่วนตัว คนไข้สามารถซึมซับกับบรรยากาศของสภาพแวดล้อมได้เต็มที่ ทำให้การฟื้นฟูประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพที่ 107 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Helsingor Psychiatric Hospital

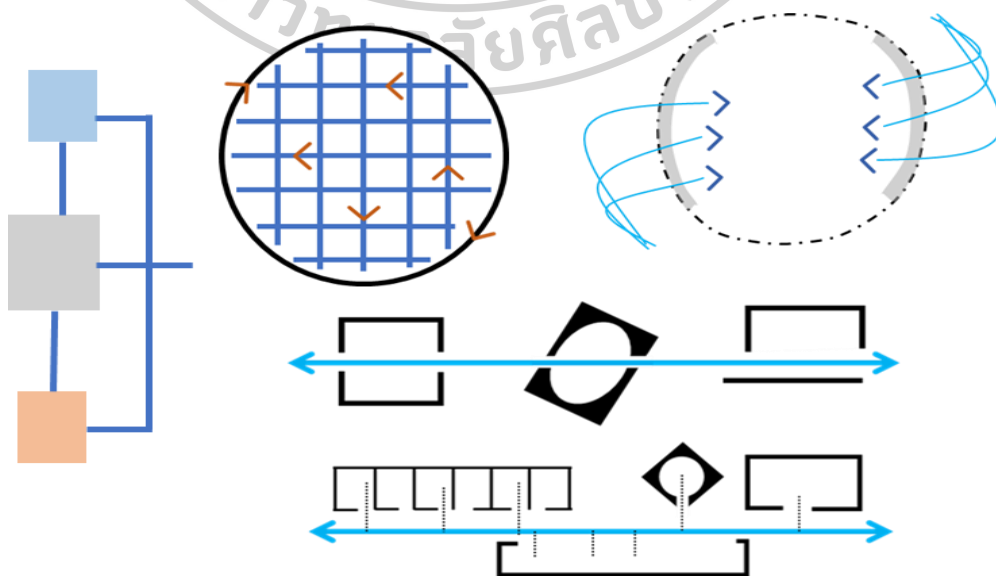
VITRA WARE HOUSE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยตัวอาคารถูกพัฒนารูปทรงของอาคารให้เป็นรูปวงกลมเพื่อไม่ต้องการให้อาคารมีส่วนหน้า - หลัง ซึ่งเป็นการจำกัดพื้นที่การเข้าถึง ดังนั้นรูปทรงวงกลมจึงไม่มีส่วนหน้าหลังอาคาร ทำให้การเข้าถึงเกิดขึ้นบริเวณผิวโค้งของอาคารโดยรอบ ซึ่งทำให้รถบรรทุกสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ ในขณะที่รูปแบบของทางสัญจรมี 2 ประเภท คือทางสัญจรโดยรอบอาคารที่มีลักษณะเป็นวงกลม follow ตามรูปทรงของอาคาร อีกประเภทคือทางสัญจรแบบพิกัด (Grid) ที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ของระบบของโครงสร้างและระบบของพื้นที่ว่าง ซึ่งทางสัญจรทั้ง 2 ประเภทเชื่อมโยงกัน ทำให้ทางสัญจรภายในอาคารสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวดเร็ว และมีความยืดหยุ่น ช่วยลดระยะทางของการขนส่งสินค้าภายในอาคาร โดยเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่างจะเป็นรูปแบบของการเดินโดยผ่านพื้นที่ (Pass by space) ซึ่งเกิดขึ้นบริเวณโดยรอบอาคารและรูปแบบของการเดินทะลุผ่านพื้นที่ (Pass through Space) ซึ่งเกิดขึ้นเป็นส่วนกลางของอาคาร

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

รูปแบบของทางสัญจรที่เกิดขึ้นโดยรอบอาคาร (Round walkway) กับรูปแบบทางสัญจรแบบพิกัด (Grid walkway) ทำให้ทุกพื้นที่ถูกเชื่อมต่อกันเพื่อสื่อสารถึงการไม่มีลำดับของการเข้าถึงพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ทุกส่วนมีความสำคัญในระดับที่เท่าเทียมกัน

ภาพที่ 108 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Vitra Warehouse

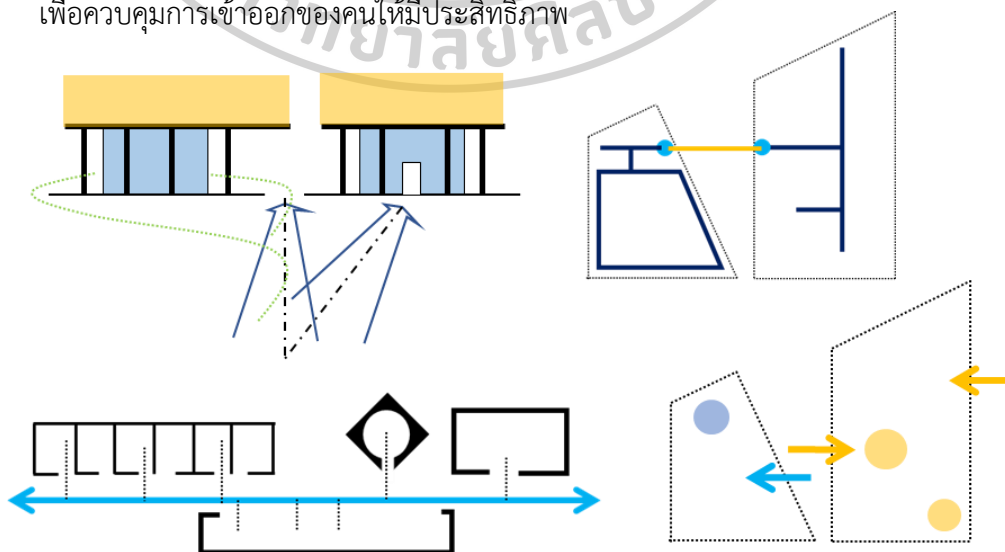
VALETTA CITY GATE

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

อาคารจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ฝั่ง โดยทางเข้าอาคารของอาคารประชุมสภา (chamber) จะเข้าจากทางด้านข้างของตัวอาคาร ในขณะที่ฝั่งอาคารสำนักงานของรัฐบาลสามารถเข้าได้จากทางด้านหน้าและทางด้านข้าง สามารถเข้าได้หลายทางซึ่งสัมพันธ์กับ Circulation core โดยส่วนของอาคารประชุมสภามีแค่จุดเดียว ในขณะที่อาคารสำนักงานของรัฐบาลมี circulation core 2 จุด ทำให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็วกว่า ส่วนรูปแบบของทางสัญจรมีลักษณะเป็นเชิงเส้นที่สัมพันธ์กับเนื้อหาระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่าง โดยจะเป็นรูปแบบการเดินโดยผ่านพื้นที่ (Pass by space) ซึ่งเกิดขึ้นในฝั่งของอาคารสำนักงานที่ทางสัญจรทำหน้าที่ในการเชื่อมพื้นที่เข้าด้วยกัน ในขณะที่อาคารประชุมสภาทางสัญจรเป็นตัวเชื่อมพื้นที่ประชุมกับทางเดิน โดยอาคารทั้งสองถูกเชื่อมกันด้วยสะพานทางเดิน

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะทางสัญจรแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของแต่ละอาคารในระดับที่ต่างกั น นั่นคือประเด็นเรื่องของการเข้าถึงพื้นที่ โดยจะเห็นได้จากรูปแบบการกำหนดทางเข้า-ออก, จำนวน circulation core ซึ่งอาคารสำนักงานมีการเข้าถึงที่ง่ายกว่า มีจำนวน circulation core ที่มากกว่า มีความเป็นทางการน้อยกว่า ในขณะที่อาคารประชุมสภาต้องการความปลอดภัยที่มากกว่า การเข้าถึงจึงทำได้ยากกว่า circulation core มีเพียงจุดเดียว เพื่อควบคุมการเข้าออกของคนให้มีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 109 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Valetta City Gate

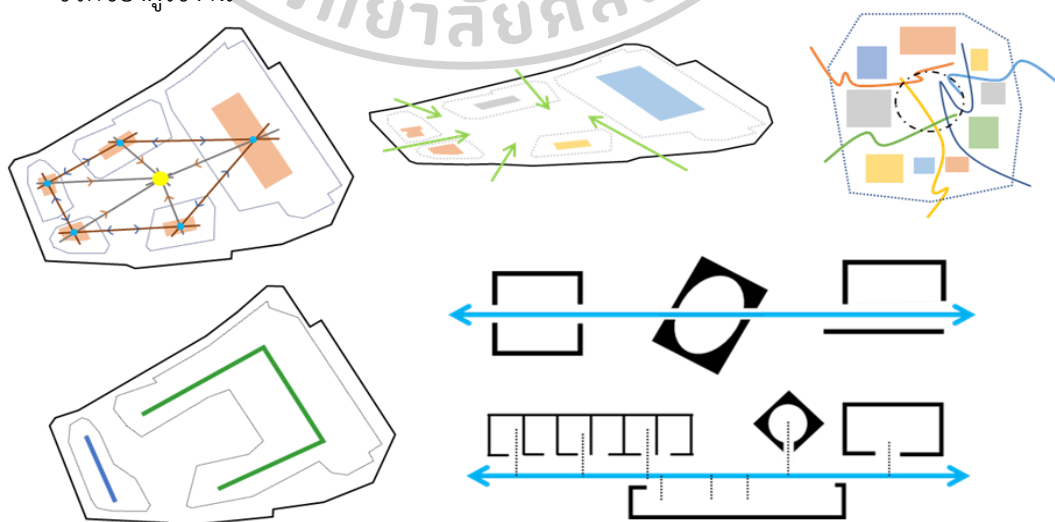
CENTRAL SAINT GILES

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยทางเข้า (Approach) สามารถเข้าได้จากหลากหลายทิศทาง เนื่องด้วยตัวอาคารถูกจัดให้กระจายโดยรอบพื้นที่จึงมีพื้นที่ว่างระหว่างอาคารที่หลากหลาย ในขณะที่รูปแบบของทางสัญจรจะมีอยู่ 2 ประเภท คือ รูปแบบเครือข่าย (Network) โดยจะเกิดขึ้นที่ชั้นล่างของอาคาร ซึ่งแสดงให้เห็นถึง Node ต่าง ๆ ของอาคารที่ถูกเชื่อมเข้าด้วยกันด้วยวิธีการจัดวางระบบที่ว่าง ซึ่งทำให้เกิดทางสัญจรที่เป็นระบบเครือข่ายตามมา ส่วนประเภทที่ 2 จะเป็นรูปแบบของทางสัญจรเชิงเส้น (Linear) ซึ่งเกิดขึ้นในชั้นที่ 2 ของอาคารขึ้นไป เนื่องด้วยรูปแบบที่เน้นการตอบสนองการใช้งานเพื่อเชื่อมพื้นที่ที่กระจัดกระจายเข้าด้วยกัน โดยเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่างจะเป็นรูปแบบของการเดินโดยผ่านพื้นที่ (Pass by space) ซึ่งเกิดขึ้นบริเวณชั้น 2 ของอาคารขึ้นไป ที่รูปแบบการใช้งานเป็นส่วนของสำนักงานและรูปแบบของการเดินทะลุผ่านพื้นที่ (Pass through Space) ซึ่งเกิดขึ้นบริเวณชั้นล่างสุดของอาคารที่เป็นพื้นที่สาธารณะ (Public)

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

รูปแบบของทางสัญจรที่เป็นลักษณะของเครือข่าย (Network) ซึ่งเอื้อให้เกิดการ cross circulation ของผู้ใช้งานทำให้พื้นที่ courtyard ตรงกลางกลายเป็นพื้นที่รวมคน ซึ่งก่อให้เกิด social life ในพื้นที่และกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้ใช้งาน

ภาพที่ 110 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Central Saint Giles Court

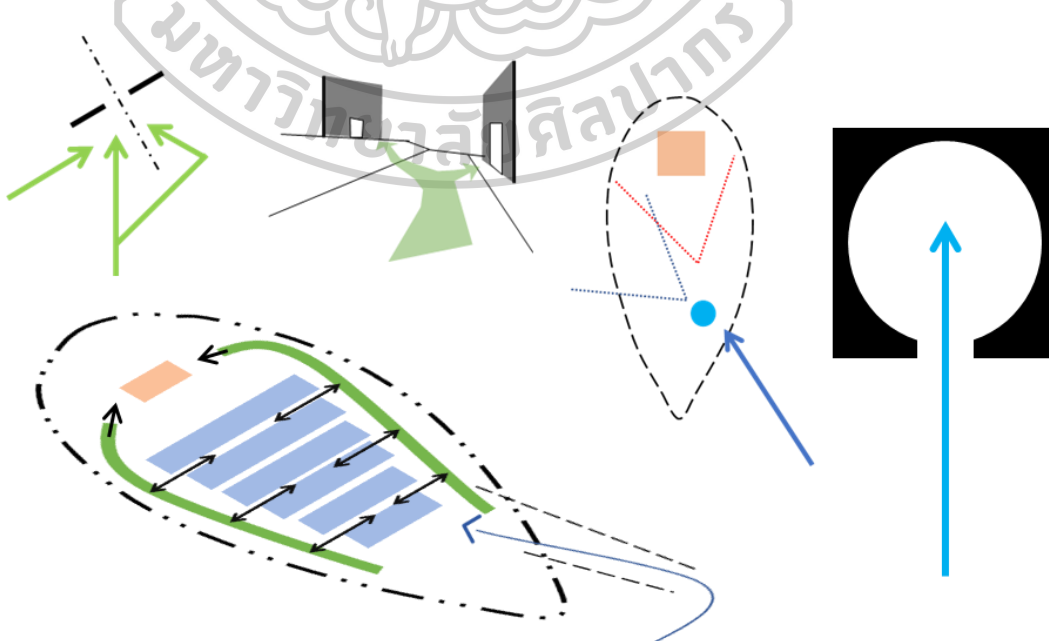
SAINT BENEDICT CHAPEL

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยทางเข้า (Approach) จะเกิดขึ้นในแนวที่เฉียงกับตัวอาคาร (Oblique approach) เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองก่อนเข้าไปสู่ตัวอาคาร โดยรูปแบบของทางสัญจรจะเป็นลักษณะของเชิงเส้น (Linear) ซึ่งเกิดขึ้นรอบตัวอาคารซึ่งแตกต่างจากโบสถ์อื่นทั่วไปที่ทางสัญจรจะประกอบไปด้วยทางเดินตรงกลาง (Nave) และทางเดินด้านข้าง (Aisle) แต่โบสถ์แห่งนี้มีการยุบทางเดินตรงกลางเพื่อเพิ่มขนาดพื้นที่นั่ง โดยเนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่าง จะเป็นรูปแบบของการทำงานร่วมกันระหว่างทางสัญจรและพื้นที่ว่าง (Terminate in space) เนื่องจากอาคารแห่งนี้ทุกระบบทำงานร่วมกันเป็นเนื้อเดียว

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะทางเข้าแบบเฉียงกับตัวอาคาร (Oblique Approach) เป็นการเพิ่ม Sequence ของการรับรู้พื้นที่ว่าง แทนที่จะเป็นทางเข้าแบบด้านหน้าอาคาร (Frontal) ซึ่งวิธีการนี้จะทำให้การรับรู้พื้นที่ว่าง (Perception) จะเกิดขึ้นภายใน Sequence เดียว อีกทั้งการเอาพื้นที่ทางเดินตรงกลาง (Nave) ออกทำให้เป็นการทำให้พื้นที่นั่งมีความกระชับมากขึ้น ทางเดินที่เกิดขึ้นทำให้มีลักษณะของการโอบล้อมพื้นที่ตรงกลาง

ภาพที่ 111 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร Saint Benedict Chapel

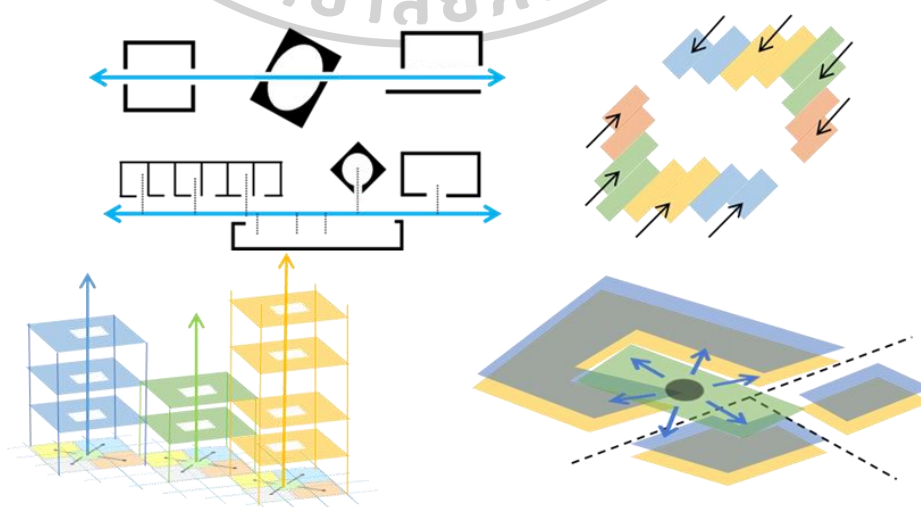
79 & PARK

กายภาพทางสถาปัตยกรรม (PHYSICAL - ROLE)

ระบบทางสัญจรของอาคาร โดยทางเข้าสามารถเข้าได้ 2 ทางคือ เข้าจากทางด้านหน้าของแต่ละ Unit ส่วนทางที่ 2 สามารถเข้าได้โดยผ่าน Courtyard ตรงกลาง ในขณะที่รูปแบบของทางสัญจรจะเป็นลักษณะการสัญจรในทางตั้งเป็นหลัก (Vertical core) เป็นระบบความสัมพันธ์ของ Vertical core ที่กระจายไปตามจุดต่าง ๆ ของ unit ห้องพักทำให้ทางสัญจรในแนวราบหรือ Linear มีความสำคัญค่อนข้างน้อย ในขณะที่เนื้อหาความสัมพันธ์ระหว่างทางสัญจรกับพื้นที่ว่างจะเป็นรูปแบบของการเดินโดยผ่านพื้นที่ (Pass by space) ซึ่งเกิดขึ้นภายในตัวอาคาร ในขณะที่รูปแบบของการเดินทะลุผ่านพื้นที่ (Pass through Space) เกิดขึ้นบริเวณทางเข้าตัวอาคารที่สามารถเดินทะลุไปยังอีกฝั่งหนึ่งได้

มโนภาพทางสถาปัตยกรรม (CONCEPT - MEANING)

ลักษณะของการสร้าง Courtyard และทำให้ทางสัญจรสามารถทะลุผ่านตัวอาคารไปได้นั้นเป็นการมองประเด็นในเชิง Social Engagement ที่ตัวอาคารพยายามสร้าง Urban Park อีกแห่งเพื่อให้คนภายนอก (Public User) สามารถเข้ามาใช้งานพื้นที่ได้ เป็นการลดขอบเขตตัวอาคารบางส่วนเพื่อให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ในขณะที่ระยะทางของทางเดินภายในอาคารนั้นพยายามที่จะสื่อสารว่า การทำให้ระยะทางเดินภายในอาคารมีระยะที่น้อย Unit แต่ละห้องจะมีความ Compact มีความเป็นกลุ่มก้อนซึ่งเอื้อให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ในระดับที่มากกว่าเพื่อสร้าง Community ของการอยู่อาศัยภายในอาคารให้มีความแข็งแรง

ภาพที่ 112 แผนภาพ (Diagram) ของระบบทางสัญจร 79 & Park

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 ผลการวิจัยที่สำคัญ

	SPACE	STRUCTURE	ENCLOSURE	CIRCULATION
Kolumba Museum	/	Support	/	Support
Rolax Learning Center	/	Support	Support	/
Helsingor Hospital	/	Support	Support	/
Vitra Warehouse	Support	/	Support	/
Valetta City Gate	/	Support	/	Support
Central Saint Giles	Support	/	/	Support
Saint Benedict Chapel	/	/	Support	/
79 & Park	/	Support	/	/

ตารางที่ 5 ลักษณะการแสดงออกขององค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมกับอาคารทั้ง 8 ประเภท

จากผลการวิเคราะห์ระบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 องค์ประกอบจากอาคารทั้ง 8 ประเภท ในประเด็นแรกพบว่า ในแต่ละอาคารจะประกอบไปด้วยระบบซึ่งทำหน้าที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถจำแนกออกมาได้เป็น 2 ระบบ คือระบบนำ (Lead system) และระบบสนับสนุน (Support system) โดยหน้าที่จะแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาของอาคารและวิธีการออกแบบของสถาปนิก โดยระบบนำ (Lead system) คือองค์ประกอบที่ความเด่นชัดจากการอ่านและการวิเคราะห์สถาปัตยกรรม หรือในอีกนัยหนึ่งคือ ลักษณะวิธีการก่อรูปและการแสดงตัวของสถาปัตยกรรมที่ทำให้ผู้คนสามารถรับรู้ (Perception) ได้อย่างชัดเจน ในขณะที่ระบบสนับสนุน (Support system) ทำหน้าที่ในการผลักดันและส่งเสริมให้ระบบอื่นมีความสำคัญและโดดเด่นยิ่งขึ้น โดยระบบสนับสนุนจะวางตัวเป็นฉากหลัง แต่ก็ยังเป็นระบบที่เชื่อมโยงทุกองค์ประกอบให้สถาปัตยกรรมมีความสมบูรณ์

อาคาร Kolumba Museum เราสามารถอ่านความสัมพันธ์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจนระหว่างพื้นที่อาคารใหม่กับซากอาคารเดิม การจัดวางส่วนของพื้นที่ว่างที่มีลักษณะเป็นกลุ่มความสัมพันธ์หรือแม้กระทั่งการพยายามคงสภาพพื้นที่เดิมเอาไว้และสร้างอาคารใหม่ให้อิงไปตามรูปทรงของพื้นที่เดิมโดยให้เกิดผลกระทบกับพื้นที่เดิมน้อยที่สุด ส่วนเปลือกอาคารมีความสัมพันธ์กับบริบทภายนอกและในขณะเดียวกันก็ทำให้พื้นที่ภายในมีคุณภาพของแสงที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน เกิด Dynamic quality ในพื้นที่ภายในอาคาร จากองค์ประกอบเหล่านี้เราจึงสามารถบอกได้ว่าระบบที่ว่าง (Space) และระบบสภาพปิดล้อม (Enclosure) แสดงให้เห็นถึงจุดเด่นของอาคาร Kolumba Museum ระบบที่ว่างและระบบสภาพปิดล้อมจึงถูกจัดเป็นระบบนำ (Lead system) ของอาคาร ในขณะที่ระบบโครงสร้าง (Structure) และระบบทางสัญจร (Circulation) ถึงแม้จะไม่มีจุดเด่นที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน แต่ก็ยังคงมีความสำคัญในการทำหน้าที่สนับสนุนระบบอื่นและเชื่อมโยงทุกระบบให้มีความสัมพันธ์กัน อาคาร Kolumba Museum จึงสามารถสื่อสารตนเองในฐานะสถาปัตยกรรมที่สมบูรณ์ในตัวเองและสัมพันธ์กับมิติอื่น ๆ จากองค์ประกอบเหล่านี้จึงสามารถ บอกได้ว่าระบบโครงสร้าง (Structure) และระบบทางสัญจร (Circulation) เป็นระบบสนับสนุนอาคาร (Support system)

ซึ่งจากความสัมพันธ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าระบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 มีการต่อรองของระบบที่เป็นระบบนำ (Lead system) และระบบสนับสนุน (Support system) อยู่ในอาคารทั้ง 8 ประเภท ซึ่งทุกอาคารจะประกอบไปด้วย 2 ระบบนี้เสมอ ๆ

ประเด็นที่สอง คือระบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 ระบบ จะทำหน้าที่เป็นทั้งระบบนำ (Lead system) และระบบสนับสนุน (Support system) ในเนื้อหา หรือรูปแบบอาคารที่มีความแตกต่างกัน นั่นคือในระบบทางสถาปัตยกรรมหนึ่ง ๆ จะเป็นระบบนำ หรือระบบสนับสนุนขึ้นอยู่กับเนื้อหาหรือประเภทของอาคาร (Building Type) เนื่องจากประเภทอาคารแบบต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการใช้งานและการสื่อความหมายที่แตกต่างกัน ซึ่งถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการบิด หรือเปลี่ยนทิศทางของประเภทอาคารจากสถาปนิกที่มีแนวคิด หรือวิธีการเฉพาะตัวก็ไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ อาคารในแต่ละประเภทยังคงมีเนื้อหาที่สัมพันธ์กันในตัวของมัน เช่น ระบบที่ว่าง (Space) ของอาคาร Rolex Learning Center ที่เป็น Type ของอาคารการศึกษา (Educational Architecture) ที่ถึงแม้ว่าจะมีการตั้งคำถามถึงรูปแบบใหม่ ๆ แต่ท้ายที่สุดแล้วพื้นฐานของอาคารการศึกษา คือการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับพื้นที่ และพื้นที่กับพื้นที่ ระบบที่ว่าง (Space) จึงเป็นสิ่งแรกที่ถูกตีความและมีความสำคัญมากที่สุดในการออกแบบประเภทนี้ ดังนั้นระบบที่ว่าง

ของอาคาร Rolex Learning Center จึงถูกพิจารณาให้เป็นระบบนำ (Lead system) ของอาคาร ในขณะที่ Vitra Warehouse ที่เป็น Type ของอาคารอุตสาหกรรม (Industrial Architecture) ซึ่งพื้นฐานของอาคารประเภทนี้ คือการมีโครงสร้างช่วงพาดที่กว้างเพื่อให้มีพื้นที่ใช้สอยมากที่สุด รวมไปถึงกระบวนการผลิต (Manufacturing) ที่มีประสิทธิภาพซึ่งสัมพันธ์กับความไหลลื่น (Flow) ภายในอาคาร รวมไปถึงการขนส่ง (Logistic) ที่รวดเร็ว ดังนั้นระบบโครงสร้าง (Structure) และระบบทางสัญจร (Circulation) จึงมีบทบาทสำคัญในอาคารประเภทนี้ ซึ่งอาคาร Vitra Warehouse ก็ให้ความสำคัญกับทั้ง 2 ระบบนี้ โดยเลือกใช้โครงสร้างเหล็กที่มีความเบา เพื่อให้ได้ ช่วงพาดที่กว้างผ่านรูปแบบพิกัด (Grid Structure) เพื่อให้โครงสร้างมีความเป็นระเบียบและ ไม่ซับซ้อน ส่วนระบบทางสัญจร (Circulation) มาจากความสัมพันธ์แบบ Grid Structure ของโครงสร้างกับรูปทรงของอาคารที่เป็นทรงกลม โดยทางสัญจรเกิดขึ้นรอบตัวอาคารและเชื่อมต่อกับพื้นที่ภายในทุกส่วนอย่างทั่วถึง Movement ภายในอาคารจึงมีความลื่นไหล เข้าออกได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่วนระบบที่ว่าง (Space) ของอาคารถูกวางให้เกาะตัวไปตามแนวของโครงสร้างอาคารและถูกตัดผ่านด้วยระบบทางสัญจร (Circulation) ดังนั้นเมื่อเปรียบเทียบอาคารทั้ง 2 จะพบว่า ระบบที่ว่างของอาคาร Rolex Learning Center ทำหน้าที่เป็นระบบนำ (Lead system) ในขณะที่ระบบที่ว่างของอาคาร Vitra Warehouse ทำหน้าที่เป็นระบบสนับสนุน (Support system)

ประเด็นต่อมาเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ (Role) และความหมาย (Meaning) ในทางสถาปัตยกรรมนั้น แม้จะไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนถึงน้ำหนักของหน้าที่และความหมายในแต่ละประเภทอาคาร แต่จากกระบวนการอ่านระบบทางสถาปัตยกรรมทั้ง 4 ระบบ ซึ่งพบข้อสังเกตบางอย่างที่สามารถนำมาจำแนกเป็นกลุ่มย่อย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระบบความสัมพันธ์ที่มีความเชื่อมโยงกันระหว่างระบบทางสถาปัตยกรรมกับหน้าที่ (Role) ทางสถาปัตยกรรมที่เป็นตัวแทนของข้อความจริงและความหมาย (Meaning) ทางสถาปัตยกรรมที่เป็นตัวแทนของข้อความจริงได้ดังนี้

หน้าที่ (Role)

- แบ่งตามระบบความสัมพันธ์ของพื้นที่ (Space system) โดยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

1. ระบบความสัมพันธ์แบบการจัดกลุ่มพื้นที่ (Clustered Organization)

1.1 Kolumba Museum

1.2 Valetta City Gate

1.3 Central Saint Giles Court

2. ระบบความสัมพันธ์แบบออกจากศูนย์กลางและรัศมี (Centralized & Radial Organization)

2.1 Rolex Learning Center

2.2 Helsingor Psychiatric Hospital

2.3 Saint Benedict Chapel

3. ระบบความสัมพันธ์แบบพิกัด (Grid Organization)

3.1 Vitra Warehouse

3.2 79 & Park

- แบ่งตามความสัมพันธ์ของการใช้งาน (Relationship of use) โดยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

1. ลักษณะพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่าง คน – คน (User-User) เด่นชัดที่สุด

1.1 Vitra Warehouse

1.2 Central Saint Giles Court

2. ลักษณะพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่าง คน – พื้นที่ (User-Space) เด่นชัดที่สุด

2.1 Kolumba Museum

2.2 Helsingor Psychiatric Hospital

2.3 Valetta City Gate

3. ลักษณะพื้นที่ความสัมพันธ์ระหว่าง คน – คน และคน – พื้นที่สำคัญใกล้เคียงกัน

3.1 Rolex Learning Center

3.2 Saint Benedict Chapel

3.3 79 & Park

- แบ่งตามลักษณะเนื้อหาของโครงสร้าง (Structural Content) โดยแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม

1. การใช้ระบบโครงสร้างเป็นระบบนำ
 - 1.1 Central Saint Giles Court
2. การใช้ระบบโครงสร้างเป็นระบบสนับสนุนที่ว่าง
 - 2.1 Kolumba Museum
 - 2.2 Helsingor Psychiatric Hospital
 - 2.3 Valetta City Gate
 - 2.4 79 & Park
3. ระบบโครงสร้างและที่ว่างมีความกลมกลืน
 - 3.1 Rolex Learning Center
 - 3.2 Saint Benedict Chapel
4. ระบบโครงสร้างและที่ว่างทำงานแยกส่วนกัน
 - 4.1 Vitra Warehouse

- แบ่งตามสภาพการปิดล้อม (Enclosure) และความเป็นส่วนตัว โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม

1. เปลือกอาคารทำหน้าที่ห่อหุ้ม และมีระดับการปิดล้อมสูง
 - 1.1 Kolumba Museum
 - 1.2 Vitra Warehouse
 - 1.3 Valetta City Gate
 - 1.4 Saint Benedict Chapel
 - 1.5 79 & Park

2. เปลือกอาคารทำหน้าที่เป็นกรอบอาคาร และมีระดับการปิดล้อมต่ำ

2.1 Rolex Learning Center

2.2 Helsingor Psychiatric Hospital

2.3 Central Saint Giles Court

- แบ่งตามเนื้อหาของทางสัญจร (Configuration Path) โดยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

1. มีระบบทางสัญจรเป็นรูปแบบเชิงเส้น (Linear)

1.1 Kolumba Museum

1.2 Helsingor Psychiatric Hospital

1.3 Valetta City Gate

1.4 Saint Benedict Chapel

2. มีระบบทางสัญจรไร้รูปแบบ (Formless)

2.1 Rolex Learning Center

3. มีระบบทางสัญจรมากกว่า 1 รูปแบบ

3.1 Vitra Warehouse

3.2 Central Saint Giles Court

ความหมาย (Meaning)

- แบ่งตามความหมายเชิงพื้นที่ (Space Meaning) โดยแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม

1. ความหมายที่อ้างอิงจากความสัมพันธ์ของสถานที่ (Place) และบริบทของพื้นที่

1.1 Kolumba Museum

1.2 Helsingor Psychiatric Hospital

1.3 Valetta City Gate

1.4 Central Saint Giles Court

2. ความหมายที่ไม่ได้สัมพันธ์กับบริบท แต่มาจากการอุปมา (Metaphor)

2.1 Rolex Learning Center

2.2 Vitra Warehouse

3. ความหมายที่เกิดขึ้นทั้งจากความสัมพันธ์กับบริบท และการอุปมา (Metaphor)

3.1 Saint Benedict Chapel

3.2 79 & Park

- แบ่งตามลำดับการเข้าถึงพื้นที่ (Hierachy) โดยแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม

1. มีลำดับของการเข้าถึงพื้นที่: รับรู้พื้นที่ว่างเป็นส่วน ๆ - เข้าใจพื้นที่ภาพรวม

1.1 Kolumba Museum

1.2 Helsingor Psychiatric Hospital

1.3 Valetta City Gate

1.4 Central Saint Giles Court

1.5 Saint Benedict Chapel

2. ไม่มีลำดับของการเข้าถึงพื้นที่: เข้าใจพื้นที่ภาพรวม - การรับรู้พื้นที่ว่างเป็นส่วน

2.1 Rolex Learning Center

2.2 Vitra Warehouse

2.3 79 & Park

5.2 อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยพบว่าอาคารทั้ง 8 ประเภทที่ผ่านกระบวนการอ่านและวิเคราะห์ในเชิงสถาปัตยกรรม สามารถจำแนกอาคารผ่านความสัมพันธ์ของข้อความจริงและข้อเท็จจริงของวาทกรรมได้ เป็น 2 กลุ่มคือ

1. ระบบ: องค์กรประกอบ (Configuration), Circulation เป็นระบบภายในที่มองไม่เห็นหรือในอีกความหมายคือ ระบบที่เกิดจากการจัดการองค์ประกอบภายในเป็นสิ่งสำคัญ (Internal Organization)

2. การปรากฏตัว: สถาปัตยกรรมปิดล้อม (Enclosure) หรือภาษาที่ถูกแสดงออกผ่านเปลือกอาคาร เป็นระบบที่แสดงให้เห็นถึงการแสดงตัวและการก่อรูปของงานสถาปัตยกรรม (External Organization)

อาคาร Kolumba Museum ให้ความสำคัญกับบริบทโดยรอบพื้นที่ ลักษณะของตัวอาคารพื้นผิว สี และรูปทรงมีความกลมกลืนไปกับอาคารโดยรอบ ในขณะที่ internal space มีบรรยากาศที่เกิดจากการปิดล้อม นั่นคือลักษณะแสงและการเก็บซากอาคารเดิมในระบบภายใน การทำงานของสถาปัตยกรรมจึงแสดงตัวผ่านการทำงานร่วมกันอย่างสอดประสานกันของทั้ง 2 ระบบ (External \Leftrightarrow Internal) ในขณะเดียวกันอาคาร Rolex Learning Center ก็แสดงให้เห็นถึงการปรากฏตัวของอาคารอย่างชัดเจนในเรื่องของรูปทรงอาคาร สถาปัตยกรรมปิดล้อมที่สถาปนิกมีความต้องการที่ชัดเจนว่าจะให้อาคารเอนเอียงไปในด้านของการสื่อความหมาย หรือวาทกรรม แล้วค่อยนำระบบภายในเข้ามาปรับให้เข้ากับตัวอาคาร ซึ่งท้ายที่สุดส่งผลให้เกิดปัญหาคือ การที่อาคารไม่ยอมกันผนังหรือแบ่ง partition ทำให้พื้นที่ว่างภายในมีความกำกวมเกิดการรบกวนทั้งในเชิงสายตาและเสียง จนท้ายที่สุดมีการผ่อนปรนโดยการกันเป็นห้องกระจกและสร้าง Patio เพื่อสร้างความเป็น Privacy ในบางส่วนของอาคาร ดังนั้นการทำงานของสถาปัตยกรรมที่ถึงแม้ว่าระบบ external จะมีความโดดเด่นกว่า แต่ internal space ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการทำงานของตัวสถาปัตยกรรม (External \Leftrightarrow Internal)

ในขณะที่อาคาร Helsingor Psychiatric Hospital ที่ถูกให้ความสำคัญในเรื่องของระบบหรือ (Configuration) ลักษณะการใช้งานที่ใช้พื้นที่ตรงกลางในการเข้าถึงเพื่อเป็นตัว Screen ผู้ใช้งานส่วนของทางเดินก็ถูกออกแบบให้สัมพันธ์กับการวางตัวของห้องพักและสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างความเป็นส่วนตัวให้กับคนไข้ ทำให้เกิดความผ่อนคลายจากคุณภาพของการจัดวางองค์ประกอบในลักษณะนี้ ในขณะที่รูปทรงภายนอก หรือการปรากฏตัวของอาคารที่มีลักษณะเป็น irregular form สามารถอธิบายให้เห็นถึงตำแหน่ง Core หลักของอาคารและรูปแบบการแจกแจง circulation ซึ่งเป็นระบบ internal ของอาคาร ดังนั้นการทำงานของสถาปัตยกรรมที่ถึงแม้ระบบ Internal จะดูมีความสำคัญ

กว่า แต่ระบบ External ก็สามารถอธิบายให้เห็นถึงเหตุผลของการก่อรูปที่สัมพันธ์กับ space ภายใน และบริบทโดยรอบ (Internal \Leftrightarrow External) เฉกเช่นเดียวกับอาคารอย่าง Vitra Warehouse ที่เริ่มมาจากการสร้างระบบภายในของการเชื่อมต่อพื้นที่ โดยจัดวางพื้นที่การใช้งานให้มีความยืดหยุ่น ในขณะเดียวกันทางสัญจรก็เชื่อมต่อทุกส่วนเข้าด้วยกันอย่างทั่วถึง ทำให้เกิด Flow ภายในอาคารที่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ส่วนของการปรากฏตัวนอกจากจะทำหน้าที่ห่อหุ้มพื้นที่ภายในยังเป็นการพัฒนารูปทรงของอาคาร เพื่อไม่ต้องการให้อาคารมีส่วนหน้า - หลัง ซึ่งเป็นการจำกัดพื้นที่การเข้าถึง ดังนั้นรูป ทรงวงกลมจึงไม่มีส่วนหน้าหลังอาคาร ทำให้การเข้าถึงเกิดขึ้นบริเวณผิวโค้งของอาคารโดยรอบ ซึ่งทำให้รถบรรทุกสามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีประสิทธิภาพ เป็นการลดเวลาและขั้นตอนของกระบวนการขนส่ง (Logistic) การทำงานของสถาปัตยกรรมจึงเป็นลักษณะของระบบภายในและภายนอกที่ทำงานร่วมกันภายใต้ระบบความสัมพันธ์ (Internal \Leftrightarrow External)

ดังนั้นความสัมพันธ์ของข้อความจริงและวาทกรรมจึงถูกแสดงออกผ่านความสัมพันธ์ของระบบการจัดการพื้นที่ภายในและระบบการจัดการพื้นที่ภายนอกซึ่งทำงานร่วมกันและถูกต่อรองรับในแง่ของน้ำหนักการแสดงออกอยู่เสมอ ๆ

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อสรุปดังกล่าวเป็นเพียงแค่มุมมองจากกลุ่มของสถาปนิกและอาคารกรณศึกษาที่ได้ถูกคัดเลือกมาแล้วเท่านั้น ไม่สามารถใช้เป็นบรรทัดฐานกับสถาปัตยกรรมทั่วไปได้

รายการอ้างอิง

- Basulto, D. (2010). Rolex Learning Center / SANAA. Retrieved from <https://www.archdaily.com/50235/rolex-learning-center-sanaa>
- Central St. Giles Court / Renzo Piano + Fletcher Priest Architects. (2011). Retrieved from <https://www.archdaily.com/104147/central-st-giles-court-renzo-piano-fletcher-priest-architects>
- Ching, D. K. F. (2007). *Architecture: Form, Space & Order* (3 ed.). Hoboken: John Wiley.
- Cilento, K. (2010). Kolumba Museum / Peter Zumthor. Retrieved from <https://www.archdaily.com/72192/kolumba-museum-peter-zumthor>
- Factory Building on the Vitra Campus / SANAA. (2013). Retrieved from <https://www.archdaily.com/363581/factory-building-on-the-vitra-campus-sanaa>
- Hernández, D. (2018). 79&PARK / BIG. Retrieved from <https://www.archdaily.com/905534/79-and-park-big>
- Merin, G. (2013). AD Classics: Saint Benedict Chapel / Peter Zumthor. Retrieved from <https://www.archdaily.com/418996/ad-classics-saint-benedict-chapel-peter-zumthor>
- Renzo Piano Building Workshop. (2016). *RENZO PIANO The Complete Logbook* (1 ed.). London: Thames & Hudson
- Valetta City Gate / Renzo Piano Building Workshop. (2015). Retrieved from <https://www.archdaily.com/632066/valletta-city-gate-renzo-piano>
- ต้นข้าว ปาณินท์. (2553). *Theoria คนและความคิดทางสถาปัตยกรรม* (1 ed.). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมมติ.
- ต้นข้าว ปาณินท์. (2561). *ปฐมบท ทฤษฎีสถาปัตยกรรม* (1 ed.). กรุงเทพฯ: ลายเส้น พับบลิชซิ่ง.
- ศรีศักดิ์ พัฒนาคิน, & พีรธร แก้วลาย. (2560). *อ่าน สถาปัตยกรรม* (2 ed.). กรุงเทพฯ: G.B.P. Center.
- สันติรักษ์ ประเสริฐสุข. (2005). การสื่อและการสร้างความหมายในสถาปัตยกรรม : จากโครงสร้างนิยมถึงหลังโครงสร้างนิยม. *Journal of Architectural/Planning Research and Studies* 3, 129-150.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อันวาร์ ล่านุ้ย
วัน เดือน ปี เกิด	12 มิถุนายน 2536
สถานที่เกิด	ปัตตานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2554 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมจากโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
	พ.ศ. 2560 สำเร็จการศึกษาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	พ.ศ. 2561 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาหลักสูตรสถาปัตยกรรม สาขาแนวความคิดในการออกแบบ มหาวิทยาลัยศิลปากร 88 ถนนเพชรบุรี ซอย 7 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400

